

I TREČIA ŠIMTMETI

Amerika lietuviškom akim stebint

Nemanau, kad šia tema galiu rašyti visai objektyviai. Kiek galiu prisiminti: Amerika man visados imponavo. Tur būt filmų ir literatūros (Jack London, Sinclair Lewis, kurie lietuviškai buvo išversti iš rusų kalbos) įtakoje. Gyvendamas Lietuvoje niekados nesitikėjau čia kada nors atvažiuoti. O kai likimas lėmė, pradėjau nuo paskutinės socialinių laiptų pakopos. Galiu už tat teigti, kad mačiau Ameriką iš apačios. Vaizdas ten buvo pakenčiamas.

Kai augau ir brendau Lietuvoje, mes pergyvenome

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

putojančio, nes dar jauno, nacionalizmo laikotarpį. Mes galvojome taip, kaip daug vėliau čia, Amerikoje, sakė prezidentas Kennedy: neklausk, ko gali gauti iš savo tėvynės, bet tik ką tu jai gali duoti. Tai atrodė gražu iki... Vietnamo karo.

Pas mus ta idėja išsilaikė iki bolševikų okupacijos. Štai, pavyzdžiui, mano akys šias eilutes rašant užklydo ant šaulių Sąjungos organo TRIMITO 1938 m. balandžio 7 d. Nr. 14 viršelio. Jį puošia fotografija kario, besižvalgančio pro žiūroną.

O apačioje eilės:

Ko žvelgi, kary, pro žiūroną,
Ko aplink rūpestingai žvalgai?

Kraštą saugoja mus eskadronai,
Sienas seka mūsų žvalgai.

Nors pavojai mus visad tyko,
Mūsų laisvės niekas

nepavogs,
Mes gyvi per amžius palikom,
Mes ir žūsime dėl Lietuvos!

Ir dar du panašaus turinio posmai. Spėkit keno? O gi Vytauto Sirijos Giros. Kaip žinia, jis ne žuvo dėl Lietuvos, bet pasiliko gyvas privilegijuotoje prabangoje, sau prisitaikydamas ne paskutinę, bet priešpaskutinę eilutę.

Vienas iš gražiausių Washingtone paminklų pastatytas trečiajam JAV prezidentui Thomui Jeffersonui.

Prasidėjus su paralelėm... Sakome, kad šiame krašte meldžiamasi tik dole-riui, čia viešpataujanti koro-rupeija. Lietuvą, kaip dera, prisiminame skaisčia. Bet ar tai teisinga? Štai savaitiniame kultūros gyvenimo žurnalo NAUJOSIOS ROMUVOS 1935 m. rugsėjo 29 d. Nr. 39 (247) skaičiau:

"Vidaus reikalų ministeris gen. lt. Čapliko pareiškimu spaudai rengiama išleisti įstatymas, kuriuo reikės viešai pasiaiškinti ir nurodyti iš kur, buvęs ar esąs valstybės tarnautojas, įsigijo tur-tus."

"Reikia tikėtis, kad šis įstatymas mūsų valstybės gerovei turės nemažai reikšmės. Jis bus žingsnis užkirsti palinkimams greitai pralobti ir padės

rauti KORUPCIJOS ŠAKNIS. KURIOS YRA GI-LIAI IZĖLĘ MŪSŲ GY-VENIME."

Neatsimenu, kad toks įstatymas buvo išleistas, bet šios eilutės liudija, kad noras praturtėti yra tarp-tautinio pobūdžio.

Norėjom būti "švaresni" ne tik pinigus skaičiuojant. Štai dar vieną citatą iš to žurnalo tų pačių 1935 m. lapkričio 10 d. Nr. 44-5. Vytauto Didžiojo universiteto teisių fakulteto profesorius ir advokatas S. Bieliacki-nas, kuris iki rusų revoliucijos gyveno Rusijoje, į senatvę panorėjo išbandyti savo literatūrinį talentą. Apie tai rašydama P. Or. (Orintaitė) štai kaip barė-si:

"Visą tą šlykščią... gyvenimo medžiagą, jis, (Nukelta į 3 psl.)

SVEIKINAME SUSIVIENIJIMĄ LIETUVIŲ AMERIKOJE, ŠVENČIANT 90 METŲ SUKAKTĮ, IR JO ATSTOVAMS, SUSIRENKANTIEMS Į SUKAKTUVINĮ SEIMĄ, LINKIME SĖKMĖS!

DIRVA

SAVAITINĖ POLITIKOS *Prėvalga*

"Jeigu esi toks geras, 'tautinių spalvų' komunistas, ar tavęs negali ištikti Čekoslovakijos Dubčenko, kuris irgi komunizmui norėjo duoti žmogišką veidą, likimas?" - prieš pat rinkimus buvo paklaustas Italijos komunistų vadas Berlingueris. 'Ne' - atsakė jis - mane nuo to saugo NATO! Rinkimai jam ne davė progos tokį teigimą įrodyti. Jis pasiliko antros partijos vadu. Atrodo, kad naujam seime krikdemai bus pirmoji partija su 263 atstovais (turėjo 266), komunistai turės 228 (turėjo 179). Mažiau negu anksčiau turėjo, turės socialistai 57 (61), MSI (neofašistai) - 35 (56), socialdemokratai - 15 (29), liberalai - 5 (20). Dešimt atstovų turės iki šiol neturėję 'proletarai' (5) ir 'radikalai' (4).

Kadangi daugumą sudaro 316 atstovų, aritmetiškai būtų įmanoma krikd.dem. - socialistų vyriausybė. Tačiau socialistai dabar pasisakė už platesnės koalicijos, t.y. su komunistų dalyvavimu, vyriausybę. Jei jie nepakeistų savo nuomonės, sunku įsivaizduoti, kaip krikd.dem. galėtų pasisekti sudaryti vyriausybę. Rodydamiesi ir toliau esą sukalbami, komunistai davė suprasti, kad jie su tiktu remti vyriausybę ir nebūdami įsileisti į ministerių kabinetą. Neaišku, ko jie už tai pareikalautų. Reikia atsiminti, kad jau dabar jie turi daugumą visuose didžiuosiuose Italijos miestuose, įskaitant ir pačią Romą.

Komunistų santūrumas aiškintinas tuo, kad jie skaito, jog laikas dirba jų naudai. Tuo tarpu skubėjimas valdžion, turint galvoje, kad 2/3-liai gyventojų pasisakė ne už juos, yra surištas su didele rizika. Juos galėtų ištikti toks pat likimas kaip ...Čilėje, atseit, kariuomenės perversmas. Galima prileisti, kad Italijos komunistai prisibijo ir Maskvos globos. Užtata Berlinguerio pareikšime gali būti ir tiesos. Kas gi liečia pačią Maskvą, jos žinioje neesančios kompartijos jai mažai rūpi. Ji jų prisibijo. Juk didžiausia rakštis jo akyse yra ne kapitalistinės, bet komunistinės Kinijos ir Jugoslavijos valstybės.

Padėtis Libane ir toliau liko neaiški. Atrodo, kad prezidentas Fordas be reikalo nemiegojo vieną naktį, stebodamas kelių šimtų svetimų šalių evakuaciją iš Beiruto. PLO - palestiniečiams apsiėmus padėti ir garantuoti saugumą, joks pavojus negresė. Ta proga pasinaudojo tik apie šimtas amerikiečių, kurie norėjo ne tiek bėgti iš Libano, kiek pasinaudoti nemokama kelione į Atėnus. Dauguma jų žada grįžti nes jie yra libaniečiai, turi JAV pilietybę. Evakuacija buvo pirmas tiesioginis JAV - palestiniečių kontaktas. Tuo tarpu pačiame Libane

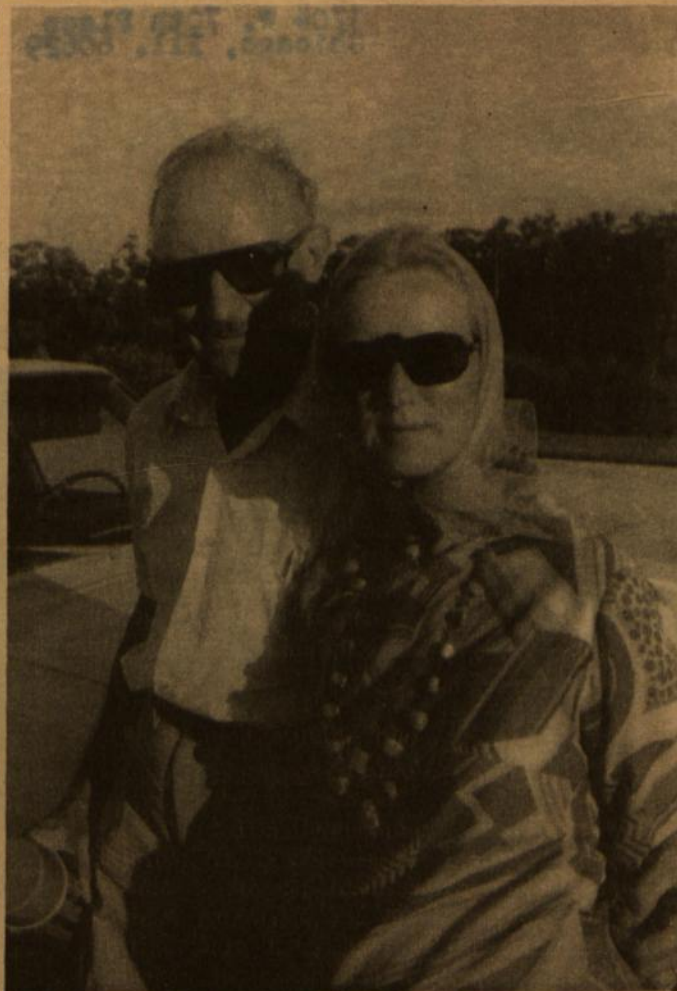
neginkluoti Sirijos-Libijos daliniai atidarė susisiekimui Beiruto aerodromą. Tas dar nesustabdė kautynių kitose vietose, kur kariaujančios pusės prieš paliaubas nori užimti geresnes pozicijas. Kas leidžia spėti, kad Libanui galų gale lemtas padalinimas.

Valstybės Sekretorius Kissingeris, susitikęs su Pietų Afrikos premjeru John Vorster, pastarąjį įtikinėjo paspausti Rodezijos vyriausybę rasti bendrą kalbą su juodaisiais, kas praktiškai privestų prie baltųjų pasitraukimo. Pietų Afrikos situacija yra tuo geresnė, kad čia baltųjų-juodųjų santykis yra 1 prieš 5. O Rodezijoje - 1 prieš 17. Eventualiai Pietų Afrikoje yra įmanoma atskira baltųjų valstybė, tuo tarpu Rodezijoje tokios galimybės nėra. Kol kas Kissingeris su Vorsteriu susitarė tik toliau tartis.

Harris pool patvirtino Gailup išvadas, kad Carteris, jei rinkimai įvyktų dabar, smarkiai sumuštų Fordą ir dar smarkiau Reaganą.

Ta proga verta sustoti prie Carterio užsienio politikos pažiūrų. Nixono-Fordo politikai jis prikiša mėtymąsi, per paskutinius 8 metus JAV neturėjusios nei pastovių draugų nei pastovių priešų. Jis pats stengtųsi siekti geresnių ryšių su Šiaurės Amerikos (Kanada ir Meksika) ir Vakarų Europos valstybėmis bei Japonija. Tačiau tai nereiškia, kad jis siektų šalto karo su nedemokratinėmis valstybėmis. Carteris apgailestauja JAV ginklų pardavimą. Ar galime mes būti pasaulio taikos čempionu ir kartu didžiausiu ginklų tiekėju? - klausia jis. Europoje JAV partneriai NATO sąjungoje turėtų sustiprinti savo apsiginklavimą tam, kad jie gaėtų ne tik tvarkingai trauktis, bet ir sulaukyti sovietų puolimą.

Negali sakyti, kad to nebūtų troškusi ir ankstyvesnės administracijos. Blogiau kad sunku surasti praktišką formulę gražiems tikslams atsiekti. Glaudesni santykiai su vakarų Europa reikš ir mažesnę JAV veikimo laisvę. Iš tiesų, teoriškai, 350

Vilius ir Eda Bražėnai.

L. Knopfmillerio nuotr.

FLORIDA

BIRŽELIO MINĖJIMAS

Miami, Miami Beach ir iš įvairių Floridos vietovių; Juno Beach, Lake Worth, Ft. Myers, Lehigh Acres, lietuviai paminėjo birželio tremimus į Sibirą.

Pamaldos įvyko St. Joseph šventovėje Miami Beach.

Negaliu pasakyti, kad gedulingos pamaldos būtų iškilmingos, nes nebuvo lietuvių kunigo atlaikytos ir ne lietuvių kalboje. Kunigas kuris atlaikė mišias, tik keliais žodžiais paminėjo, kad "šiandien lietuviai mini lietuvių trėmimą į Sibirą". Jis net nepamėnė, kad Lietuvoje žmonės už savo tikėjimą yra persekiojami.

Ir jei V. Bražėnas, nebūtų lietuvių kalboje sugiedojęs Ave Marija, tai mes šią liūdną dieną neturėtumėm nieko kas primintų mums, kad susirinkimo paminėti gedulingą dieną lietuvių trėmimą. Giedant Viliui

milijonų europiečių neturėtų ieškoti 200 milijonų amerikiečių tautos prieš 200 milijonus sovietų. deja, praktiškai rodo kitaip.

Bražėnui Ave Marija daug kam per skrostus nuriedėjo ašaros.

Miami lietuviai dėjo visas pastangas gauti šventovę, kur galėtų išklausti lietuvių kunigo laikomų pamaldų ir pasimelsti savo lietuvių kalbą. Deja net šią gedulingą dieną iš aukštų bažnyčios pareigūnų leidimo negavo.

Lietuvoje žmonės persekiojami už tikėjimą, čia laisvame krašte aukštieji bažnyčios pareigūnai neduoda sutikimo lietuviui kunigui atlaikyti pamaldas lietuvių kalboje.

Po pietų, Miami Lietuvių Klubu patalpose įvyko iškilmingas birželio minėjimas, viskas vyko lietuvių kalba.

Minėjimą atidarė P. Šilas. Trumpoje kalboje padėkojo visiems atvykusiems.

P. Šilas pakvietė Sofiją Šeputienę praveisti šios dienos programą. Sekė vėliavų pagerbimas, himnai. Susirinkusiems buvo pristatytas šios dienos minėjimo kalbėtojas J. Kučinskis. Savo trumpoje kalboje, davė daug pavyzdžių iš anų laikų pergyventų įvykių. Po to sekė meninė dalys. Ir čia visi buvo maloniai nustebinti, kai išgirdo Vilių Bra-

žėną dainuojant. Pradėjo su daina "Ant tėvelio dvaro", o po tos dainos sekė keletą kitų. Jam akomponavo Birutė Ramuškaitė-Menn. Sekė trumpa pertrauka. Pertraukos metu Sofija Šeputienė padėklamavo keletą eilėraščių ir po to sekė vėl Viliaus Bražėno dainavimas. Pabaigai jis kvietė visus kartu sudainuoti "Lietuva brangi mano tėvynė".

Programai pasibaigus prasidėjo pietūs, kuriuose dalyvavo 135 asmenys. Šeimyniškoje nuotaikoje prie skanių pietų laikas greit prabėgo.

Pasirodo, kad tarp svečių buvo asmenų, kurie turėjo vardines ir gimtadienius, tai aišku neapsiejo jų nepamėnėjus ir visų sugiedota laimingesiems ilgiausių ir sveikų metų. Ir kai atėjo laikas skirtis, visų lūpose skambėjo iki pasimatymo!

Lietuvių Floridos gyvenime yra įrašytas dar vienas istorijos lapas pilnas pasiaukavimo ir pasišventimo.

L. Knopfmilleris

WANTED 1ST CLASS — DROP FORGE HAMMER OPERATOR

Board Hammer & Lasso Hammer experience. Top wages and all fringe benefits.

FOR 1ST AND 2ND SHIFTS. CALL OR APPLY TO W. J. ALLEN LETS DROP FORGE 2714 W. JEFFERSON DETROIT, MICH. 48216 313-496-1970 E.O.E.

(27-33)

DIE REPAIRMAN

Experienced in repair and tryout of high speed progressive draw dies. Journeymen card or 10 years experience required. Must be able to work with a minimum of supervision.

EXCELLENT BENEFITS AND WORKING CONDITIONS.

KARMAZIN PRODUCTS CORPORATION

3377 11th Street Wyandotte, Michigan 313-282-3776

An Equal Opportunity Employer (27-28)

CHEF

Position open at CAROUSEL DINNER THEATRE BUFFET. Salary negotiable.

SEND RESUME TO:

Box 427

Ravenne, Ohio 44266

or call Ms. Jackson

216-296-3866

(27-33)

PRESS MECHANICS

For Can Manufacturing Facility. Experienced required on double and multiple die presses. Pleasant rural surroundings out side of Detroit, Mich. Wages commensurate with experience & ability.

Apply

DIVERSIFIED PACKAGES

730 Iabell St.

Howell, Mich. 48843

517-546-6550

(24-26)

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscription per year \$13.00. Single copy 20 cents.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00 • Atskiro numerio kaina 20 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nepaspausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

! TREČIA ŠIMTMETI...

(Atkelta iš 1 psl.)

kaip galima spėti, ima iš Rusijos, bet rašydamos lietuviškai, tą aplinkybę nutyli, skaitytojas gali pamanyti visa tai esant Lietuvoje!... Juk jis pats manau, netiki, kad Lietuvoje toki "Smukimų keliai" (vieno Bieliackino romano pavadinimas) būtų universalus daiktas. O mes žinome, kad toki smukimai iš viso lietuviams svetimi. Jei pas mus dabar vis daugiau atsiranda išeikvotojų ar kitokių vagių, tai gal čia daugiau mūsų šalies neturto priežastis, bet tokiam lytiniam pasileidimui, kaip "Smukimo keliu", pas mus dar tinkamų sąlygų (didelių miestų, seno dykaduonių luomo ir kt.) nėra."

Lietuviams "smukti" nederėjo. Bet teismo praktika liudija, kad ir mes, kaip ir visos kitos tautos, praktikuojame visas galimas nuodėmes. Amerikoje apie tai rašoma pirmuosiuose puslapiuose, Lietuvoje, jei buvo minima, tik kur nors laikraščio viduje.

Kas geriau, — galima ginčytis. Žurnalistai visur jaučia pareigą demaskuoti veidmaniškumą ir tuščiažodžiavimą. Jei jie to nepadarė, tauta vistik patyria tiesą, bet už tai sumokama gyvybė. Duok tik Sovietijai spaudos laisvę, jo režimas tuojau sugriū. Antra vertus, laisva spauda, versdama valdančiuosius, kartais prašauja pro šalį. Gal

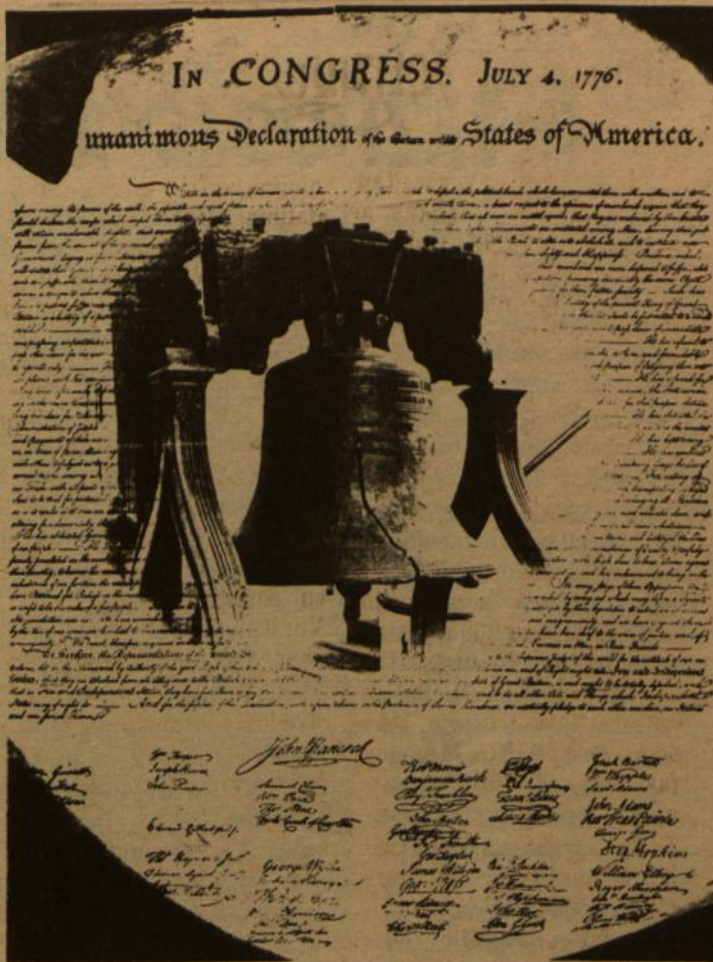
sitaikančias visuomenės tarpe negeroves, kūrybinio darbo vaisus, pirmoje eilėje tar naudama tiesai ir tautai, tiksliai informuodama ir jungdama viso laisvojo pasaulio lietuvius. Ar aukščiausiai minėtas JAV LV raštas nėra įžeidimas Dirvos, sulaukusios tokios garbingos sukakties? Ar tai nerodo noro diktuoti demokratinei spaudai? Nesinori tikėti, bet pažvelgus į praeitį LB Tarybos rinkimus, tenka giliai apgailestauti, kad toji LB vadovybė iššaukta 'juoda dėmė', gal būt, ir grįžta patiems skelbėjams kai iš 10,439 praeitą kartą balsavusių į LB Tarybą šiemet balsavo tik 7,428.

Teisingai V. Kutkus š.m. birželio 15 d. Drauge pastebi: 'Šis sumažėjimas turėtų sukelti rūpestį nuoširdžių bendruomenininkų tarpe. Nereikėtų skubėti su operacijomis, nepiauti savo kairės rankos ar dešinės kojos, neišlupti vienos akies, jei dar yra galimybė pagydyti. Reikėtų susodinti bendruomenininkus, altininkus tiek reorganizatorius ir tartis, kas reikiama daryti. Giliau pažvelgti į nesutarimų priežastis.'

Em. Č.

IN CONGRESS. JULY 4, 1776.

unanimous Declaration of the thirteen united States of America.

KAS IR KĄ ĮŽEIDŽIA?

'Pasaulio Lietuvoje' gegužė mėn. nr. 23, St.B. (Stasys Barzdukas) tarp kitko rašo: 'E. Čekienė Dirvos bal. 22 numerį išspauzdino straipsnį 'Ar tokia vienybė?' Atkreipkim dėmesį į šiuos jo žodžius: 'Bėdos prasideda, kai Čekienė pradeda vienybės ieškoti gyvenime.'

Ir tikrai, bėdos prasideda, bet ne Čekienei, o pačiam St. B. todėl, kad jis vienybės gyvenime neieško, o pasitenkina tik jos teorija, seimų nutarimais, atsišaukimais, visuomenę ir toji jo siekiama vienybė lieka tik popieriuje. Kur tik susiduriama su vienybės įgyvendinimu praktikoje, St. B. lieka akligatvy, tik savo kieme, ir tai nemato kas jame vyksta. Kol mūsų organizacinė vienybė gulės tik surašyta popieriuje stalčiuose, kol nesistengsim įgyvendinti, tol nesibaigs tarporganizaciniai nesutarimai ir tušti ginčai.

Toliau St. B. rašo: 'Čia ji gina Dirvos vasario 12 nr. įdėtą apmokėtą skelbimą 'Sešės ir broliai', pasirašytą JAV LB Centro Valdybos vardu. Bet ši skelbimą pasirašę asmenys nieko bendro neturi su ta Centro Valdyba, jie taip tik patys pasivadina. JAV LB Krašto valdyba į tokį saugaliavimą reagavo savo vasario 26 raštu, kurį nusiuntė Dirvos redaktoriui, Am. Liet. Tautinės S-gos pirmininkei ir Vilties dr-jos pirmininkui. Krašto valdyba pastebi, kad Dirvos redaktoriui turi būti žinoma, kas sudaro dabartinę JAV LB vadovybę.'

Čia ir prasideda tos vadinamos vienybės siekimo bėda, kad JAV LB Krašto valdyba savo grąšinančiu Dirvai ir ALTS-gai diktatūrinio turinio raštu nepataikė jo nusiūsti ten, kam jis priklauso. Viena, tai manau, jog nei vienas mūsų laikraštis neturi savo šnipų tinklo, kurie kontroliuotų skelbimų turinį ar steigiamų organizacijų asmenis, o antra, po kalbamų skelbimų pasirašę asmenys lietuvių visuomenei yra žinomi kaip geri patriotai lietuviai. O jeigu LB-nei nepatiko jie ar skelbimo turinys, tai ką čia bendro turi Dirva ar ALTS-ga? Gyvename demokratiniam krašte kur leidžiama steigti įvairias organizacijas bei religijų sekas, jei tik atsiranda sep-

tyni asmenys — niekas negali uždrausti, o šiuo atveju nei JAV LB Krašto valdyba.

Dirva, ALTS-ga ir Vilties dr-ja gavę iš JAV LB kr. valdybos tokį nešlifuto turinio raštą, buvo labai nustebinti ir nutarė, jog tai yra jaunuoliškas energijos išsiveržimas kada atrodo jūra iki kelių, kada jaučiama, jog visas pasaulis priklauso jam, todėl priejo vieningos nuomonės neregauti, nes LB-nei tas nesudarytų garbės, nei atneštų vienybės. Bet, kaip matome, St. B. tą klausimą ir toliau nagrinėja savo biuletenyje, ieško vienybės žvejo damas vandens šaukšte.

Be to, St. B. toliau cituoja iš JAV LB Krašto valdybos rašto: 'tad fiktyvaus skelbimo dėjimas yra pasijuokimas iš Bendruomenėje dirbančių ALTS narių, PLB įžeidimas ir gėdos dėmė pačiai Dirvai, švenčiančiai 60 m. sukaktį...'

Atkreipiant dėmesį į šį ne kultūringą priekaištą, kyla klausimas, kas ir ką tame sakinyje įžeidžia. Kiekvienam skaitytojui bus aišku, jog niekas kitas, o tik JAV LB Krašto valdyba įžeidžia Dirvą ir ALTS-gą bei Vilties dr-ja, jų narius, kurie vispusiškai didį įnašą yra įdėję į LB-nės kūrimą ir jos egzistenciją ligi šių dienų. Vien šių eilučių autorė, kaip St. B. gerai žino, LB-nės kūrimui ir jos stiprinimui spaudoje yra paskelbusi apie pusantro šimto straipsnių ir daugiausia toje pačioje Dirvoje. Kokią gi teisę turi JAV LB Krašto valdyba mesti 'juoda dėmę' Dirvai, švenčiant 60 metų sukaktį todėl, kad redaktorius nepasiklausė jų, ką savo puslapiuose skelbti? Ar 'LB Pasaulio Lietuvio' biuletenio redaktorius klausia Dirvos redaktoriaus? Tai yra LB-nės vadovybės įžūlumas, pirštų duriantis į pačius tų žodžių autorius ir jų skelbiamą siekimą vienybės.

Per 60 metų Dirvos puslapiuose yra gimę, augę ir mirę daug mūsų organizacijų, didelių ir mažesnių. Keitėsi redaktoriai, bendradarbiai ir skaitytojai, keitėsi Dirvos išvaizda, leidimo priemonės, bet nesikeitė jos kryptis. Dirva buvo ir liko visą laiką kovojanti už tautinės lietuvių gyvybės išlaikymą išeivijoje, už nepriklausomos Lietuvos atstatymą, kelianti pa-

kartais geriau, jei valdančiųjų klaidos nematomos, kaip viduramžių popiežių ir karalių, jei tai užtikrina valdžios pastovumą, taip reikalingą pažangai. Bet vėl! Kai Amerika, užmiršdama savo principą, leisti savo žmonėms siekti laimės, kaip jie ją supranta, susidrausmina ir metasi tvarkyti pasaulį, ne visiems (įskaitant ir ją pačią) išeina į naudą. Ar ji nekariavo su Hitleriu, kad didesnę Europos dalį... atiduotų Stalinui? Už tat ir heretikų, netikinčiųjų balsai gali būti naudingi, nors kartais daugumai gali atrodyti nevietoje. Pavyzdžiui, kaip 1789 metais kongrese pasiūlius rezoliuciją, raginančią prezidentą paskelbti Padėkos Dievui dieną už malonę, leidusią be muštynių priimti naują konstituciją! Pietų Carolinos atstovas Thomas Tucker tada suabejojo: "Kodėl prezidentas turi nurodyti žmonėms, ką daryti, jei jie gal tam nenusiteikę!" Kitur dėl tokio įžūlumo Tuckeris būtų sudegintas, čia jam nieko neatsitiko.

Tais laikais JAV turėjo maždaug tiek pat gyventojų kaip Lietuva, atgaudama pusantro šimto metų vėliau savo nepriklausomybę, — apie 2,5 milijonus, iš kurių beveik 100,000 nuo revoliucijos pabėgo. Likusiųjų 81% buvo baltųjų, 19% juodųjų, kurių 96% buvo laikomi vergijoje. Baltųjų beveik 70% buvo anglosaksų kilmės, 10% airių, 9% vokiečių, 3% olandų. JAV teritorija, nors jai tada priklausė tik 13 rytinių valstybių, buvo tokia didelė, kad Benjaminas Franklinas skaičiavo, jog jos pilnam apgyvendinimui dar reikės daugelio šimtmečių. Mat, nors gimimų skaičius buvo didelis, — vienai mo-

tinai atiteko 8,3 kūdikių, — tačiau vaikų mirtingumas buvo toks didelis, kad žmogaus amžiaus vidurkis siekė tik 35 metų. Jei vaikas tačiau sugebėdavo išgyventi iki 10 metų, jo amžiaus vidurkis jau siekdavo 53 metų. Franklinui tada į galvą negalėjo ateiti, kad tarp 1905 ir 1907 m. dolerio ir laisvės ieškodami į JAV atplauks po 10,000 žmonių kasdien.

Tuščia teritorija buvo sąlyga nustatytai santvarkai su asmens laisvės pabrėžimu. Thomas Jeffersonas samprotavo, kad Amerikos santvarka tiks daugeliui versis žemės ūkiu ir Amerikoje vis bus tuščių plotų. Bet kai tuos tuščius plotus užims dideli miestai, kaip Europoje (Paryžiuje tada gyveno 600,000 žmonių), JAV vyriausybės suges (become corrupt) kaip Europos valdžios.

Reikėjo tik dvejų šimtmečių, kad iškiltų klausimas, ar JAV gali toliau verstis su "farmeriams" pritaikintu režimu. Laisvos žemės neliko, gyventojų prieauglis sumažėjo beveik iki nulio, bet kartu padidėjo nedirbančių skaičius, amžiaus vidurkiui persokus 70 metų. Ar įmanoma toliau kapitalistinė santvarka? Šiandien Kinijoje nėra musų, bet nėra ir žmonių laisvės. Ar ir Amerikos laukia toks likimas? Ar galimas koks kompromisas, — truputis musų ir truputis laisvės? Atsakymo sulauksime trečiam Amerikos šimtmečiuje. Kol kas Laisvės Statula dar nepametė savo traukos.

Skaitykit ir platinkit

DIRVA

MELO KARAS (26)

INVAZIJOS IŠVAKARĖSE

1944 m. gegužės 29 d. gen. Eisenhoweris atvyko į savo kautynių vyr. būstinę Portsmouthe. 2,000,000 vyrų ir moterų jau buvo pasiruošę invazijai ir tik laukė jo ženklo. Ko reikėjo mels-tis, buvo tik palankaus oro. Patogiausias laikotarpis iš-sikėlimui buvo tuoj po bir-želio 5 dienos, kada vanduo buvo aukščiausiai pakilęs, o naktimis galima buvo tikė-tis mėnesienos. Jei dėl kitų aplinkybių invazijos tuo lai-ku nebūtų galima pradėti, ji turėtų būti atidėta iki birželio 19 d. kada vėl pasi-kartotų panaši potvynio ir mėnulio situacija. Tai ne-buvo paslaptimi ir vokie-čiams.

Gegužės 29 d. kanale vieš-patavo labai gražus oras, todėl atvykęs Eisenhoweris įsakė signalizuoti visiems daliniams: "Exercise Horn-pipe plus six", kas reiškė, kad invazija numatyta bir-želio penktai dienai.

Tą pačią gegužės 29 d., lėktuvus, sekąs orą virš Newfoundlando, raportavo oro pasikeitimus Amerikos rytiniame pakraštyje. Už poros dienų visas šiaurinis Atlantas buvo nusėtas de-presijom, kurios neleido orą numatyti daugiau kaip 24 valandom. Nepaisant visos technikos ir mokslo pažan-gos, tai galioja iki šių die-nų.

Iš turimų duomenų tiek britų-amerikiečių, tiek ir vokiečių meteorologinės tar-nybos bent iki birželio 7 d. numatė debesuotą su stipriais vakarų vėjais orą. Nepalankų nei parašutinin-

kų nei laivyno operacijom. Gen. Eisenhoweris tačiau delsė atšaukti pradėtą in-vazijos ruošą. Visų pirma, niekas negalėjo būti tikras, kad oras bus geresnis bir-želio 19 dieną. Antra, lau-kimas pakenks karių mora-lei. Trečia, vokiečiai galės tiksliau įspėti tikros inva-zijos vietą, jei dar nežinojo. (Iš tikro maršalas Rund-stedtas dar birželio 5 d. ne-buvo tikras dėl invazijos vietos. Jis ją laikė galima ir Pas de Calais rajone).

Tokioje situacijoje gen. Eisenhoweris nutarė inva-ziją atidėti tik 24 valandom, tikėdamas kokio stebuklo. Laimei jo vyr. meteorolo-gistas britų karališkos avia-cijos grupės kapitonas John Stagg stebėdamas meteoro-loginius žemėlapius apskai-čiavo, kad "šaltasis fron-tas" per kanalą pereis nak-tį į birželio 6 dieną, tačiau normaliai jį sekusi depre-sija Atlante taip "pagylė-jo", kad dėl to netekusi sa-vo spartos, atsilikio duoda-ma bent vieną dieną gere-lesnio, invazijai daugiau tinkančio, oro. Kai Stagg tą raportavo Eisenhoweriui, tas nutarė tokios progos ne-praleisti.

Tuo tarpu vokiečių avia-cijos — Luftwaffes — me-teorologistas Walter Stoebe pranašavo blogesnio oro il-gesnį periodą be Stagg nu-matytos trumpos pertrau-kos. Maršalui Rommeliui, kuris buvo atsakingas už pirmasias gynimosi linijos, tai buvo ženklas, kad inva-zija negalės įvykti prieš birželio 19 dieną ir jis tu-

rės laiko iš Hitlerio išreika-lauti vyr. vadovybę tu ke-turių tankų divizijų Pran-cūzijoje, kurias fuehreris buvo palikęs savo asmenišk-oje žinioje, bijodamas per-versmo. Rommelis žadėjo argumentuoti, kad invazi-jai prasidėjus, negalėjimas greitai pasinaudoti tomis divizijomis galėtų būti kri-tiškas. (Kas, kaip matysi-me, vėliau ir atsitiko).

Nelaukdamas greitos in-vazijos, Rommelis išvykęs pas Hitlerį, pakeliui susto-jo savo dvare Švabijoje at-švesti žmonos gimtuves. Aplaitęs jas su žmona, ku-riai atvežė 'žamšinius' ba-tus dovanų, ir sūnum, mar-šalas sėdo, dailinti savo ra-portą Hitleriui.

Tuo pačiu metu savo gimtadienį Normandijoje šventė 84-to korpo vadas gen. Erich Marks. Jo kari-ninkai dar gėrė šampaną, kai Anglijoje pakilo lėktu-vai su parašutininkais. Daug vokiečių divizijos va-dų buvo pakeliui į Rennes, kur turėjo įvykti karines taktikos žaidynės. Į jas iš-vykdamas 7-tos armijos va-das gen. Friedrich Doll-mann įsakė savo štabo vir-šininkui gen. Max Pemsel atšaukti naktį į birželio 6 dieną numatytą bandomąjį aliarmą, nes kariai, nuola-tinių aliarmų išvarginti, yra reikalingi bent vienos nakties ramaus miego...

Tik kontra-žvalgybos ka-rininkai buvo suneraminti padidėjusio šifruotų radijo pranešimų skaičiaus, kas galėjo reikšti tik vieną: kaž kam sualiarmuoti po-

Vokiečiams miegant prasidėjo 2,000,000 karių išsikėlimo operacija

grindį. Bet tokių atsitikimų buvo ir anksčiau. Ko, bet invazijos dėl blogo oro ne-galėjo būti laukiama, o ki-tas problemas galima bus išspręsti, kai jos daugiau paaškės. Tokia nuomonė viešpatavo vokiečių štabuo-se. Žinoma, Hitleris vėliau manė, kad dėl to kalti išda-vikai, tačiau tam nebuvo

pagrindo. Ne tik vyr. Va-karų fronto vadas maršalas Rundstedtas ramiai nuėjo gulti 11 val. vakaro, bet ir taip pat fuehreris, išklau-sęs su Eva Braun poros plokštelių muzikos, paėmė miego vaistų. Tuo tarpu prie Normandijos krantų artinosi 6,000 laivų arma-da...

TITO DUDOS PRISIMINIMUI

Tito Dudos metinių mirties proga keletas nuotrupų iš buvusių draugų žemiškoje ke-lionėje.

Pasaoliniui karui pasibai-gus Amerikos kariuomenė prie savo armijos pradėjo organizuoti pagelbinius da-linius, t. y. sargybų bei dar-bo kuopos. Likimas taip pa-tarnavo, kad Jurgis Miežai-tis ir velionis Titas Duda amerikiečių pasamdomi į vieną tą pačią sargybų kuopą. Čia užsimezgė ir jud-viejų draugystė.

Prasidėjus emigracijai visi pabėgėliai pradėjo dai-rytis kaip greičiau išvykti iš Vokietijos ir pastoviai įsikurti. Jurgis Miežaitis prisiminė, kad jau turi iš savo bičiulių išvykusių į Ameriką. Tad nedelsdamas parašo laišką, kad jam at-siųstų darbo ir buto garan-tijas. Jurgis Miežaitis atvy-kęs į šį kraštą antroji die-noj susiradęs reikiamas blankas išsiunčia garanti-jas likusiems penkiems draugams į Vokietiją, jų tarpe ir Titui Dudai. Šie du prieteliai šiame krašte įsi-darbinę ir medžiaginiai su-sitvarę, abu įsijungė į A.L.T.S. Elizabetho 15-tą skyrių.

Deja, po dvidešimt šešių metų Titas Duda iškeliauja Anapilin. Renkant kalėdi-nius skelbimus — sveikini-mus Dirvai, Jurgis Mieža-laitis perima Tito Dudos duodama skelbimą, toliau mokėdamas savo pinigais ir tuo pačiu remdamas Dirvą. Prieš mirties metinės Jur-gis Miežaitis ant Tito Du-dos kapo pastatė gražų pa-minklą.

Š. m. birželio mėn. 26 d. buvo užprašytos Elizabetho šv. Petro ir Povilo bažny-čioje gedulingos šv. Mišios. Į pamaldas pakviečia visą

skyrių, o taip pat ir visus tuos, kurie prie Tito Dudos karsto vietoje gėlių aukojo pinigais Dirvą paremti. Po pamaldų visus dalyvavusius pamaldose pakviečia į lietu-vių svetainę skaniai paruoš-tų pietų.

Pasibaigus vaišėms Jur-gis Miežaitis Dirvos bendra-darbiui dar įteikė penkias-dešimtis dolerių čekį, t. y. paremti Dirvą.

Tai tik keletas nuotrupų iš dviejų bičiulių žemiško-je kelionėje.

Šis gražus pavyzdys te-būna kelrodžiu kaip galima palaikyti ryšį ilgesnį laiką su mirusiais bičiuliais, o ypatingai tuo pačiu su ap-čiuopama parama Dirvai. St. Lukoševičius

PENKTOJI LIETUVIŲ TAUTINIŲ

ŠOKIŲ ŠVENTĖ

-AMERIKOS BICENTENNIAL MINĖJIMAS-

RENGIAMAS 1976 m. rugsėjo mėn. 5 d., 2 val. p. p.
INTERNATIONAL AMPHITHEATRE, CHICAGOJE.

Šventės programos bilietai (kainos apačioje nuo \$8.00 iki \$4.00; balkone nuo \$8.00 iki \$3.00) gaunami "MARGINUOSE", 2511 W. 69 St., Chicago, Ill. 60629, tel. (312) 778-4585.

Banketas McCormick Place (IX. 5. 7 val. vak.). Bilietai po \$15.00 (\$10.00 šokėjams) gaunami "PARAMOJE", 2534 W. 69 St., Chicago, Ill. 60629, Tel. (312) 737-3332. Stalai po 10 asmenų.

Šokėjų susipažinimo vakaras Jaunimo Centre (IX. 4). Bilietai po \$3 gaunami "STASE'S FASHIONS", 6237 So. Kedzie Ave., Chicago, Ill. 60629, tel. (312) 436-4184.

Čekius rašyti: Lithuanian Folk Dance Festivals, Inc. vardu.

ŠVENTĖS RENGIMO KOMITETAS

TRUCKING OPPORTUNITIES

Independent contractors wanted with single or twin screw tractors, or able to purchase same, to transport farm machinery, construction equipment and lumber to all 48 states and 4 western provinces of Canada.

WRITE OR CALL
INTERNATIONAL
TRANSPORT INC.
2450 MARION RD. S.E.
ROCHESTER, MINN. 55901
507-288-3331

An Equal Opportunity Employer (26-28)

JOURNEYMEN MACHINERY REBUILDERS

MUST BE ABLE TO SCRAPE WASTE BREAK DOWN AND REPAIR NEW & USED METAL WORKING MACHINERY. STEADY WORK AND ALL FRINGE BENEFITS.

SEND RESUME AND WAGE REQUIREMENTS

ARKANSAS MACHINERY REBUILDER, INC.
1706 EAST 8TH ST.
LITTLE ROCK, ARKANSAS 72202
501-372-6340 (26-29)

OPPORTUNITY FOR REGISTERED NURSES

45 bed private hospital. Northeast Georgia. Charge nurses and rotating relief nurses. 3-11 and 11-7 shift charge nurse. 3-11 Emergency Room. Salary commensurate with experience and ability. Liberal personnel policies & fringe benefits.

Apply call or write
RIDGECREST MEDICAL CENTER
P. O. Box 376
Clayton, Georgia 30525
or Phone 404-782-4297 (21-28)

KŪRYBA IR MOKSLAS

(2)

Vytauto Alanto novelių tematika yra įvairi ir turtinga. Temų įvairumą bei turtingumą atskleidžia ir jo Atspindžiai Ūkanose. Nebėga į šalį jis ir nuo tų 'bajoriškų', dvarinikiškų temų. Nors iki šiol Alantas su romantišku įkarščiu gilinosi į senovės Lietuvą (prisiminkime tik Šventaragio heroiką ir nuotykius, tikrą to pobūdžio epopėją), bet ir Atspindžiuose randame tris noveles, kuriose vienaip ar kitaip pasireiškia bajorai. Štai, tų novelių vardai: Raganos teismas, Renesansas Žemaitijoje, Ugly Lithuanian.

Dabar, nors prabėgom, žvilgerkim į Atspindžių Ūkanose temas apšviesti. Paryžietė, nužudžiusi savo meilužį, išsoka į kito vyro guolį, palikdama jo širdy negyjančią žaizdą; garbėtroška chemikas Kabuža nunuodija mylimą žmoną Dagę, tuo pačiu ištaradamas mirties sprendimą ir sau pačiam; dail. Ažugalis išpažįsta savo paklydimą mylimai moteriai; dailės mokytojas Bruzgaila, trokštas pasinerti į kūrybinį darbą, beviltiškai plakasi provincijos kasdienybėje; kaimo pusmergė Varutė skęsta svajonėse apie gintaro karolius, gi ta svajonė ilgainiui ją prazūdo; dviejų kaimo vyrų dvikovė dėl Elziutės; vargingų ir pasiturinčių santykiai Daržinėje; teisėjo Gulbino stovykliniai meilės nuotykių, kurie jį patį nuverčia nuo tilto į upę; skulptoriaus Vanaگو, patekusio intrigų tinklan, kūrybiniai vargai DP stovyklos mansardoje; karo metas ir dviejų žmonių vidinė drama, kai Teisybė atostogauja; lietuviškas Nuvytės dobilėlis jau Amerikoje; tautybės pasirinkimo problema merginai novelėje Karaliūnui teikia kraujo; XVIII a. dvarinikiškas Raganos teismas; romantikė Karalaitė Gaudimantė; bitė stebi čia pat vykstančią žmogišką dramą ir kt.

Vadinasi, tematinis požiūriu Vyt. Alanto Atspindžiai Ūkanose atspindi mūsų nueitą kelią nuo Lietuvos iki iškūrimo Amerikoje. Ir susidaro išpūdis, jog tai yra išvalgaus metraštininko darbai, dailiuoju pasakojimu atskleidžiant vieną kitą mūsų išgyvenimų akimirką.

...

Žmogus, kuris gyvena ir veikia Vyt. Alanto novelėse, nėra išgalvotas ir dirbtinis, tik autorius vis suranda spalvų ir atspalvių jo vidinio pasaulio tam ar kitam būdingesniai bruožui atskleisti. Paryžietės pagrindinis veikėjas Saulius Mažvydas, Sorbonos universitete mokslus bebaigęs numanitaras, išgyveno tokį klaidų nuotykį viename Paryžiaus viešbutyje, kuris netik paryškino jo dvasios riteriškumą, bet netgi per anksti jį pasendino.

Alanto novelių rinktinėje pasižvalgus

St. Santvaras

Chemikas Ignas Kabuža, šizofreniško garbės troškimo apsėstas, nunuodija mylimą žmoną Dagę ir tik tada pamato savo beprotiško darbo klaidumą.

Povandeninių burbulų dailininkas Bruzgaila yra ne tik monotoniškos aplinkos, bet ir savo silpnavališkumo aukas.

Moters gudrumo ir apskurmo veiksmai nušvinta dail. Viešintos darbo studijoje.

Kaimietė Varutė, Vitkauskų pusmergė, ta svajotoja apie gintaro karolius, nėra visai naujas charakteris mūsų beletristikoj. Vienuolio Paskenduolė bene bus pati populiariausia to pobūdžio novelė mūsų grožiniame epe. Bet ir Alantas savo Varutei, tai vargo ir nedalios mergaitės, nuaudė savaimingą ir dailų dvasinį drabužį, itikino mus naivios dramos liudna atomazga.

Kaimo buities ryškūs personažai ne tik rimtai žmogiškai, bet ir išdaigiškai veikia Elziutėje ir Daržinėje.

Teisėjas Gulbinas, įsipainiojęs į romaną su naktibaldos policininko žmona, nebuvęs nuoširdus savo meilužei ir sau pačiam. Ir ta užmaskuota vidinė puikybė, nuvertinimas moters, kuri jį tikrai pamilo, gan greit prazūdė ir patį buv. teisėją.

Vyt. Alantas mėgsta dailininkus, kur buvęs nebuvęs jis vis grįžta į jų gyvenimą. Sužvejotų brangenbių veikėjai - skulptorius Vanagas, jo žmona Salomėja ir jų mansardos inamiai, yra gal viena būdingesnių Alanto novelių, išryškinanti ne tik stovyklinio gyvenimo vulgarą dramą, bet ir tos dramos veikėjų charakterius.

Materializmą ir norą pasirodyti žmonių akyse turtingu atstovauja Velnio margučio Vaizgenis (Vyt. Alantas savo pasakojimuose atranda gražių ir skambių lietuviškų pavardžių bei vardų, be reikalo kai kur jis dar vartoja suslavintus griozdus), sunkiam sapne net su velniu susidėdamas.

Intelektualūs, turtingo vidaus personažai, Regina ir Rikantas karo meto novelėje Teisybė atostogauja.

Vyt. Alanto sukurtas Gabrielis Mozūraitis - mūsų išeivinio gyvenimo Amerikoje, gal tiksliau - fabrikinio gyvenimo iškarpas. Abejingas savo darbui, bet neabejingas gyvenimui ir jo siūlomam pramogom, visai ne daug tetrūksta, kad Mozūraitis visai pradingtų iš lietuviškų akiračių. Jį išgelbėjo tik laimingai susiklostę įvykiai ir jo paties nerangus būdas.

Novelėje Karaliūnui reikia kraujo Vyt. Alantas atveria skaudžią mūsų amerikinio gyvenimo opą: Laima Jovaišaitė, aukštuosius mokslus baigusi gražuolė, turi du vyrus, kurie jai vienodai patinka. Tai dr. Styvas Longas ir architektas Vytenis Daugvydas. Laima, nors ir pabrėžia savo savarankiškumą, vidiniai nėra stipri, ji svirduliuoja ir nerimauja, jau beveik rengiasi tekėti už Longo, tik ...sapnas supurto jos samonę ir ji apsisprendžia likti su Daugvydu.

Tokių Laimų, kaip žinome dabar tikrai mums nestinga. Čia, nors ir išdailinta forma, Alantas palietė itin skaudų mūsų kasdienybės peršulį.

Raganos teismo personažai atkyla iš XVIII amž. pradžios, iš Lietuvos bajorų aplinkos. Kitaip tariant, tai ano meto dvarų ir klebonijų žmonės, tai Inkvizicijos žiaurbių atspindžiai. Pradėjęs šią novelę gan sausoku istorinių aplinkybių aiškinimu, gan greit Vyt. Alantas įsiurbia į tos novelės veikėjų charakterius. Dvarininkė Barbora Roginskienė, besirūpindama tik savo ligoto sūnaus laime, su broliu prelata Guževskiu ryžtasi sunaikinti pono Goginskio mylimą augintinę Liuciją, apkaltindami ją raganavimu. Visi novelės personažai atkakliai ir su užsispyrimu siekia savo tikslo. Laimi tiesa, o intrigantai ir melagiai žūsta. Supilkėjusioj, dažniausia kaimo žmones vaizduojančioj prozoj, Alanto Raganos teismo veikėjai yra savotiška naujiena ir atgaiva.

Karalaitė Gaudimantė padvelkia literatūrinio romantizmo kvapsniu. Kiek novelės forma leidžia, Gaudimantė, rikis Rainys ir Lietuvos valdovas Traidenis bei jo broliai, Vyt. Alanto pavaizduoti ryškiomis spalvomis, stipriomis charakterių ir jų veiksmų apybraižom.

Renesansas Žemaitijoje - puiku, turtingas ir meniškas kunigaikščių Oginskių dvaras Plungėje. Tik Alanto novelėje Oginskių jau nėra (gal tik jų dvasia retkarčiais suplasnoja), dabar jų rūmuose isikūrusi nepr. Lietuvos gimnazija, kur jaunas mokytojas ir poetas Gintas Vaišnora įsipainioja į romaną su direktoriaus Bacvinskio mokinė favorite Vanda. Ir to romano pasėkos - daili mergina Gintė, po keliolikos metų Kaune prisistatanti savo tėvui profesoriui Gintui Vaišnora. Šios novelės personažai yra ryškūs, žmogiški ir savaimingi. Groteskiška tėra tik Siga, Vaišnoros draugė, kuri silpnai motyvuotu

pagrindu pradeda šaudyti ir sunkiai sužeidžia Vandos ir Ginto dukterį Gintę. Vargu kinematografinė Siga čia buvo reikalinga, ypač gi su revolveriu rankinukyje. Gražuolės dukters akivaizdoje, tariamam Gintės tėvui Bacvinskiui mirus, tikrų tėvų meilė galėjo suliepsnoti ir be Sigos šūvio pagalbos. Tokiai atomazgai psichologinio pagrindo ir įvykių pateisinančių aplinkybių šioje Alanto novelėje tikrai nestinga.

Agronomas Jurgis Adomonis - įdomi ir spalvinga asmenybė Alanto novelistikoje. Jam 'viskas galėjo ir kitaip susiklostyti', bet jis, nors ir protestuodamas, priima net ir trupinį, kuris nubiro nuo svetimo skobnio. Adomonio partnerė Rima - Alanto mėgiama, o gal kada nors ir gyvenime sutikta moteris, pasižyminti jausmų nepastovumu, taip pat ir ištikimybės vyrui per daug nevertinanti. Bet Jurgiui Adomoniui jinai yra ... 'femme fatale'.

Ugly Lithuanian novelės ašis - bajoriškos kilmės p. Šereikienė. Ji ir įvykius taip supina, kad vienturtė duktė Kunigunda praranda mylimą lietuvį, pabėga iš namų ir išteka už negrų pastoriaus.

Padangių karuselėje pagrindinė veikėja ir įvykių stebėtoja - bitė, renkanti medų nuo pavasario žiedų. Tai tikrai gražus gabalėlis mūsų grožinėj prozoj, vaizduojantis medžiaginę gero vėję plūduriuojančią žmonių porą. Vyrui gerbūvio užtenka, o žmona miršta, skaudžiai išgyvendama dvasinių vertybių alkį.

Apžvalgiu būdu supažindinau Dirvos skaitytojus su Vyt. Alanto novelių rinktinės personažais, kurie, savai

me suprantama, atsinešė savo požiūrį į gyvenimą, savo idėją ir mintį. Kitiems tie veikėjai gali ir kitaip atrodyti, o man jie yra natūralūs, nebanalūs ir tikrai žmoniški žmonės, nestokoja dorybių, neišvengia ir po silpnybių naštom suklupti.

...

Stilius, stilistinis išradin-gumas ir savaimingumas, tur būt, yra individualus kiekvieno rašytojo veidas.

Visi tie, kurie Vyt. Alanto darbus puldinėja atvirai ir iš pasalo (šie dažniausiai vis iš to paties kampo!), jo raštų stiliui prikašioja žurnalistikumą. Teisybė, nors gi Alanto kalba nevargana ir žodinga, sklandi ir žaisminga, frazės išdailinimu, stiliaus puošmenom, stilistiniu žonglieriavimu jis, kaip man vaidenasi, per daug gal ir nesisieluoja. Tačiau jo pasakojimas plaukia natūraliai, turi aiškiai matomą kiekį stilistinio savaimingumo, yra artimiausias realistiniam pasakojimui, retkarčiais papuošiamam supoetizuota frazeologija.

Alanto stiliaus stiprybė, nekalbant apie jo pastangas žmogų vis aukščiau pakelti, kiek aš pajėgiu įžvelgti, yra gausiai jo novelėse vartojami dialogai. Dialogais Vyt. Alantas žaidžia meistriškai. Čia, tur būt, nemažai lemia dramaturgo patirtis, dramų rašytojo išpūdziai.

...

Atspindžiai Ūkanose, kaip jau minėta, yra Vyt. Alanto novelių rinktinė. Ar iš rinktinės būtų galima dar kuri nors kūrinių atrinkti ir išskirti? Mano nuomone, galima, nes ir genijai nepajėgia kiekvieną kūrinių tobulai sukurti, ir jų kūrybą pasitaiko genialių darbų.

Rinktinė, žinoma, angažuoja, nes kiekviena rinktinėn idėta novelė, bent teoriniu požiūriu, turi siekti rašytojo įveiktą meninį aukštį. Vyt. (Nukelta į 6 psl.)

UŽSISAKYKIT NAUJUS VILTIES LEIDINIUS

DIRVA

P. O. Box 03206

Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. ir prašau man atsiųsti šias knygas:

- ☐ Vyt. Alantas. ROMAS KALANTA. Gyvieji Deglai Nemuno slėnyje.\$3.00
- ☐ R. Spalis. MERGAITĖ IŠ GETO. Romanas\$5.00

Pavardė ir vardas

Adresas

Alanto...

(Atkelta iš 5 psl.)

Alanto Atspindžiai Ūkanose ir yra jo novelistikos išsišakojusi viršūnė. Tačiau, kaip išbaigti, vientisi, betarpiškai įsijungia į novelės žanro klasiką, man regis, yra šie Alanto rinktinės kūriniai: Paryžietė, Garbė, Povandeniniai Burbulai, Gintariniai Karoliai, Daržinė, Gyvenimas miniatiūroje, Sužvejos brangenybės, Teisybė atostogauja, Raganos teismas, Karalaitė Gaudimantė, Renesansas Žemaitijoje, Vis kas galėjo ir kitaip susiklostyti, Ugly Lithuanian, Pandangių karuselė.

Savaime aišku, nepretenduojau į neklaidingumą ir į atrankos tobulybę. Tai tik man taip atrodė, tokia yra mano nuomonė.

Beje, vienas iškilus ir garbingas kritikas, prieš keletą metų recenzuodamas Alanto novelių rinkinį Nemunas teka per Atlantą, jei neklystu, Renesansą Žemaitijoje pavadino gimnazistiška rašliava, berods, tik dėl to, kad gimnazijinė yra tos novelės tema. O man, paikam neišmanėliui ir iki šiol tebesivaidena, kad rašytojui kiekviena tema yra gera, jei tik ji kursto jo kūrybinę vaizduotę. Kita vertus, gimnazijų pastogėse būna tokių nuotykingų ir neįtikėtinų istorijų, kurių neišsėmė Alantas, kurias vargu greitai beišgraubys ir kiti rašytojai.

...

Vytautas Alantas turi savo atskirą pasakotojo pasaulį. Alantišką pasaulį, kas ir yra šiuo atveju svarbiausia.

Iki šiol jis yra sukūręs tikrai nuostabą keliantį veikalų kiekį, išleidęs į žmones didelį būrį komplikuoto vidaus, tikrai įdomių ir spalvingų personažų, sugebėjęs pažvelgti į žmogaus būties gelmenis. Ir ne tik veikalų kiekiu, bet ir jų menine kokybe jis yra įsijungęs į lietuvių tautos Atgimimo permainingą kūrybinę veiklą.

Turi Alantas ir savo tikėjimą, savo žvilgsnį į lietuvių tautą, į jos siekių ir idealų prasmę. Kai kam tokis Vyt. Alanto tikėjimas gali patikti o kai kam gali ir nepatikti. Bet ar užtai reikia savą rašytoją beveik be atvangos akmenimis apmėtyti? Kai taip dedasi, kviečiu kolegą Vytautą prisiminti šį Sam Goldwyn'o posakį: 'Nekreipk jokio dėmesio į kritikas, netgi nebandyk jų ignoruoti' ...

...

Atspindžiai Ūkanose — vertinga, isigytina ir skaitytina Vyt. Alanto novelių rinktinė. Knygos dedikuotos Irenai, drįstu spėti — žmonai. Rinktinė išleido mecenatai: Lietuvių Žurnalistų S-gos Valdyba, Vanda ir dr. Otonas Vaitai, LŽS-gos Chicago Skyrius, Genovaitė ir Juozas Vėbrai, Ginas Alantas ir draugai, o taip pat lietuviškų enciklopedijų leidėjas Juozas Kapočius. Spau-

Prelatas Pranciškus Jūras, kuris visas savo lėšas skiria lietuvių literatūrai — knygoms leisti, ir Putname turi įsteigęs muziejų Alka, kuriame sukrautas didelis lobynas lietuviškos spaudos, paveikslų ir kitokių istorinių daiktų, birželio 20 d. Putnamo vienuolyne buvo pagerbtas, sulaukęs 85 metų amžiaus. Pagerbime dalyvavo apie 65 asmenys. Nuotraukoje prel. Pr. Jūras sėdi priekyje.

I. NARŪNĖS ATSIMINIMAI

Janina Narūnė mums pažįstama kaip vaikų knygų rašytoja, nes dauguma jų skiriama mūsų mažiesiems. Nors priešpaskutinė jos knyga "Trys ir viena", kurioje aprašomi keturi žymesnieji mūsų rašytojai, buvo taikoma ir vyresnio amžiaus moksleivijai.

"Vaikystė" tai paskutinė Narūnės knyga išleista 1975 m. pabaigoje. Knygą spaustuvė Brooklyne, kalbą taisė Leonardas Žitkevičius. Knygos apimtis per 160 psl., minkštas viršeliais, kaina \$5.00. Knygos lengvas stilius, aiškus stambus šriftas, ji skaitoma lengvai.

"Vaikystė" padalinta į devynis skyrius, kuriuose Narūnė aprašo savo autobiografinius atsiminimus ligi gimnazijos pirmųjų klasių.

J. Narūnė ypatingai gražiai ir vaizdžiai aprašo Lietuvos kaimo gamtos grožį. Vaizdeliai, kur aprašomos tam tikros vietovės, trumpi, patraukliomis antraštėmis skaitomi lengvai, kaip pvz. "Paežerio žilvitis", kurį beskaitant tartum matai tą seną, virš vandens palinkusį, žilvitį, kuriame karsatosi, krykštauja maži vaikai. Ar "Prie šaltinio", rodos, girdi šaltinio šneriavimą, matai vandens burbuliukų žėrėsi ir upelio tylių alsavimą. Taip pat autorė

dos darbas švarus ir gražus, irišimas skoningas. Rinktinė turi 376 psl., joje sutilpo 22 novelės. Tiražas 1000 egz kaina 6 dol. Spaudė Lietuvių Enciklopedijos Spaustuvė Bostone, Mass., 1976 m.

su meile ir gražiais prisiminimais aprašo savo mažuosius draugus — kaimo vaikučius, kai gyvendama mažam Balininkų miestely, ištrūkus iš namų su jais žaisdavo. Ją, žavėjo piemenukų išradingumas kaip iš nieko sukurdavo žaislus, žaidimus ar sekdamo jų pačių sugalvotą niekur negirdėtą pasaką. Aprašant kaimo gyvenimą lygiagrečiai duodami vaizdai iš Aukštaitijos miestų, miestelių: Anykščių, Ukmergės, Panevėžio, kur Narūnė pradėjo pirmuosius mokslus dar svetimoj rusų ar lenkų įtaikoj. Taip pat neaplenkia ji ir tų apylinkių dvarų, dvarėlių ar klebonijos gyvenimą, kuriuose jai mažai tekdavo lankytis. Pvz. "Liubi-

navos dvaras", aprašoma lenko magnato O. Makarskio puošnūs rūmai, jų gyvenimas, tradicijos. "Vėdarų dvare" tai jos viešnagės Kupstų šeimoje mažų draugų tarpe. "Naujasis vikaras", tai kun. Pr. Vasiliauskas apie kurį autorė rašo: "Jis atvedė brangią viešnią į mūsų namus — "lietuviybę".

Knygoj "Vaikystė" sutiktų vaikų ar asmenų apybraižos gali būti naudingos berašantiems minimų žmonių atsiminimus ar biografijas. Pvz. ciklas apysakų "Jokūbėlis", tai buvusio susisiekimo ministro J. Stanišausko bruožai, toliau dramos aktorius Kupsto, dr. A. Aleknos ir visa eilė kitų žymesnių tautos žmonių kilusių iš Aukštaitijos apylinkių.

Bendrai imant "Vaikys-

tė" gyvai, vaizdžiai parašyta. Beskaitant ją tartum gyveni tuometiniam provincijos vaikų pasauly. Protarpiais randama kaimo vaikų ar žmonių pokalbiuose Aukštaitijos tarmiškų išsireiškimų, kurie savotiškai įdomūs, duoda progos pažinti lietuvių kalbos įvairumą ir praturtina skaitytojo žodyną.

Perskaičius J. Narūnės knygą "Vaikystė" juntame autorės norą kaip galint vaizdžiau ir patraukliau apibudinti Lietuvos gamtos grožį ir perduoti miesto vaikams, kuriems nebuvo lemta pažinti savo tėvų žemės bei jos gyvenimo būdo.

K. Leonaitienė

ISVYKO Į TALKĄ P. AMERIKOS LIETUVISKAJAM ŠVIETIMUI

Rasa Lukoševičiūtė iš Montrelio ir Rasa Šoliūnaitė iš Lemonto pasiryžo šią vasarą, PLB valdybai padedant, skirti savo jėgas P. Amerikos lietuviškojo švietimo darbui. Rasa Lukoševičiūtė darbuosis nuo gegužės 31 ligi rugpjūčio 10 d. Buenos Aires (Argentinoj), o Rasa Šoliūnaitė — nuo birželio 3 ligi rugpjūčio 21 d. Montevideo (Urugvajaus) lietuvių kolonijoj. Jų uždavinys — talkinti lietuviškųjų mokyklų darbe bei jų organizavime.

Rasa Lukoševičiūtė studijavo Montrelio universitete trejus metus humanitarinius mokslus ir toliau studijuos socialinius mokslus. Ji yra baigusi Montrelio lituanistinę mokyklą ir lituanistikos seminarą. Šiuo metu yra Montrelio lituanisinės mokyklos dainų ir tautinių šokių mokytoja ir Montrelio LB apylinkės valdybos narė. Dalyvavo Mokytojų ir jaunimo studijų savaitėj Dainavoj ir Lituanistinėj savaitėj Beaumont stovyklavietėj. Taip pat dalyvavo II ir III Pasaulio lietuvių jaunimo kongresuose, pastarajame kaip atstovė. Dalyvauja ateitininkų ir skautų veikloj.

Rasa Šoliūnaitė studijuoja trečius metus muziką ir chemiją Lewis universitete. Yra baigusi Lemonto Maiorinio lituanistinę mokyklą ir Pedagoginį lituanistikos institutą. Lemonto moksleivių ateitininkų globėja, tautinių šokių grupių "Sūkurio" ir "Švyturio" akordeonistė. Lemonto Maiorinio lit. mokyklos šešto skyriaus, tikybos ir dainavimo mokytoja. Lemonto LB apylinkės valdybos narė. JAV LJS valdybos sekretorė ir Tarybos narė. Dalyvavo III Pasaulio lietuvių jaunimo kongrese kaip atstovė. Šį pavasarį išrinkta į JAV LB Tarybą.

Šiuo metu jos abi jau P. Amerikoj ir sėkmingai darbuojasi. (jk)

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

IS

BOSTONO, MONTREALIO ir NEW YORKO

DAR YRA VIETŲ ŠIOSE GRUPĖSE:

RUGSĖJO 30 — \$750.00

GRUODŽIO 22 — \$875.00

Prie šių grupių galima jungtis iš kitų miestų, su papildomu mokesčiu, New Yorke.

GRUPĖSE DALYVIŲ SKAIČIUS RIBOTAS — NESIVĖLUOKITE!

1977 metų ekskursijos į LIETUVĄ prasideda balandžio 6 d. Registracijas priimame dabar.

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, P. O. Box 116

South Boston, Mass. 02127

Telefonas: (617) 268-8764

Savininkė: ALDONA ADOMONIENE

Air fares subject to changes and Government approval.

Norintiems atsikviesiti giminės iš Lietuvos sutvarkoma reikalingus iškviatimo dokumentus.

BEKELIAUJANT

ANTANAS LAUKAITIS

BUDAPESTAS — BUKAREŠTAS

Prieš paliekant Varšuvą teko aplankyti lietuvių poetą-rašytoją Juozą Kėkštą, dabar gyvenantį senelių namuose. Rašytojas, nors dar ir ne taip senas, tačiau yra palaužtos sveikatos. Jo gyvenimo istorija yra lyg filmo tragedija. Komunistas veikėjas, Vilniaus krašto darbuotojas, dėl partijos valymo 9-rius metus nuvestas į Sibirą, vėliau gen. Anderso armijos karys iki Italijos išvadavimo, išvykęs į P. Ameriką ir gyvenimo išlaisvintas nuo savo jaunystės "didžiųjų" idealų. Daug susirašinėja su laisvo pasaulio veikėjais ir prašo, jei tik kada kas bus Varšuvoj jį aplankyti ir atvežti lietuviškos literatūros. Geriausi jo linkėjimai lietuviams rašytojams.

Be visų kitų puikių Varšuvos lietuvių, ypatingai man dėmesin krito jauna studentė, sportininkė ir tikrai talentą turinti poetė Laimutė Slavikauskaitė. Nors josios tėviškę nuo Lietuvos teskiria tik keli šimtai metrų, tačiau jos ilgesys Lietuvai ir svajonės apie ją, išreikštos puikiuose poezijos eilėse yra išskirtinai gražios. Ši graži lietuvaitė būtų labai patenkinta jei kas jai iš jaunų lietuvių parašytų Varšuvos lietuvių klubo adresu.

Ir štai, pagaliau išlydėtas savo draugų, Vengrijos lėktuvu skrendu į Bukareštą — miestą, kurį nuo pat savo jaunystės dienų norėjau pamatyti. Čia jau tikrai lietuvių, ir svetingo priėmimo, ką sutikau Lenkijoje, nerasiu. Kaip ir visur komunistinėse valstybėse, begaliniai dokumentų tikrinimai, smulkūs daiktų kratymai ir kt. jau mane baigia iš kantrybės išvesti, tačiau sukančes dantis tyliau, kitaip toli nenuvažiuosi. Pirma didelė staigmena, tai viešbučių brangumas iki 30 dol. nakčiai, tačiau aš šį dalyką jau žinojau ir kreipiausi į Turistų Biurą, kuris mane apgyvendino kone pačiame miesto centre už 9 dolerius. Čia tai man tikrai pasisekė. Puiki vengrų šeima kalbavokiškai (atrodo, kad apie 90% šia kalba čia kalbama) ir svarbiausiai dukra, turinti savo automobilį, pasiūlė būti vadovė ir aprodyti gražųjį Budapeštą. Kur gi žmogus geriau rasi?

Patį miestą skiria gražūs Dunojus į Buda ir Pest. Tai yra virš 800 metų architektūrinė Budos pilies tvirtovė, esanti ant šio vardo kalvų. Tai yra mišinys gotikos, baroko ir turkiško stiliaus, randančią gražią

harmoniją. Ši buvusi puiki karališka pilis, su savo neišpasakytai turtais, šandien yra kultūros muziejus ir ją tik paskubomis suspėjau apeiti. Netoli nuo pilies teko matyti senąją Vengrijos karūnavimo šv. Mato bažnyčią, kurioje yra karalių karūnavimo muziejus. Nors man išvažiuojant iš Australijos draugai ir "įsakė", kad nerašyčiau apie bažnyčias ir muziejus, tačiau negaliu nepaminėti didingos Budapesto Bazilikos, kuri šiuo metu iš lauko yra reikalinga didelio remonto. Nors šiuo metu ir yra vykdomi Budapeste dideli remonto darbai, tačiau beveik visi istoriniai pastatai yra labai ir labai jo reikalingi.

Viduryje Dunojaus tarp Buda ir Pest yra gražioji Margaritos sala. Čia yra puikūs paplūdimiai, kavinės, naktiniai restoranai ir vengrai čia savaitgaliais išsisi, nors įdomu čia ir kiekvieną vakarą. Visas Budapestas, be savo gilios senovės ir istorinių pastatų, yra linksmybių kavinų, restoranų, naktinių klubų ir, gal tiesiau pasakius, įvairių knapių miestas. "Ir vinas Vengrijos laukų, čardašų šokančių porų"... čia galima matyti ir pajusti. Beveik kiekviena, kad ir mažytė užėiga, jau nekalbant apie didžiulius naktinius klubus, turi savo vieno, dviejų ar daugiau muzikos, daugiausiai smuikų, kapelas, kas tikrai sukelia žmogui atsigaivinimo jausmų ir vyną, bei dabar jaunimo mėgstamą alų, padaro daug skanesniais. Gi Budapesto moterys, negalėčiau pasakyti, kad būtų dauguma gražesnės už Varšuvos lenkes, kurių masinį grožį ir jom specifinę eleganciją bei gražų apsirengimą, vargu ar pralenks kuri nors kita valstybė, tačiau jų čigoniškas kraujas atsispindi ir į jų vengrišką grožį. Nežinau kas ar vinas, ar stiprus su paprika guliašas tai daro, bet taip krūtingų moterų, kaip vengrės, irgi nedaug kur yra.

Labai nustebau Budapeste tokiu didelių puikių ir elegantiškų krautuvų gausumu. Čia nėra dolerinių atskirų krautuvų ir viską ko tik nori gali rasti bendrose, puikiai išpuoštose, krautuvėse. Tačiau kainos, nedaug kas skiriasi nuo Australijos, kai dirbantysis uždirba mažiau per mėnesį, kaip mes per savaitę. Tačiau žmonės, kaip ir visur komunistinėse valstybėse, atrodo, pinigų turi, o iš kur tai aš nei Lietuvoj, nei Lenkijoje, nei čia — atsakymo rasti nepajėgiau, kai paklausta mano

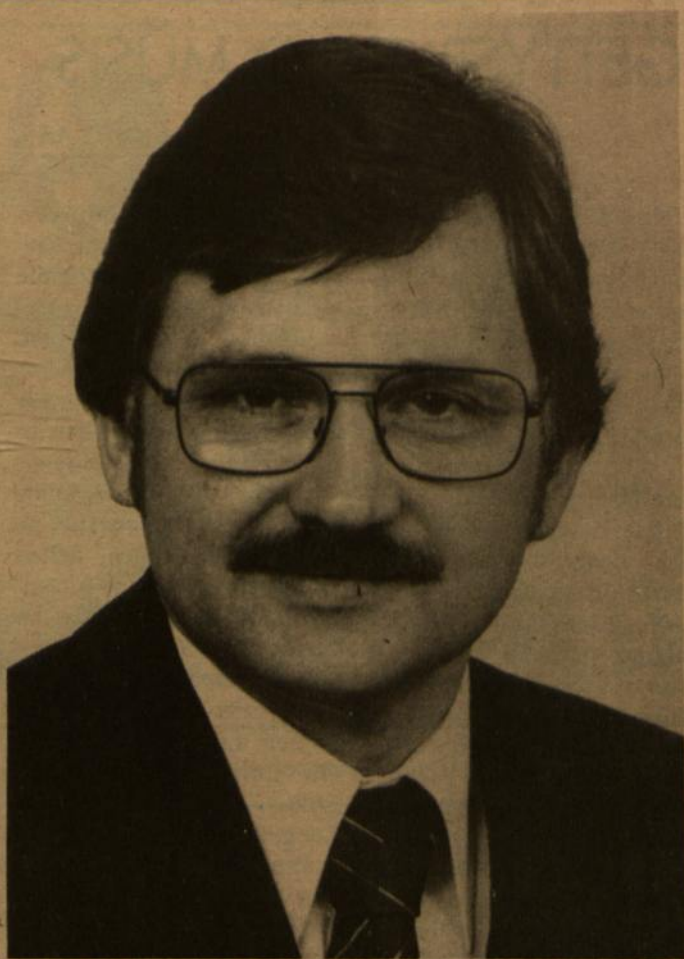
šeimininko dukra tik nusišypsojo ir pasakė "Tą išaiškinti ir suprasti gali tik čia gyveną žmonės, taip kad nesuk sau galvos ir džiau kis Budapestu", kas, žinoma, nebuvo jau taip sunku padaryti. Čigoniškas vengrų kraujas ir čigoniška muzika jau virš 500 metų išsiskiria savitumu iš kitų Europos kraštų ir, aš galiu pilnai įsivaizduoti, kaip jie linksmi ir įdomiai gyventų — jeigu pas juos būtų pilna, mūsų supratimu, laisvė.

Jeigu Amerikoje vakarais žmonės į gatves išeiti bijo dėl užpuolimų, Australijoje dėl aptingumo, tai Budapestas kiekvieną vakarą yra pilnas žmonių, jaunų ir senų. O pasivaikščioti čia yra tikrai kur. Neskaitant puikių būlevary su šimtais atidarytų kavinių, Dunojaus pakrantės ir miesto parkas tikrai sau konkurencijos neturi. Nenuostabu todėl, kad vengrai, po dienos darbų, sau poilsį randa atvirame ore. Gi jaunimas, tur būt dėl butų ir automobilių trūkumo, mėlėj taip pat prisipažįsta parkų šešėliuose ir čigonų muzikos garsuose. Vengrija yra įdomus kraštas, palikęs man labai gražius įspūdžius.

RUMUNIJA

Visai netikėtai, negavęs tiesioginio lėktuvo į Turkiją, gavau pasiūlymą pabuvoti parą Bukareste, Rumunijos sostinėje. Tur būt niekur kitur ir komunistiniuose kraštuose, nemačiau taip daug ginkluotų karių. Visas aerodromas apsaugotas daugybe priešlėktuvinių pabuklių, kai ginkluoti kareiviai saugo beveik viską. Kodėl, vėliau paklausiau rumunų? Pasirodo, jų vyriausybė nors ir komunistinė, yra gerokai atsipalaidavusi nuo Maskvos, panašiai kaip ir Jugoslavija ir dėl to jie yra visą laiką pasirodę viskam. Bukareštas, turintis apie 2 milijonus gyventojų yra gerokai skirtingas nuo Vengrijos Budapesto. Gyvenimas Bukarešte yra daugiau vakarietiškas, ar bent rumunai bando viską daryti vakarietiškai. Restoranuose nustebau, kai paprašius atnešti alaus, jį man atnešė lyg šampaną, įdėtą į ledų kibiriuką. Gyvenimas vakarais Bukarešte ir yra gyvas bei įdomus. Viešbutyje, kuriame aš buvau, vakarinis restoranas atsidarė nuo 10 val. ir tęsėsi linksmybės iki 6 ryto. Žmogui tik turėk sveikatos. Rumunijos maistas yra stiprus ir jų tautinis valgis — mamaliga, kažkas tai iš kukurūzų su liežiuvį ir vidurius edančiom dešrom yra būtinas dalykas paragauti, nesvarbu, kad vėliau ir kibirą vyno ar alaus išgersi.

Pats miestas yra modernus, krautuvės taip pat puošnios ir visa atmosfera yra daugiau paryžietiška, nors moterys yra daugiau

Inž. Algis Zaprackas kandidatuoja į JAV kongresą.

Praveskim lietuvių į Kongresą

Sunkiose mūsų tautos okupacijos dienose šviesių žiburiu mums lieka faktas, kad turime ypatingą paramą JAV kongrese. JAV senatas ir atstovų rūmai pralenkia visus pasaulio parlamentus savo prielankumu Lietuvos laisvės reikalams.

Džiaugiamės turėdami JAV kongrese tiek daug draugų, bet svarbu ne vien jų skaičių didinti, bet ir suteikti visas pastangas, kad į kongresą būtų pravesas ir nors vienas lietuvis.

Dabar kaip tik pasitaiko proga. Kandidatuoja į atstovų rūmus inž. Algis Zaprackas. Jis lietuvių visuomenei pažįstamas kaip uolus veikėjas lietuviškoj dirvoj. Jis buvo taip aktyvus ruošiant Pasaulio lietuvių jaunimo kongresą 1966 m., jis radijo valandėlės redaktorius ir vedėjas, jis veiklus etninėse grupėse ir jau pasiekęs įtakingą vicepirmininko postą partijos politinėje veikloje Detroite. Jis plačiai išmokslintas žmogus, Wayne universitete baigęs inžinerijos mokslus ir dirba Ford bendrovės projektavimo skyriuje.

Būdamas atstovų rūmuose, jis ne tik kiekviena pro-

ga keltų Lietuvos išlaisvinimo reikalą, bet ir rūpinęsi šeimų sujungimu, mitybų mažinimu, laisvojo pasaulio spaudos įsileidimu, reikiama Lietuvos reikalų atstovavimu artėjančioje Belgrado konferencijoje, kur bus svarstomi Helsinkio konferencijos nuostatų laužymai.

Todėl Amerikos Lietuvių Taryba remia šio veiklaus, energingo, pasiruošusio lietuvių kandidatūrą ir skatina visus lietuvius jį paremti. Tos apylinkės lietuviai teatiduoda už jį savo balsus ir kitus paragina, o visi kiti terodo jam savo moralinę paramą ir tepadeda kas gali savo auka, nes kandidatavimas į kongresą surištas su žymiomis išlaidomis. Inž. Zaprackas nusipelnė mūsų dėmesio ir visų mūsų paramos.

Amerikos Lietuvių Taryba

CUPOLA MELTING SUPERVISOR AND FINISHING DEPARTMENT SUPERVISOR

Grey Iron Foundry has immediate openings for supervisors in line management. Minimum 2 years experience. Self starters & people oriented. South West Michigan Location.

SEND RESUME TO PERSONNEL DIRECTOR

MIDWEST FOUNDRY CO.
P. O. BOX 469
COLDWATER, MICH. 49036

An Equal Opportunity Employer (26-29)

IMMEDIATE OPENINGS FOR

**ALLOY
PIPE WELDERS**
MUST PASS 2G & 5G POSITION TESTS.

40 HOUR WORK WEEK.

504-356-0271

**Monday-Friday
8:00-5:00PM**

An Equal Opportunity Employer (26-29)

slaviško, apvalaus tipo formų. Paskubomis teko aplankyti feodalinį laikų muziejų. Ypatingai gražus yra Herastran parkas, kuriame yra originalūs Rumunijos kaimų modeliai, padaryti iš visų originalių Rumunijos vietovių ir parodą ankstyvesnių ir dabartinių Rumunijos gyvenimą. 36-šios valandos Bukarešte prabėgo labai greitai ir bent dalimi leido pamatyti ir pasidžiaugti Bukarešto gyvenimu.

GETTYSBURGO MŪŠIS

J. V. SODUVAS

Minint Amerikos Jungtinių Valstybių 200-tų metų nepriklausomybės sukaktį, pravartu prisiminti Gettysburgo mūšį, įvykusį 1863 m. liepos mėnesio 1-3 dienomis, kuris turėjo lemiamos ir sprendžiamos įtakos ne tik į Amerikos Civilinio Karo eigą, bet taip pat ir į socialinę bei politinę Jungtinių Amerikos Valstybių ateities santvarką.

Negalėdamas pasiekti lemiamų pergalių prie Bull Run ir Vicksburgo, Pietinių Valstijų Konfederacijos armijos vadas gen. Robert E. Lee, nusprendė užimti Pensilvaniją ir Marylandą. Forsuotai žygiuodamas Shenandoah slėniu su 75,000 pietiečių kavalerijos, pėstininkų ir artilerijos daliniais, gen. R. Lee 1863 m. birželio 25 d. persikėlė ties Harper's Ferry Potomac upę ir birželio 28 d. jo avantgardo daliniai užėmė Wrightsville, Pensilvanijoje ir priartėjo prie Gettysburgo tik 50 mylių nuo Washingtono, D. C. ir Balnorės. Prezidentas Lincolnas, nesutikdamas su gen. Hooker sprendimu, pasitaisė patogiai progai užimti pietiečių sostinę Richmondą, pašalinio iš vadovybės ir priariusiu Unijos armijos do paskyrė gen. George Meade, jam pavesdamas stabdyti gen. R. Lee žygištinės Washingtono kryptimi. Gen. G. Meade kavarija liepos 1 d. užima Gettysburgą, o 84,000 Unijos armijos branduolys, pagal abo viršininko gen. maj. Hn Buford paruoštą operacijos planą išsidėsto gydomosi pozicijose dominuojančioje aukštumoje į pietų šonus nuo Gettysburgo.

Dešimties kvadratinio mylių kovos laukas labai banguotas su keleta strateginių aukštumų, apaugęs retais medžiais ir krūmais, tinkamas artimoms kautynėms ir netikėtiems kavalerijos veiksmams. Liepos 1-mosios rytą Konfederatinės jėgos stipriu puolimu dešiniame Unijos armijos sparne po atkaklių kautynių užima Gettysburgą, o centro pozicijose išstumia Unijos dalinius iš Seminary Ridge pozicijų apie vieną mylią atgal į rytus. Liepos 2 dieną gen. Lee, norėdamas apieiti Unijos kairiąją sparną, įsako generolui James Longstreet pulti ir užimti dominuojančias aukštumas: Devil-Den ir Little Round Top. Tačiau gen. J. Longstreet, gal būt, vengdamas stiprios artilerijos ugnies iš minėtų aukštumų Unijos kairiojo sparno apėinamą puolimą atideda iki 4 val. po pietų. Tai buvo fatališka taktinė klaida. Per tą laiką Unijos jėgos, atsitraukę į naujas pozicijas Cemetery Ridge, apsikasa ir įsitvirtina, pritraukdami daugiau artilerijos. Pavėluotas gen. J. Longstreet puolimas buvo su dideliais nuostoliais atmuštas. Taip pat buvo atmuštas Konfederatų puolimas ir Unijos dešiniame sparne Culp's Hill aukštumoje. Nepavykus Konfederacijos armijai apsupti Unijos jėgas sparniniais puolimais, gen. R. E. Lee paveda pietiečių divizijos vadui gen. George E. Pickett pulti liepos 3 Unijos armijos pozicijų centrą. Gen. Pickett sukoncentravęs savo geriausios pietiečių divizijos 4,800 kavalerijos ir pėstininkų ir remiamas 12,000

tūkstančių keturių generolų vadovaujamų pėstininkų ir artilerijos lygiu slėniu glaudžiai centruotose formacijose liepos 3 d. puolė uolėtame terene gerai įsitvirtinusių Unijos pozicijų centrą Cemetery Ridge aukštumoje, stipriai remiamą gausios artilerijos tiesiu taikymu iš dominuojančių aukštumų. Narsus gen. Pickett puolimas su baisiais nuostoliais iš abiejų pusių buvo sužlugdytas prieš pat Unijos pozicijas. Iš puolančios Pickett brigados du trečdaliai karių krito arba buvo sunkiai sužeisti tarp jų 15 aukštųjų karininkų ir keturi generolai, pats gen. Pickett ir jo štabo viršininkas su menkais likučiais pasitraukė. Taip žuvo visas Konfederatinės armijos žiedas. Britų armijos pulkininkas Arthur J. Fremantle, kaip tarpininkas stebėjęs Picketto brigados frontinį puolimą, savo atsiminimuose taip pažymi: "... Vidurdienį aš buvau labai nustebintas ir pritrenktas, matydamas tokį didelį skaičių kritusių ir sunkiai sužeistų karių, man bėgo ašaros, matant šiuos narsius vyrus, ieškančius priedangos ir sanitarinės pagalbos, laike viską naikinančios nepertraukiamos Unijos artilerijos ugnies..." O generolas Longstreet, kuris pasitarime stengėsi atkalbinti narsų gen. Pickett atsisakyti frontinio puolimo, kadangi stipriai įtvirtintos Unijos pozicijos ir didelė artilerijos persvara, savo atsiminimuose rašo: "... Aš buvau pilnai įsitikinęs puolimo nepasisekimu ir žinojau, kad tai buvo siuntimas tūkstančių jaunų vyrų į kapą. Aš vos įstengiau kalbėti, narsiajam Pickett aš tik galvos palenkimu daviau sutikimą, ašaros man vilgė akis..."

Liepos 5 d. rytą abidvi armijos pasitraukė iš kovos lauko, palikdamos 23,000 Unijos ir 27,000 Konfederacijos karių kritusių arba sunkiai sužeistų. Dauguma šių karių šiandien ilsisi ten pat tvarkingai prižiūrimose Tautinėse kapinėse šalia didingo Prezidento Lincoln paminklo. Iš šios vietos Lincolnas 1863 m. lapkričio 19 d. kritusių garbei pasakė kalbą. Šiandien Gettysburgo mūšio laukas yra laikomas Tautiniu paminklu, gausiai lankomas ekskursijų. Jo 16 mylių ilgumo meksfaltuoti kečiai apstatyti daugybe granito, marmuro ir bronzos paminklų, pagerbiant dalinius ir jų vadus žuvimo vietoje. Ten pat yra ir karo muziejus, kuriame galima matyti to laiko ginklus, karių uniformas ir įvairias karo trofėjas, be to, rodomas garsinis Gettysburgo mūšio filmas.

Baigiant norėtusi bent trumpai priminti vartotą to mūšio metu karių ginkluotę. Pagrindą to meto abiejų

Naujas Aušros numeris

Lenkijoje veikianti "Lietuvių visuomeninės kultūros draugija", kuri anksčiau leido, dabar suspenduotas "Varsnas", dabar leidžia "Aušrą". Šio simboliško pavadinimo laikraščio pasirodė jau trisdešimt trys numeriai. Leidinys imponuoja savo išvaizda. Jis spausdinamas dviem spalvomis. Gražus tipografinis turinio išdėstymas. Idomus ir turinys. Iš "Aušros" galima susidaryti apilpnį Lenkijos lietuvių veikimo vaizdą.

1975 metais gruodžio 21 d. įvyko Draugijos centro valdybos plenumas, tema "Meno saviveikla". Iš tikro, Lenkijos lietuviai daug dėmesio kreipia savo kukliai scenai. Pats faktas, kad scena egzistuoja ir aktyviai primena savo tautybės išlaikymo svarbą, yra įrodymas — Draugija gyva ir eina teisingu, lietuviams tradiciniu keliu. Kronikoje matyti gražų Varšuvos lietuvių

vių studentų būrelį, jaučiai sutikusių Kūčias. Mums gal keistoka ypatybė, kad Kūčių vakaras baigtas... šokiškiais, bet vakarų Europoje tai ne naujiena.

Puikūs "Aušros" bendradarbis A. Janikas tęsia studiją apie Kiprą Petrauską. J. Papelenis tęsia savo "Šiurpių gynimas" poemą. Tai istoriniai - patriotinis žanras, kadaise savas Adomo Mickevičiaus ir Syromkoms idėjingumui. Dr. K. Astikas aštriai sukritikuoja 1974 metais išleistą S. Kučinskio romaną lenkų kalba. Tai "Litwin i Andegawenska" romanas, kuriame jogailaičių lietuviška praeitis gerokai iškraipyta. Pora puslapių skirta ok. Lietuvos kultūrinei veiklai, kiek ji liečia lietuviškas temas.

Platokai recenzuojama Joachim Seydel knyga vokiečių kalba "Abschied von Europe". Toje knygoje paliestas Punks ir Seinų apylinkės. Autorius dviračiu išvažinėjo tą gražios gamtos kampelį 1973 metais. Susižavėjęs, jis tai aprašė ir ketina dar grįžti ir susipažinti giliau.

Didžiulės reikšmės lietuvių literatūros istorijai turi "Aušroje" aprašoma A. Mickevičiaus literatūros Censtochovo skyriaus išleista 38 puslapių knygutė, kurioje atspausdintas rašytojo V. Mykolaičio-Putino susirašinėjimas su savo pusbroliu Juozu Mykolaičiu. Juozas Mykolaitis ir dabar yra šios draugijos pirmininkas. Šią knygutę plačiai aptaria doc. dr. R. Leščinskas.

Šiame "Aušros" numeryje spausdinama daug reikšmingos, su kasdieniais kronika nesusijusios medžiagos. "Aušros" adresas: RSW "Prassa - Książka - Ruch", Warszawa, ul. Wronia 23 PKO nr. 1-6-100024. St. Perminas

GERIAUSIA DOVANA BET KOKIA PROGA

Rasite pas vienintelį
lietuvių kailininką
Chicagoje

NORMANA BURŠTEINA

185 North Wabash Avenue
Chicago, Ill. 60601 2nd Floor

DELIS PASIRINKIMAS
KOŠNIŲ IR PASKUTINĖS
DOS KAILIŲ!

263-5826
(igos) ir
7-8489
(to)

TAUPYKITE DABAR

Pas mus. Ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekvienam skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:
7 3/4% — 6 metų su \$1,000, minimum.
7 1/2% — 4 metų su \$1,000, minimum.
6 3/4% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
6 1/2% — 1 metų su \$1,000, minimum.

VĖLIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI pradėjus naują taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkama sumą.

SAVINGS INSURED UP TO \$40,000.00 BY F.S.L.I.C.

**Saint
Anthony
Savings**

1447 So. 49th Court • Cicero, Illinois 60618

Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

Juozas Gribauskas, vedėjas

PAGIRNIS

Fonetinės užkardos

Leonido Brežnevo karalystėje viskas yra slapta. Viešbučiuose nėra telefono knygų. Kad nežinotų šnipai adresų ir telefono numerių. Ant durų į girtųjų blaivyklą nėra iškabos "blaivykla". Kad klientai nesigrūstų prie durų. Prie bolševikinių bonzų krautuvės iškaba byloja "beriozka", kas reiškia "berželis". Kad sovietiniai kvailučiai nesuprastų, kad "beriozka" yra krautuvė išrinktiesiems! O gi ir mūsų okupuotame Vilniuje, senamiestyje, ant viešų tualetų nėra parašų: "vyrams", "moterims", nes nenori pasekti kapitalistinė lyčių segregaciją.

Spaudoje gi slaptybės išlaikomos fonetiniais išraiškimais. Anglų ir amerikiečių vardai ir pavardės rūpestingai apsupamos fonetinėmis užkardomis, kad tik sovietinis pavaldinis patogiau jaustųsi apsaugotas nuo angliškos fonetikos indoktrinacijų. Štai, vilniškė "Pergalė" įvedė tikrą mįslių skyrelį. Kas vardą atšifruos, gaus kelialapį į gydyklą. Kas yra "Vistenis Hju Oden"? Nežinai! Tai poetas Wistan Hugh Auden. O kas yra "V. B. Jetasas"? Tai poetas William Butler Yeats. Kas toks "Rėjus Bredburis"? Žmogau, tai Ray Bradbury!

Kas pasidarytų, jeigu Amerika fonetinėmis užkardomis apstatytų tarybinių rašytojų pavardes? Štai jums "Soboro", t. y. susoborintos "Katedros" autorius Marcinkevičius? Įkištas už fonetinės užkardos, Marcinkevičius pats savęs nepažintų: Mhartsincaevcheooss! O štai tamstos pats "Pergalės" redaktorius: Alqueemhantaess Bhalttahceess. Supraski: Algimantas Baltakis. Štai ir

pati sovietiškoji "Pergalė": Pyarguhallye! Fonetinės užkardos, kaip lazda, turi du galus.

ČIA PRIĖJO KADZIULIS IR TARĖ

— Tai man vyras, tas Pimpidrickis! — pavydžiai šnekėjo pavyduolis. — Nusipirko namą, kaip pilį.

Čia priėjo Kadziulis ir tarė:

— Didžiausias namas nepadarė savininką dideliu.

★

— Matai, neapdairu mūsų draugijos valdybai nepriimti jaunimo, nes jie ir ilgaplaukiai, — samprotavo narys.

Čia priėjo Kadziulis ir tarė:

— Labai apdairu. Juk visi valdybos nariai plikut plikutėliai.

★

— Visokių esama nuomonių apie Maple Stryto "Akiračius", — tarstelėjo šaliogatvio šlifutojas.

Čia priėjo Kadziulis ir tarė:

— Realistiškiausia nuomonė: tai atgaivintoji šventos atminties Visuomenės Darbo Vadyba.

★

— Žiū, šis pilietis labai arti seka aną žmogų, — kas tai pasakė.

Čia priėjo Kadziulis ir tarė:

— Jam smagu lipti ant artimo nuospaudų.

★

— Kuri opera iš trijų, — pasakė smalsuolis, — tamsiai labiausiai patiko?

Čia priėjo Kadziulis ir tarė:

— Man labiausiai patiko antrakčiai, nes per antrakčius ilsėjosi ausys.

Nauji kolonialistai Afrikoje...

Sovietų vadai Brežnevas ir Podgorny priėmė kvietimą lankytis Mozambique...

AUSRELE LIČKUTĖ

MARŠALAS IR MADRIGALAS

Kad jį biesas, kad jį galas — Tas Brežnevas jau maršalas! Žvilga antpečiai auksiniai, žiba ordinais blėkiniai.

Ploja Kremlį bolševikai, "Laisvėj" ploja pakalikai — Siuncia sveikinimus Bimba: Gerbia jis maršalo rimbą.

Štai sovietinė valstybė Gavo naują "didenybę" — Caro sostan atsisės, Pasirangęs, prakalbės:

"Ei, draugai, kai priešai siaučia, Dirbkit, rupūžės, kaip jaučiai! Duonos gauti jums galiu Iš Amerikos kvailių.

Jus ganyčiau, maršalausiu, Kol spėkų daugiau atgausiu Ir, paspaudęs dar garų, Vainikuosiuosi CARU!"

ORO BIULETENIS

Atšiaurūs ciklonai, susiformavę šunųbių ir slaptos diplomatijos kuluaruose, atputė iš Maskvos į Vilnių Naujosios Zelandijos diplomatus. Juodieji sūkuriai, susiformavę antiamerikinių strategų būstinėse, įpūčia į Marquette Parko terena

juodukų patrulius, beriedančius Lituanica Avenue užuolankomis. Kritulingi debesys, pagal meteorologinį dėsni, iš didelio debesio mažas lietus, apsiereiškė kuklia šlapdriba per LB rinkimus. Pastebėta tuščių kėdžių sausra lietuviškos operos salėse. Gaminamos atsarginės cisternos galbėtis nuo vasaros metu laukiamo kalbų vandeningumo per įvairius stovyklinius seminarus. Prakalbų potvyniai pastaruoju laiku gausiai laistė apsnūdusių klausytojų lysves, bet nei perkūnijų, nei žaibų nesulaukta. Pavasariui baigiantis lietuviškų abiturientų darželiuose linksmas amerikoniškos kalbos čiulbesys, pranašaujantis ilgą amerikonišką giedrą. Orams atšilus kapuose gausus paminklų su lietuviška ornamentika derlius.

Šokių ansamblių terenoje švelnūs blezdingėlių dvelksniai. Ties pasaulio lietuvių bunkeriais pastebėtas pilkas debesuotumas su žaibų strėlėmis, nukreiptomis į

čikagišką Halsted gatvę. Kaip visad birželio mėnesyje pučia pastovūs vėsina-mieji zefirai į nuospaudas, pritrintas per šaunių balių sezoną. Chicagoje, Maple stryto hidrantai rūpestingai prižiūrimi akiratinio buldogo.

Iš kompartinės agitacijos žurnalo "Laikas ir įvykiai" (nesumaišyti su "Akiračiais")

Vyresnysis brolis tave visur mato...

PAGIRNIO SKAITYTOJŲ SAPNŲ IŠGULDYMAS PAGAL NIEKUR NESPAUSDINTUS ŠALTINIUS

Sapnuoti už garsą greitesnį lėktuvą arba gauti į jį bilietą — apie tave sklin-da gandai, nuo kurių nė su viršgarsiniu lėktuvu nepaspruksi.

Sapnuoti omaro uodegą ant stalo ir sapne dantimis griežti — tau mėgins įsiūlyti darbą tavo organizacijos valdyboje.

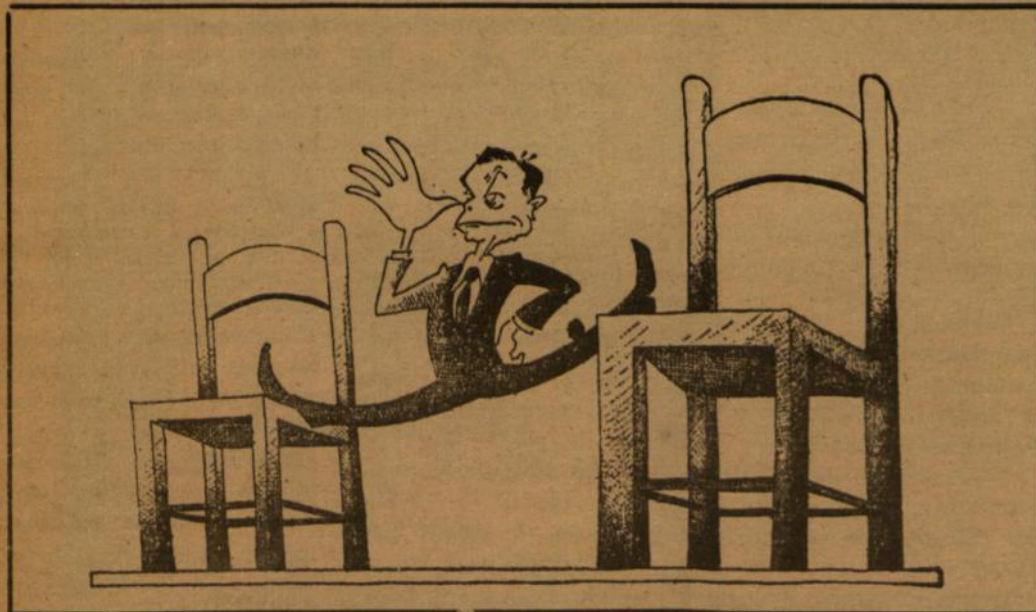
Sapnuoti ant stalo omarą be uodegos — kratytis, kaip išmanai, darbo tavo organizacijos valdyboje.

Sapnuoti abstraktistų dailės parodą — lankyti lietuviškas pamaldas anglų kalba.

Sapnuoti bokso pirštines — išgirsi atonalinę operą.

Sapnuoti atsistoti ant bano žievės — tavo vaikai sugalvos vykti į "lituanistikos" kursus Vilniuje.

Sapnuoti "taikią" juodžių demonstraciją Marquette Parke — įtaisys langines, gesintuvus ir sustiprink durų užraktus.

Dabar pasidarė aukštos diplomatijos moda sėdėti ant dviejų kėdžių...

KAIP SOVIETŲ KARO LAIVAS IŠ RYGOS IEŠKOJO KELIO Į LAISVĘ... RIMAS DAIGONAS

Visą dieną, lapkričio devintąją 1975 metais, Rygos įlanką ir erdvas jos prieplaukas Rygos pakrantėje, dengė žvarbi rudeninė migla. Prie krantinių, atokesnėse prieplaukose, vadina moje karinėje draudžiamose pašaliniam įžengti zonoje, inkarus nuleidę siūbavo tūžinai smulkesnių karo laivų. Daugelis jų atplaukė iš toliau, nuo Karaliaučiaus krantinių. Buvo laivų iš Kronštato, iš Tallino. Spalio revoliucijai pažymėti laivai vizitavo kaimyninius uostus, jūreiviai dalyvavo paraduose.

Pilka jūros migla ir pilki karo laivai jungėsi į vieną masę, tarytum tai būtų buvę karo dingstimi daroma. Nusileido naktis ir matomumas visai dingo. Migloje skendėjo krantas, jūra ir atokesnis Rygos didmiestis. Daug jūreivių, vis grupėmis, nes grupėje vadovas visus veda ir už visus atsako, buvo mieste, arba jūreivių kantonose. Leidžiamieji grupiniai pasai leido jūreiviams Spalio revoliucijos proga "atsigauti" krante.

Tarp kitų karo laivų ir naikintuvas Storoževoj daug jūreivių išleido į krantą. Iš 250 žmonių įgulos didesnioji dalis atostogavo Rygos kantonose ir nakvynių namuose. Dalis įgulos miegojo savo kajutėse. Naikintuve viešpatavo įprastinė naktinė savo uoste ant inkaro stovimo laivo tyla. Tiršta migla globė laivą tarytum uždėta ant jo vatinė kaldra.

Naikintuvo pavadinimas "Storoževoj" mūsų kalba reikštų "Einąs sargybą". Tai būdvardis nuo veiksmazodžio "sergėti". Iš caro laikų rusai įprato smulkesnius karo laivus vadinti būdvardžiais: "Narusus", "Budrus", "Smarkus". "Storoževoj", atitiko sąvokai "einąs sargybą", "sergstintis".

Naikintuvas "Storoževoj" lengvučiai girgždėjo inkaro grandine perleista per borto angą. Tai įprastinis garsas tykią naktį krantinėje. Milinén susisupęs sargybinis, kovodamas su vėlaus vakaro žvarbu, žingsniavo jo sargybai pavestame plote. Jis kiek nustebo, pastebėjęs, kad naikintuvo inkaro grandinė, lengvai žvangėdama savo grandimis, šliaužia pro naikintuvo borto angą. Inkaras buvo traukiamas, laivas ketino plaukti. Tuo tarpu jokio judėjimo pustamsiame denyje. Nešviečia prožektoriai. Nėra įgulos įprastose vietose. Nesimato siluetų kapitono bokštelyje.

"Storoževoj" atrodė va duoklišku laivu. Štai, nai-

kintuvas, labai mažo greičio jėga pradėjo sukti sraigta. Ir minutę vėliau jau išsiveržė iš siauros prieplaukos lopšio. Sargybinis stebėjo laivo išplaukimo manevrus, nė nesumodamas, kad čia galėtų būti kas nors neleistina. Karo mašinerijos gyvenimas yra toks slaptas ir sudėtingas, kad krantinės sargybinis negali ir susigaudyti, kaip reaguoti į naikintuvo naktinius manevrus. Kitas dalykas, jeigu į draudžiamą zoną braunasi slaptažodžio nežinąs asmuo. Tokį galima, net privalu, nudėti ant vietos.

Tuo tarp "Storoževoj" jau buvo jūros erdvė. Krantinė liko migloj. Ji kaip pradingo. O laivas pradingo iš krantinės akių. Laivas ieškojo farvaterio, tako vandens paviršiuje, kuris veda išilgai kranto į jūrą.

"Storoževoj" plaukė tyliai, nes pilnos jėgos mašinos sukėlia užšėj. Denis buvo tamsus. Tamsiame komandos tiltelyje juodas vairuotojo siluetas sekė laivo bėgsimą ir melsvai apšviestą mašinos kontrolės pultą.

Naikintuvo "Storoževoj" nusikabinimą nuo inkaro ir tykų išplaukimą jūron, pastebėjo kito, netoli ant savo inkaro stovinčio naikintuvo būdintis mičmanas. Ir šiame naikintuve buvo tikrai dalis įgulos. Kiti, ir kapitonas, buvo krante. Budintis mičmanas neturėjo tiesioginio radijo ryšio su "Storoževoj" komandos tilteliu. Antra vertus, mičmanas neturėjo teisės tiesiogiai kreiptis į laivą, kuris atlieka jam pavestus manevrus. Mičmanas paskambino vyriausiam pareigūnui, kuris buvo laive, antrajam kapitono padėjėjui.

— Naikintuvas "Storoževoj", pakėlė inkarą. Naktiniai manevrai?

— Gal būt, — jis išgirdo kapitono antrojo padėjėjo atsiliepimą.

Mičmanas žinojo, padėjėjas, tikriausiai atsitraukė nuo televizijos ekrano.

Sekundę vėliau antrasis kapitono padėjėjas, lyg susigriebęs, įsakė:

— O, vis dėlto, paskambink į štabą. Matei atsikabinimą nuo kranto. Koordinuok pastabumą su štabo grafiku.

Minutę vėliau antrasis padėjėjas pasikėlė į komandos kabiną, kur mičmanas jau buvo susijungęs su štabo budėtoju.

Štabo budėtojas atsakė:

— Taip. "Storoževoj", taip. Laikas? Taip.

Tai buvo automatinis pastabų krūša.

Kada raportas buvo baigtas, mičmanas ir antrasis

padėjėjas, susižvalgė ir šyptelėjo. Kad ir slapti naikintuvo "Storoževoj" manevrai, o pro mūsų akis nepraslino.

Kada kapitono padėjėjas pasiūlė mičmanui savo cigaretes, būdėtojas pajuto šiltą vyresniojo dėmesio mostą...

Jau visą pusvalandį plaukė "Storoževoj", kol, komandos keliu, žinia apie jo išplaukimą pasiekė Rygos uosto kariškų laivų judėjimo vado būstinę. Čia buvo viskas, kas žinotina apie laivų judėjimą. Visi slapti ir neslapti manevrai, maršrutai, paskyrimo punktai. Čia privalėjo būti ir išplaukiančių bei įplaukiančių laivų akreditavimo radijo telegramos. Ir — štai — nerasta davinių, kad naikintuvas "Storoževoj" kieno pavestas pakeltų inkarą, jūreivišku žargonu reiškė "išbėgo jūron". Per pusvalandį paaiškėjo, visų sužinojusiųjų šurpui, kad naikintuvas "Storoževoj" ne kieno nepavestas išplaukė jūron! Tuč tuojau ieškota radijo ryšio su naikintuvu. Nebuvo atsakymo į vis dažnėjančius pašaukimus. Naikintuvas kažin kur plaukė ir tylėjo. Naikintuvas ignoravo Rygos karo uosto vadovo radijo pašaukius.

Bet virš Rygos karo laivyno vadovybės plevėna dar tolimos Maskvos galia, gal būt Rygai nežinomi planai, slaptų manevrų kombinacijos. O gal tas "Storoževoj" pavestas tikrinti Rygos karo uosto budrumo aparatą?

Karštligiška Rygos skuba, spontaniškai įsiliępsnojusi įtampa, baimė ir abejonės, susipynė kartu. Ryga pašaukė Maskvą pamiršus slaptus komunikacijos kodus. Kas ten dar visaip šifruos ir iššifruos kodus, kada reikalas dega ir miglotoje jūroje? Maskva gavo Rygos aliarmą rusų kalba. "Storoževoj, klass Krivak, otšvartovalsia dlia uchoda v morie..." (Storoževoj Krivak klasės laivas, atsiskeyrė nuo krantinės, išeiti jūron...).

— Užblokuoti išėjimą, — buvo Maskvos atsakymas, nesukaustytas komunikacijos kodo šifru.

— Užblokuoti negalime, — pasakė Ryga, — naikintuvas jau jūroje.

Sekundę buvo tyla. Gal būt Maskvoj keikė Rygos žioplumą. Tyla buvo kraupi ir grasinanti. Sekundę vėliau, Maskva įsakė:

— Panaudoti visas priemones ir sulaikyti naikintuvą "Storoževoj" bet kuria kaina...

Rygos ir Maskvos dialogo klausėsi švedų ir NATO radijo sekimo stotys. Šifrų ne-

buvo. Klausovai girdėjo nervingus pokalbius, suneimusių balsų intonacijas. Visas pokalbis taip nebuvo panašus į kategoriškai tariamus kodų žodžius, kuriuos reikia atšifruoti. Reikia gaudyti slaptų kodų. Ir tiek darbo, ir tokie kuklūs daviniai. Čia gi atsiskleidžia drama, kaip vaidinimas radijo membranoje!

— Zaderžat vo čto by to ni stalo... — skampa Maskvos įsakymas (Sulaikyti bet kuria kaina).

Ir už poros minučių švedų ir NATO radarų ekranuose užsidedė gelsvi taškai: iš Rygos aerodromo pakilo dešimt lėktuvų...

Tai buvo lėktuvams pavojingas uždavinys. Įlanką dengia tiršta migla. Tikslai radaras vargais negalais apčiuopia punktus, kuriuos praplaukia naikintuvas. "Storoževoj" gi ginkluotas priešlėktuvinėmis raketomis. Įmanoma dvikova tarp manevruoti paslankaus laivo ir jį puolančių lėktuvų.

Staiga tas naikintuvas, kurio mičmanas pastebėjo "Storoževoj" laivo išplaukimą gavo radijo įsakymą: į jūrą! Pavyti, pilnomis jėgomis, naikintuvą "Storoževoj".

— Tai istorija, — susiraukė antrasis kapitono padėjėjas, perimdamas vadovavimą laivui. — Laive tik trečdalis komandos.

Laivo prožektoriai draskė miglos kamuolius. Visa flotilė jau stebėjo naikintuvo, tokį skubų, išbėgimą migloto jūron. Prie laivo pabūklų, prie raketų lopšių, mūšio tvarka, sustojo priskirti jūreiviai žinovai...

Jau keturias valandas plaukė "Storoževoj" prisdengęs migla nuo puolimo iš jį sekiojančių lėktuvų. Radijo membraną vis atakavo vienas ir tas pat įsakymas: "Storoževoj komanda, įsakoma sustoti ir likti vietoje". Komandos kabinėje, palinkęs ties mašinų pultų, prie vairo, juodavo keli siluetai. Dalis komandos buvo iš anksto ir slaptai, įkalinti savo kajutėse. Bėgliai nebuvo pakankamai patyrę valdyti laivą, iki maksimumo išnaudojant visas įmanomo plaukimo greičio galimybes. Migla, skrodžiama kaip vatos kalnas, taip pat varžė bėgimą į jau netolimą jūrą. Bet dabar, kada bėgantieji sužinojo, jų pabėgimas tapo žinomas, ir kad juos seka lėktuvai, jūra pradėjo gąsdinti. Tai nebuvo išsigelbėjimas. Jie žinojo pagal meteorologinius davinius: migla dengia tik įlanką, jūroje miglos nėra...

Taip ir buvo. Keturias valandas jie plaukė kaip po stogu. Tai buvo migla. Staiga migla liko už jų. Jie įsiveržė jūron. Ir stogas virš jų buvo jau giedrus, šaltas, rudeninis dangus. Ir tame danguje jie pamatė lėktuvus. Į radijo membraną

nuolatos daužėsi įsakymas: "Sustoti, ir likti vietoje". Lėktuvai, tačiau suko ratu ir neartėjo. Jie bijojo naikintuvo raketų. Taip jie plaukė keliolika minučių. Už "Storoževoj" naikintuvo, iš įlankos miglos išnėrė galin go prožektoriaus spindulys. Juos persekiojo ir laivas...

Persekiojamas laivas artėjo į pabėgėlius itin smarkiu greičiu. Argi ir šie, kaip jie, bėga į švedijos salą? "Sustoti, ir likti vietoje!" — vėl šuktelėjo membrana "Storoževoj" komandos tiltelyje.

Dabar viskas buvo kitaip: skaisti naktis jūroje ir jie, kaip ant delno, lėktuvams išstatytas taikiny. Staiga keli fontanai išsiveržė iš vandens už poros šimtų metrų prieš laivo priekį. Lėktuvai nusviedė raketų. Persekiojantis juos naikintuvas artėjo dideliu greičiu ir iš jo posūkio "Storoževoj" vairuotojai žinojo: jie tapo naikintuvo raketų taikiniu. Nedidelė pabėgėlių įgula suvokė pabaigos pradžią. Jie nemoka valdyti raketų svaitytojų. Jeigu jie plauks: juos apšaudys naikintuvas, bombarduos lėktuvai. Tuo tarpu "Storoževoj" kajutėse užrakinta dalis įgulos. Šie jūreiviai nieko dėti šioje pabėgimo avantiūroje. Jie visi nu-grims į dugną, kartu su sužalotomis "Storoževoj" liekanomis. Jų ten, laivo gilyje, kajutėse, apie šimtą. Kiekvienas su savo gyvenimo istorija, su atminimais savo mylimųjų, šeimų, tėvų...

Lėktuvai buvo dviejų rūšių. Šeši "meškos", gana nepaslankūs pakrantės lėktuvai, dabar aliarmui pakluse, išskubėję persekioti pabėgėlius, bet gasdino jie užsesiu, ne naikinama gاليا. Kiti šeši lėktuvai buvo pusiau bombarduotojai. Jie buvo greiti, gerai ir parankiai ginkluoti. Jų pilotai stebėjo iš oro tamsias naikintuvo "Storoževoj" apybraižas. Laivas vis nenustojė plaukęs, nenusigandęs pirmos raketų serijos, kuri vykusiai susisprogdino netoli nuo laivo. Naikintuvas pabėgėlis įžūliai veržėsi į atvirą jūrą, išsprudęs iš padengtos įlankos. Lėktuvai susiformavo atakai, senas triukas iš seniai buvusio karo manevrų. Vienas po kito, pirmasis aukštai, antras žemiau, trečias žemiau... Jie paleidžia raketą, kirsdami erdvę ties taikiniu. Pirmasis, pavojingiausias jo padėtis, nes pirmas — todėl jis kerta aukštai. Jį seką lėktuvai jaučiasi padėties viešpatiai, nes taikinyje sukelta panika pirmojo lėktuvo raketomis...

Šitą žinojo ir "Storoževoj" pabėgėliai. Įvyko kitaip. Raketos sukėlė fontanus netoli, prie borto. Tačiau nežinia kurio lėktuvo raketa kirta į priartė-

(Nukelta į II psl.)

KAIP SOVIETŲ KARO LAIVAS...

(Atkelta iš 10 ps1.)

jusį naikintuvą persekiotoją. Skaidri oranžinė liepsna, kaip sudužęs žaibas nutvieskė orą, jūros bangas. "Storoževoj" plaukė pirmyn, o jį persekiojant naikintuvus, raketos sužeistas, sustojo, kaip pašautas žvėris. Palaidą, paklydusi raketa sprogo denio pirmagalyje. Tarp kelių užmuštų jūreivių, buvo tas jaunas mičmanas, kuris pirmas pastebėjo "Storoževoj" inkaro pakėlimo manevrus...

"Storoževoj" sustojo. Lengvieji bombonešiai grupavosi į naują atakos rikiuotę. Bet "Storoževoj" sustojus, antros atakos nebuvo. "Sužalotas naikintuvus persekiotojas pasiuntė karterį į "Storoževoj" laivą. Ketvirčiui valandos vėliau, Ryga ir tuoj pat Maskva, ir tuoj pat švedų bei NATO sekimo stotys išgirdo nešifruotą pranešimą rusų kalba:

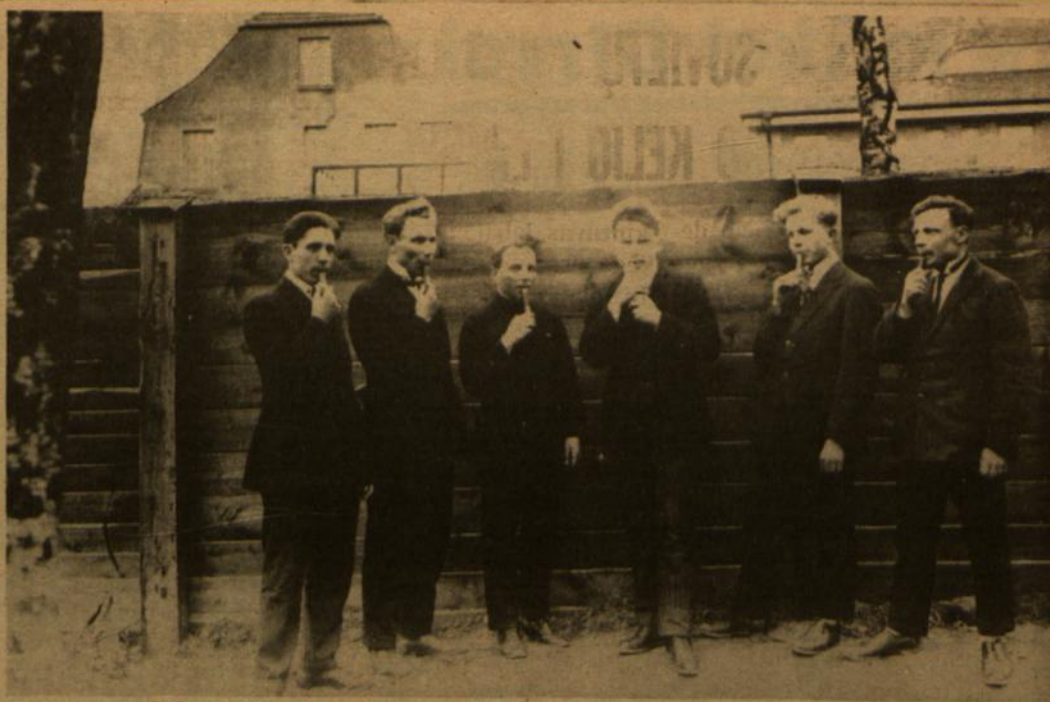
"Kalba Storoževoj, kalba Storoževoj, laivas sulaikytas, padėtis pilnoje kontroleje, tuč tuojau grįžtame į bazę"...

Pabėgėliai nuleido virvines kopečias įlipti laivan persekiojančio naikintuvo jūreiviams. Čia buvo mašinistas, vairuotojai, vyresni laipsniais jūreiviai ir politinės jūrų milicijos vyrai. Pabėgėliams buvo įsakyti gulėti ant grindų. Jie klusniai tai padarė. Rankos buvo surakintos ir nustatyta jų tapatybė. Iš užrakintų kajučių išsiveržę jūreiviai nuvilko ten suimtuosius. Paaš-

kėjo, kad ne visi pabėgėliai atsidurę politinės jūrų milicijos žinioj. Iš laivo kadru dokumentacijos paašškėjo, kad keli nušoko į jūrą ir taip baigė gyvenimą savižudyste. Krante gi teismas buvo skubus. Kaltės įrodymai buvo tokie akivaizdūs. Antra vertus, bendras principas buvo nesudėtingas: kiekvienas, kas nebuvo įkaltintas pabėgimo metu kajučių, valstybės įėdavikas. Kiekvienas, kas buvo įkaltintas — netiesioginis pabėgimo talkininkas dėl savo nebudrumo.

Apie 50 įvairaus laipsnio jūreivių buvo sušaudyta. "Storoževoj" buvo pastatytas ton pat vieton, iš kurios jis taip nesėkmingai bandė pabėgti. Bet naikintuvus, kuriame žuvo mičmanas, dėl denio sužalojimo, buvo įplukdytas į doką ir ten liko ilgesniam remontui...

Kas bėgo naikintuvų "Storoževoj"? suko galva švedų ir NATO galvočiai. Disidentai? Protestuotojai? Kada apie įvykį patyrė spaudos žmonės, spekuliacijos praplito. Prisiminta, kad sovietinis laikraštis "Raudonoji žvaigždė" jau skundusis pašlijusia drausme Baltijos karo laivyne. Net nurodė "Storoževoj" atvejus. Vėliau atsirado teorija, kad naikintuvą išvedė iš Rygos naikintuvo politvadovas, žydas disidentas. Jis, esą, sugebėjęs sulipdyti mažą disidentų kuopelę. Pasakui imta pasakoti, kad pabėgėlių branduolį sudarę jūreiviai pabaltiečių kilimo.

Pirmieji skudutininkai, Klaipėdos konservatorijos studentai Nepr. Lietuvos laikais. Iš J. Žilevičiaus archyvo.

Svarbi knyga apie skudučius

RAIMUNDAS LAPAS

Neseniai Lietuvoje knygų rinkoje pasirodė ilgai lauktas muzikologinis veikalas "Skudučiai", parašytas Algirdo Vyžinto, išleistas Vilniuje 1975 metais. Apie skudučius turime mažai literatūros, todėl Vyžinto leidinys yra sveikintinas, nes skaitydami šią knygą tiek muzikos mėgėjas ar šiaip eilinis žmogus susipažins su skudučių istorija, išmoks taisyklingai skudučiuoti, o taipogi pamils ir supras šį paprastą bet savitą ir įdomų lietuvių liaudies muzikos instrumentą.

Kai kiti liaudies instrumentai išnyko Lietuvos kaimuose, skudučiai kartu su kanklėmis, birbynėmis, lumzdeliais, daudytėmis ir skrabalais dar plačiai praplėję po visą kraštą.

Skudutis yra vienas iš paprasčiausių liaudies muzikos instrumentų. Jo tonas gana skurdus, ir gal būt, todėl kai kur buvo vadinamas skurdutis (skurdutė). Šis pavadinimas praeito šimtmečio pabaigoje dar buvo sutinkamas Aukštaitijoje, Vabalninkų ir Biržų rajonuose. Greičiausia dėl kalbos patogumo raidė "r" vėliau iškrito ir liko pavadinimas skudutis. Kituose vietose jie buvo vadinami skudais, tūtūčiais, tūtėklėmis. Kadangi instrumentui būdingas aštrus nuopiovimas, "skudutis" gali būti kilęs iš bendrabaltiško žodžio, išlikusio latvių kalboje "skaure" — aštrus kraštas, aštri briauna.

Vyžintas savo knygoje plačiai aprašo apie skudučius. Jau XVI amžiuje už-

tinkama įdomių faktų rytprūsiečio Jono Bretkūno biblijos rankraščio paskutiniame puslapyje, kuriame išvardintą jam žinomus Lietuvoje naudojamus muzikos instrumentus, greta pateikdamas vokiškus instrumentų pavadinimus. Šis Bretkūno instrumentų sąrašas matyt ir buvo pirmasis šaltinis, kuriame paminėtas skudučių tipo instrumentas. Kitas leidinys vertas paminėjimo yra F. ir H. Tecnerių "Dainos. Litauische Volksgeaenge", kuriame pirmą kartą pateikiamas skudučio piešinys, nurodoma, kad įvairiose vietovėse jis skirtingai vadinamas.

XX amžiaus pradžioje inteligentijoje ir studentijoje atsirado būrelis asmenų, kurie susidomėjo lietuvių liaudies muzikos užrašymu. Paminėti tokie kaip K. Binkis, R. Sruoga, S. Dagilis, A. Sabaliauskas, kurie ne nutraukė ryšių su liaudimi, bet atostogų metu keliaudami po kaimus užrašinėjo liaudies muziką, tautosaką.

Leidinyje nepamiršta ir senesnės kartos skudučių muzikų ir meistrų veiklą. Jų tarpe randame Stanislovą Valacką (1834-1926), kuris plačiai koncertavo krašte su savo skudučiais. Kai kuriuos S. Valacko atliekamus kūrinius 1907 metais užrašė folkloristas A. Sabaliauskas. Kitas žymus skudučių bei kitų pučiamųjų instrumentų propaguotojas buvo Mykolas Paliulis (1848-1940), kurio sūnus Stasys (gimęs 1902) yra dabartinis Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto docentas. Stasys Paliulis nuo 1925 metų pradėjo domėtis skudučiais, 1933 metais parašydamas savo diplominį darbą "Mūsų giesmės — sutartinės" ir dažnai skaitydamas paskaitas apie jas per Kauno radijofoną. Jo dėka buvo įvestas skudučių natų rašybos sistema, kas palengvino skudučių at-

likėjams. Pagrįsdamas skudučių muzikos specifiką, jos būdingumą, S. Paliulis rašė: "Skudučiai — laukų, miškų, kalnų muzika. Jų klausytis reikia iš tolo. Gražiais vasaros vakarais jie girdėti už kelių kilometrų. Tada tik jie sudaro nepaprastai malonų įspūdį, kai jiems rezonuoja ne ruporas, bet kalnai ir kloniai, miškai, ežerai."

Paminėtinas ir Jono Švedo (1908-1971) įnašas į skudučių propagavimą. Dar būdamas Klaipėdos konservatorijoje prisidėjo prie komp. Juozo Žilevičiaus vad. lietuvių liaudies instrumentų rinkimo komiteto, ne tik rinkdamas instrumentus, bet ir iliustruodavo skudučiuodamas, kankliuodamas, pūsdamas daudytės J. Žilevičiaus paskaitose visuomenei apie lietuvių liaudies instrumentus. Jo 1936 metų išleista knygutė "Skudučiuok" buvo svarbus leidinys muzikologijos srity. Jame buvo įdėta metodiniai nurodymai skudutininkams ir tryliką kūrinių. Tai buvo pirmas atskiras leidinys skudučiams.

Knygoje detališkai aprašyta skudučių gamybos, paruošimo ir derinimo principai, ir skudučių pūtimas. Šešių puslapių bibliografinis sąrašas savo turtingumu byluoja kas buvo parašyta apie skudučius ne tik lietuvių, bet ir lenkų, vokiečių, rusų, anglų, estų ir prancūzų kalbomis. Priede šalia žinomų šių dienų kompozitorių A. Raudonikio, J. Gaizausko, R. Žigaičio, A. Balčiūno, T. Makačino ir kitų kūrinius randame ir Vabalninkų bei Biržų apylinkėse Sabaliausko ir Paliulio užrašytus skudučių melodijų pavyzdžius iš šio šimtmečio pradžios. Visas 158 puslapių tekstas yra detališkai ir moksliskai paruoštas, kas buvo seniai laukiama skudučių tyrinėtojų ir skudučių mėgėjų tarpe.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAZEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYŠ MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETIKUS

LAI DOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIŠKOS KOPLYCIOS

Jiems buvo nesunku susibūrti. Juos viliojusi tokia artima švedija, laisvių šalis.

Naikintuvo "Storoževoj" įvykis liko tik švedų ir NATO magnetofoninių kaspinių kronikoje. Jokių duomenų apie tai Sovietų erdvėje...

■ Laiškai Dirvai

Dainava — idėjos, darbo ir aukos kūrinys

ATSAKYMAS ONAI B. STANKIENEI

Naujosios kartos lietuviai ateiviai savo buvimą naujojoje Tėvynėje įprastino eile didžiųjų darbų. Su pasididžiavimu kalbame apie Lietuvos Bendruomenę, Lietuvos Fondą, Lietuvos Enciklopediją, naujas parapijas, bažnyčias, stovyklas, lietuvių namus, lituanistines mokyklas, laikraščius, žurnalus, operas, teatrus ir t.t. Naujųjų institucijų kūrimas ir senųjų išlaikymas turi aiškų pagrindinį tikslą — pratęsti lietuvių ir kitą generaciją ir siekti laisvės Nemuno šaliai.

Į didžiųjų idėjų ir konkrečių darbų grandinę rikiuojasi ir A.L.R.K. Federacijos Dainavos jaunimo stovykla, nuo 1955 metų tarnaujanti ne tik lietuviškam jaunimui, bet ir bendriesiems lietuvių reikalams.

Dainavos sukakties proga 1975 m. rudenį buvo išleistas leidinys DAINAVA — 1955-1975. Tai jau ketvirtasis leidinys apie šią stovyklą. Pirmieji trys buvo mažesnės apimties.

1975 m. leidinio redaktoriaus žody sakoma: "Šiame sukaktuviniame leidiny plačiau stabtelta ties paskiromis stovyklomis, vėl prisiminti geradariai, apžvelgta finansinė padėtis ir užregistruoti kitų pasisakymai apie Dainavą. Su šiuo kukliu darbeliu norėta kartu padėkoti ir visiems, kurių dėka ši stovyklavietė yra tokia, kokią dabar matome". Toliau rašoma: "Informacinis leidinys, aišku, nėra pilnas nei teksto, nei vaizdų atžvilgiu. Leidinio apimtis neleido panaudoti visos medžiagos, kuri buvo surinkta".

Visiems sunku įtikti. Viena iš tokių, kuriai leidinys buvo "prieš plauką", yra Ona B. Stankus, Westland, Mich. Ji Dirvos Nr. 17 (1976. 4. 22) parašė ilgą laišką, pavadintą "Dainavos stovykla tiesos šviesoje". Čia Ona S. skundžiasi, kad Dainavos stovyklos kūrimosi pradžia neva tendencingai parašyta ir "vardan tu jau mirusių ir dar gyvųjų pirmųjų steigėjų, kurie dirbdami iš širdies ir nenorėdami nei garbės arba naudos, aukodami savo laiką, sveikatą ir pinigus, pradėjo stovyklą".

Straipsnio autorė, norėdama Dainavą pristatyti "tiesos šviesoje" šią šviesą labai pritemdė, o tiesą iškraipė, siekdama suniekinėti ar nuvertinti darbus pagrindinių kūrėjų, kurių dėka Dainava yra tokia šiandien. Neatrodė, kad Onai S.

rūpėjo apginti garbę ir atiduoti pagarbą tiems asmenims, kuriuos ji mini savo straipsny, būtent: savo seseriai H. Rauby ir kun. Br. Dagiliui. Jai būtų užtekę pasiskaityti 1958 m. Dainavos leidinio skyrelį "Stovyklos vystimosi raida" ir būtų radusi, kad "pirmosioms lietuviškomis akims, pamačiusioms Dainavą" atiduota pagarpa ir padėkota. Su didele pagarpa ir dabar prisimenamas a. a. kun. Bronius Dagilis, labai daug širdies ir aukos atidavęs Dainavai. Ir šiame sukaktuviniame leidiny įdėta jo nuotrauka, kaip pirmojo administratoriaus, jo pavardė atspausdinta ir rėmėjų sąrašė. Ponia H. Rauby tuo metu dirbo kaip Real estate agentė. Jos interesas buvo ieškoti nuosavybių ir jas kam nors parduoti. Už triušą ji gavo priklausomą komisiją. Betgi Dainavos steigėjai yra dėkingi už trumpalaikes paskolas ne tik H. Rauby, bet ir Onai Stankienei, dr. Petručiui Kisieliui ir Justui Lieponiui, paskolinusiems po 1,000 dol. Pati ALRK Federacija davė 2,500 dol. Tuo būdu buvo sudaryta pagrindinė įmokėjimo suma už žemę. Apie tai rašoma pirmajame Dainavos leidiny. Bet jau 1959 ir 1966 metų leidiniuose apie Dainavą tas faktas, kad kun. Br. Dagilis ir Helen Rauby "pirmieji pamatė Dainavą" nebepakartotas ir dėl to nei tie asmenys, kurie tuomet dar buvo gyvi, nei artimieji ar draugai triūkšmo nekėlė, nepriekaištavo. Tik dabar, po beveik 20 metų, kai anų jau nebėra mūsų tarpe, Ona Stankus reiškia nepasitenkinimą.

Toliau. Onos Stankienės ir H. Rauby paskolos grąžintos su procentais, o dr. P. Kisieliui ir J. Lieponiui paskolas padovanojo Dainavai ir vėliau savo įnašus padidino: pirmasis iki 2,700 dol., o antrasis iki 1,850 dol. Deja, Onos S. pavardės nebematyti Dainavos rėmėjų sąrašuose.

Leidinio redaktorių, kaip minėta, nenorėjo kartoti faktų, kurie jau buvo minimi ankstyvesniuose leidiniuose.

Laiško autorei nepatinka, kad čia iškeliami dr. Adolfo Damušio nuopelnai Dainavai. Leidiny pacituotas kun. V. Dabušio pasakymas: "Be Damušio tokios Dainavos neturėtumėm". Iš tikrųjų, gal turėtumėm Dainavą, nupirktą žemės plota, gal viena kita pastatą, bet tokios, taip pa-

tosios, sutvarkytos, išnuomos ir geriausios lietuvių stovyklos tikrai neturėtumėm. Kas Dainavoje padarė, yra atsiektas su Damušio giliu pasiaukojimu, dažnai nemažu savęs atsidėjimu ir meile idėjai, su nemažais materialiniais ir moraliniais nuostoliais savo šeimai. Kartu su jais ranka rankonėjo daug deitroitičių ir iš kitų vietovių Dainavos mylėtojų, kurie išvardinti leidiny.

Abu Damušiai jau arti 20 metų praleidžia brangų laiką, dirbdami, organizuodami, aukodami. Damušiai už tai negauna jokio atlyginimo, net už benziną, kurį sudėgina kasmet nuvažiuodami apie 10,000 mylių, nepaima nė cento. Už tą auką, rūpestį ir parodytą meilę Dainavai, Damušiai yra užsitarnavę pagarbos ir padėkos, kuri atiduota šiame jubiliejiniam leidiny.

Priekaištauja Ona S., kodėl didžiausias pastatas stovykloje pavadintas dr. Adolfo Damušio vardu. Tas nutarimas buvo padarytas 1965 m. Dainavos rėmėjų suvažiavime, o ne leidinio redaktoriaus išsigalvota. Čia buvo Dainavos rėmėjų valia, ar poniai Onai S. patinka ar ne. Ji, deja, nei aname, nei kituose rėmėjų suvažiavimuose nedalyvavo, nėra rėmėja, negali balsuoti, nes jai Dainavos reikalai ne prie širdies.

Žmonės, stovį arčiau prie Dainavos ir besisieloją jos gerove bei ateitimi, iš pirmųjų šaltinių žino, ką Damušiai ir rėmėjai reiškia šiai stovyklavietei. Čia nėra kokia tendencija ar Damušio ir kitų rėmėjų "liaupsinimas", tai yra faktai, grynai realybė, kurios ir Ona S., kad ir kažkaip norėtų, užginčyti nepasisiektų.

Kai pasižiūri į pačių didžiųjų Dainavos stovyklos aukotojų sąrašą: Adolfas Petrulis — 14,110 dol., Eugenija Baltrušienė — 10,000 dol., Jurgis ir Ona Vaškevičiai — 10,000 dol., kun. Viktoras Dabušis — 6,700 dol., dr. dar. Vladas ir Veronika Adomavičiai —

3,365 dol., dr. Petras Kisielius — 2,700 dol., Magdalena Jankevičiūtė — 2,500 dol., Ona Jankevičiūtė — 2,500 dol., Justas Lieponis — 1,850 dol., Elena Ringailaitė — 2,011 dol., prel. M. Urbonas — 1,600 dol., dr. Antanas Razma — 1,520 dol., Neris International — 1,200 dol., Vytautas Petrulis — 1,125 dol., dr. Kazys Bobelis — 1,020 dol., dr. Adolfas Damušis — 1,060 dol., po 1,000 dol.: J. Armanienė, dr. Jurgis Balčiūnas ir J. Briedis, Br. Polikaitis 925 dol. ir t.t. pamatai, kokia menka vertybių ir nuopelnų gradacija yra Onos S. išvedžiojimuose.

Ona Stankus piktinasi, kad spauda norinti visuomenę įtaiguoti, kad "Dainavos stovykla buvo įkurta vieno asmens vizija". Leidinys to teigimo nepadarė, bet viena yra aišku, kad, jei prieš 20 metų ALRK Federacijos pirmininku nebūtų buvęs dr. Adolfas Damušis, greičiausiai ir šiandien dar tebekilnotumėm Federacijos pakartotinus nutarimus iš stalčiaus į stalčių. Nutarimas pirkti stovyklą kilo Clevelande, kai dr. Damušis buvo Federacijos pirmininkas. Galutinis sprendimas buvo padarytas A. ir M. Rūdžių rezidencijoje Chicagoje. Ir daugelis net to meto šviesių lietuvių katalikų veikėjų mėgino įrodinėti, kad iš tos idėjos niekas neišeis, ji negalės būti paversta realybe. Tik-tai dr. Damušio kietu užsispyrimu ir vizija, kad stovykla turi būti įkurta ir kad ji galės išsilaikyti ir tar-

nauti lietuvių bei ir krikščionybę, pasisekė įtikinti mūsų veikėjus.

Laiško autorei nepatinka ir kitų gražūs atsiliepimai apie Damušį ir Dainavą. Čia Ona Stankus turėtų rašyti protestus tiems asmenims, kurių pavardės ir pareiškimai leidiny cituojami. Gaila, redaktorius nežinojo, kad pirma reikėjo gauti ponios Onos Stankienės aprobaciją, kas galima sakyti ir rašyti?!

Straipsnio pabaigoje duodami patarimai, nurodymai, kaip reikėtų Dainavą tvarkyti. Naudojant jos pačios terminą, yra tikrai "tauškalai". Autorė Dainavos reikalų nežino, jais nesidomi. Savo insinuacijoms naudoja kitų gandelius, juos persūdindama ir išvilkdama į visuomenę.

Lietuvių visuomenė nėra akla ir naivi. Ji atskiria "grūdus nuo pelų", geras intencijas, nuo pigių ambicijų. Ji seka Dainavą ir kitas lietuviškas institucijas, jie aukoia pinigus, laiką ir darbą. Tie patys nuoširdieji lietuviai ir Dainavai suaukojo arti 200,000 dol.

"Dainava 1955-1975" leidinio redaktorių stebisi Onos Stankienės iškeltais priekaištais ir iškreiptais teigimais. Į kuriuos visus atsakyti neleidžia laikraščio apimtis. Gal laikui bėgant, Ona B. Stankus pamatys, kad jos norimų asmenų nuopelnų ir vertybių gradacijos pristatymas Dirvos skaitytojams buvo nenuoširdus ir greičiausiai kitų padiktuotas.

Vacys Rociūnas
Dainavos leidinio redaktorių.

Taip atrodo Dainavos stovyklavietė šiandien.

CTS TOOL, DIE & MACHINE, INC. WANTED

JOURNEYMAN DIE MAKERS

Capable of building intricate progressive, electrical, terminal, & contactors-type dies. Day shift.

JOURNEYMAN MACHINISTS

Capable of operating most tool room machinery for 1st and 2nd shifts.

EXPERIENCED DESIGNERS

Capable of designing progressive dies and special machines. Mold design capabilities desirable. 3-5 years experience needed.

Top Pay—Vacation—Pension—Paid Holidays

APPLY, CALL OR WRITE:

CTS TOOL, DIE & MACHINE, INC.

3000 ENGLE ROAD

FT. WAYNE, IND. 46809

We are an equal opportunity employer

(26-29)

BEVERLY SHORES LIETUVIAI PAMINĖJO JAV 200 METŲ SUKAKTĮ

FOTO REPORTAŽAS DR. K. AMBROZAIČIO
IR V. KASNIŪNO

Dr. Jonas Valentiejus, minėjimo pagrindinis kalbėtojas, žymus gydytojas, taurus lietuvis, didelis humanistas, išauginęs per 20 adoptuotų liguistų vaikų, dr. Jonas Valentiejus yra trečios kartos tautietis.

Paimkite žemėlapi, susiraskite Michigano miestą ir netoli nuo jo prisiglaudusį prie Michigano ežero Beverly Shores miestelį, apie kurį labai dažnai rašo didžioji amerikiečių spauda. Mat, vieni nori įjungti į didelį tautinį parką ir po 25 metų sunaikinti, o kiti kovoja, kad miestelis pasilikėtų. Kai senatoriai Washingtone dėl to diskutuoja, lietuviai ramiai gyvena, nes kas bus, kas ne bus, bet žemaitis nepražus.

O kad mažos kolonijos lietuviai yra veiklūs, parodė nepaprastai gražiai surengtas Bicentennial minėjimas, apie kurį daug rašė visi plačios apylinkės laikraščiai, neatsilikant ir radijo balsams. Birželio 6 d. į minėjimą atsilankė per 350 žmonių, daugiausia amerikiečiai. Senatoriai, kongre-

Dr. Marija Meškauskaitė prie jos surengtos tautodailės parodos (jai talkino Teresė Mildošienė).

Beverly Chores, Ind. Bicentennial minėjimo rengimo komitetas su vietos Lietuvių Klubu valdyba. Iš kairės: pirm. inž. Leonas Nekus, Meilutė Rulienė, Stasys Rudys, Danguolė Bartkuvienė, Rūta Arbienė (Klubo sekr.), Vyt. Kasniūnas ir Valerijonas Radys (Klubo pirm.). Tūksta Jaunučio Dagio.

so nariai siuntė sveikinimus bei savo atstovus.

Programą pradėjo šventės rengimo komiteto pirm. inž. Leonas Nekus, pakviesdamas programą praves-
ti Danguolę Bartkuvienę. Kaip ir tiko gražiai programai, ji pravedė artistišku įžvalumu, poetiškais žodžiais, sodriu balsu. Ji lyg deivė nukėlė mintimis į gra-

žųj pasakos kraštą Lietuvą, iš kur kilę žmonės puošia Amerikos vėliavą.

Programoje dalyvavo solistai Stasys Baras ir Jonas Vaznelis, muzikas Balys Pakštas, muzikė Emilija Pakštaitė su kanklininkėmis, solistė Vanda Stankienė. Tautinius šokių šoko "žilvytis", dainavo Jaunimo Centro Choras "Audra", ve-

damas Fausto Stroliaus. Pagrindiniu kalbėtoju buvo dr. Jonas Valentiejus. Svečius sveikino miestelio prezidentas Vincentas Shaulis.

Po programos visi svečiai buvo pavaišinti kava ir lietuviškais kepsniais.

Buvo surengtos trys parodos: dailės, tautinio meno ir spaudos.

Duetą dainuoja mūsų žymieji solistai: Stasys Baras ir Jonas Vaznelis.

Muzikas Balys Pakštas groja rageliu.

Jaunimo centro choras "Audra", vedamas muziko Fausto Stroliaus.

Šventės rengimo Komiteto pirm. inž. Leonas Nekus ir Lietuvių Klubu pirm. inž. Valerijonas Radys priima iš kongreso nario Fittian sekretorės iš Washingtono atvežtą vėliavą.

Losangelietė Birutė Galdikaitė — Brindamour stebi beždžiones Borneo džunglėse

ANDRIUS MIRONAS

Ne tik Los Angeles lietuviai, bet tur būt ir visi Amerikos lietuviai yra matę televizijoje National Geographic programą "Search for the Great Apes" net keltą kartų. Taip pat kai kas skaitė Birutės Galdikaitės-Brindamour straipsnį National Geographic žurnale **Orangutans, Indonesia's "People of the Forest"**, su daugeliu nuotraukų. Žurnalo viršelyje buvo Birutės nuotrauka su jaunikliu orangutangu rankose. Tai 1975 m. spalio numeris.

Kasgi yra toji Birutė?

Tremtinių duktė

Birutė Galdikaitė gimė 1946 m. Wiesbadene. Jos tėvai yra Antanas ir Filomena Galdikai, susituokę Vokietijoje ir pasiryžę užauginti naują lietuvišką kartą. Lietuvoje Antanas buvo šaulių veikėjas, tarnaudamas pasienio policijoje. Kilimo iš Mosėdžio, jis yra dail. Adomo Galdiko sūnėnas. Jo bute kabo didelis dėdės paveikslas, vaizduojas kryžių kalną. Filomena Galdikienė dirba ligoninėje, bet jos didžiausia pareiga buvo užauginti keturių vaikų šeimą su lietuviškais tautiniais vardais: Birutė, Aldona, Vytautas ir Algirdas.

Iš Vokietijos Galdikai su maža Birute emigravo Kanadon. Gyveno Toronte, kur Birutė lankė pradžios mokyklą, vėliau vidurinius mokslus, bet kartu mokėsi ir liuanistinėje mokykloje pas prof. A. šapoką ir J. širką. Persikėlę į Kaliforniją, Galdikai įsikūrė Los Angeles mieste, kur Antanas verčiasi kaip dažymo kontraktorius. Birutė pradėjo studijas UCLA, pasirinkdama psichologiją, bet profesoriaus L. S. B. Leakey įkalbėta, perėjo į antropologiją. Gavusi stipendiją, ji studijavo gibonų beždžiones, bet prof. Leakey paskatino ją tyrinėti orangutangus.

Leaky Foundation remia finansiskai, jau ištekėjusi už Rod Brindamour, Birutė 1971 metais lapkričio mėnesį išvyko į Indoneziją, kur Borneo saloje pradėjo stebėti orangutangus. Šios raudonkailės beždžionės baigia išnykti, todėl Birutės viena iš pareigų yra išlaikyti jas gyvas ir padėti veistis. Birutės darbą remia ne tik Leakey Fondas, bet ir eilė kitų organizacijų, kurių uždavinys yra nustatyti žmogaus kilmės pradžią mūsų žemėje.

Nepaprastai didelį dėmesį Indonezijos gyvūnijai rodo Olandijos Princes Bernhard. Jis lėšomis remia Indonezijos vyriausybę. Specialioje audiencijoje Birutė ir Rod Brindamour buvo priimti 1975 metais ir Princas kalbėjosi su jais visą valandą.

Jos darbas

Prieš Birutę įvairias beždžiones tyrė ir kitos mokslininkės. Jane Goodall (taip pat rodyta televizijoje) tyrinėjo gorilas, Dian Fossey dirbo su šimpanzėmis, o dabar kalifornietė Shirley Strum pradėjo babūnų veislės studijas Kenijoje, Afrikoje.

1971 m. nuvykusi į Borneo salą, Birutė su vyru rado patvinsius upes, pelkes ir kitus vandenius, o džunglėse milijonai dielių siurbėsi į odą dieną ir naktį. Primityviose, drėgnose ir karštosiose džunglėse Birutė išlaikė net tris su puse metų. Į jos tyrimų pabaigą atvyko National Geographic ir Wolper Productions filmuotojai, kurie pagamino jau minėtąjį filmą. Trumpam poilsui parvykusi į Los Angeles, Birutė aplankė tėvus.

Orangutangų studijos jai teikia savotišką malonumą ir laiko praleidimą. Ji stebėjo beždžionių gyvenimo būdą. Orangutangai gyvena medžiuose, labai retai nusileisdami žemėn. Jie labai taikūs žvėrys ir tik medžiomami ar įerzinti puola žmogų ir pasidaro pikti. Prie žmonių labai pripranta. Minta bananais, medžių lapeliais ir žievių minkštąja dalimi. Ypatingas jų įprotis gamintis kiekvienam nusnaudimui ar nakties miegui gūžtas iš lapų, žolių ir nendrių. Kiekvieną kartą gaminasi iš naujo vis kitą gūžtą. Tarp žmonių gyvendami, orangutangai susiranda skudurų ar atliekamų drabužių, kuriais apsidang-

Kaunas.

Laisvės alėja.

sto. Džunglėse dažnai pasidaro ir stogelius virš galvų apsaugai nuo lietaus arba nuo saulės kaitros.

Kumai vietovėje Birutė su vyru įsiruošė tris stovyklas, kuriose laiko prikludusias jaunas beždžiones ir su jomis užsiima bei tiria jų gyvenimo ypatumus. Indonezijos Mokslų Institutas ir Gamtos Apsaugos bei Gyvūnijos Priežiūros Tarnyba remia Birutės darbus ir padeda vietoje.

Birutė prisijaukino keletą beždžionių, radusi džunglėse paklydusias jaunikles, arba ir suaugusias, kurios laikosi netoli stovyklos. Jaunas beždžiones Birutė moko laiptoti medžių šakomis, susirasti maisto ir pasigaminti iš lapų guolius. Ji paruošia jas sugrįžimui į laisvę.

Rašo disertaciją

Išbuvusi Borneo džunglėse virš trijų metų, Birutė aplankė tėvus, bet netrukus ir vėl išvyko darbui į Kumai vietovę, kur ji nuolat gyvena su vyru. Rod Brindamour yra fotografas, studijavęs šį meną Jugoslavijoje ir praktikavęs Borneo saloje.

Šiais metais Birutė atvyko paskaitų ciklui Amerikon. Ji aplankė Čikagą, Seattlę, Sacramento, Pasadeną ir Stanford universitetus, kur skaitė mokslininkams, valdžios pareigūnams ir studentams apie savo patyrimus džunglėse. Dabar ji ruošiasi doktoratui antropologijos srityje, rašydama disertaciją apie beždžiones.

National Geographic žurnalo straipsnis ir filmas sukėlė pasaulio mokslininkų susidomėjimą. Birutės darbą vertina ir Indonezijos vyriausybė, kurios viceprezidentas yra jos darbų globėjas Borneo saloje.

Šiemet Birutė Galdikaitė buvo atvykusi dar kartą pas tėvus ir, po paskaitų, kiek pailsėjusi, sugrįžo vėl į Kumai miestą naujiems tyrinėjimams. Los Angeles mieste Birutė buvo lankiusi Juozo Tininio anuomet pradėtas liuanistines paskaitas, todėl jai nesvetimas ir mūsų visuomenės

reikalai, spauda ir siekiai. Ji laisvai kalba lietuviškai, skaito laikraščius ir knygas, dažnai paremdama spaudą ir sielodamasi kultūriniais klausimais.

Garbė Galdikams, užauginusiems garsią mokslininkę!

Primername, kad Dirvai įsikūrus laikinose patalpose (6116 St. Clair Ave.), greitesniam pašto pristatymui adresas lieka tas pats: **DIRVA, P. O. Box 03206, Cleveland, Ohio 44103.**

• Papildykite savo turimą ligoninės draudimą nebrangiu State Farm sveikatos draudimu, kuris ligos atveju, jums mokės iki \$30 per dieną padengti bet kokias išlaidas. Pilnam draudimo patarnavimui kreipkitės pas Kęstutį Gaidžiūną, telef. 289-2128.

AUTO BODY

NEED METAL PERSON. FIRST CLASS ONLY TO WORK IN MODERN COLLISION CENTER. EXCELLENT WORKING CONDITIONS. LOADED WITH WORK. TOP SALARY. PAID VACATION. FULL H & A BENEFITS. CALL TODAY (609) 227-0244. (24-26)

OPERATORS — SEWING MACHINE.

Exc. pay, perm. emp. for operators exp. on any type work on single needle, merrow, safety stitch or binding sewing machines. Conv. loc. in Kensington, to pub. trans. and adjacent parking. Apply anytime. THE IRONEES CO., Front & Venango Sts. (3601 N. Front St.), Philadelphia, Pa. For special interview appt. call 634-6760.

MŪSŲ SENOLIŲ ŽODŽIAI IŠ ANAPUS

Kad aiškiai žinotum mūsų didingos tautos tikrąją praeitį, jos kilnumą, jos viršžmonišką būdą ir jos gamtos nesugriaujamais dėsniais sukurtą gyvenimą bei tikrą visatos pastovumo sukurtą amžinumą. Rementis mūsų tautos padavimais, tikra tautine valia ir sveiku — tarptautinių šmėklų neužburtu protu, šioje knygoje yra išdėstyta tikra ir nieku kitu nepamainoma mūsų tautos būtis.

Knyga 306 pus. Kaina 5 dol.

Šią knygą turėtų skaityti ir į duotus padavimus įsigilinti kiekvienas lietuvis, o ypač mūsų tautos jaunimas. **M. Aukštuolis, 4 Elizabeth Ave. Springdale, Conn. 06907.**

CHICAGOS LIETUVIŲ GYVENIMAS

ANTANAS JUODVALKIS

MARGUTIS ATNAUJINA SAVO RADIOJOS TRANSLIACIJAS

Kaip praneša Margučio vedėjas Petras Petrutis, radijo transliacijos bus atnaujinamos nuo š.m. liepos 4 d. iš radijo stoties WEFM, banga 99.5 FM. Tuo tarpu laikas yra gautas toks: pirmadienį-penktadienį kiekvieną dieną po pusę valandos nuo 5:30 iki 6 val. ryto, o sekmadieniais – 7:30 iki 8:30 (vieną valandą) ir nuo 11 iki 12 val. (taip pat 1 val.). Visos transliacijos vyks iš ryto. Radijo

stotis yra viena iš stipriausių Chicagoje, šiuo metu duoda tik klasikinę muziką. Stotis daro bandymą išnuomodama laiką ir išleisdama svetimas kalbas. Yra vilčių, po trejeto mėnesių, gauti patogesnę laiką kasdieninėms transliacijoms. Kasdieninės programos bus duodamos abiem kalbom, o sekmadieninės – tik lietuviškai.

Margutis kviečia Chicago ir apylinkių lietuviškąją visuomenę klausytis šių programų ir paremti, kaip ir iki šiol, moraliai ir materialiai.

BAISIOJO BIRŽELIO MINĖJIMAS

Minėjimą ruošė ALTos Chicago skyrius, šiuo metu vadovaujamas čia gimusios lietuvaite Kristinos Austin. Minėjimas pradėtas pamaldomis Tėvų Jėzuitų koplyčioje, kurias laikė kun. Adolfas Stašys, aktyvus ALTos veikėjas.

Po pamaldų buvo pagerbti žuvusieji už laisvę ir pradėtas prie paminklo vainikas. Vainiką padėjo dabartinė pirm. K. Austin ir buvęs pirm. K. Oskas, o atitinkamą kalbą pasakė A. Juškevičius. Sugiedotas Lietuvos himnas.

Salėje būdingą žodį pasakė pirm. Kristina Austin ir Tarybos pirm. dr. Kazys Bobelis. Himnus sugiedojo solistė Prudencija Bičkienė.

Minėjimas praėjo sklandžiai, nors žmonių galėjo būti kur kas daugiau. Šiuo metu Chicago būdingi reiškiniai: jei minėjimą ruošia Taryba – tai neina dalis bendruomenininkų, o jei ruošia bendruomenė – tai vengia dalyvauti kiti. Birželio 13 d. minėjime, ruošiamam LB Marquette Parko bažnyčioje, vėliau pakeliant, net apsižodžiavo ir varžėsi, kurios apylinkės valdyba turi patraukti virvutę, kad iškeltų trišpalvę. Taip jau nusigyvenom, kad net tragiškų įvykių metu nesurandam ben-

VASAROS STOVYKLOS BEIEŠKANT

— Mes ieškome stovyklos be svarstybių, kur valandinėmis kalbomis aiškina, kad Lietuva yra... žemės ūkio kraštas!

dros kalbos ir nesugebam vieningai pagerbti mūsų kankinius,

RASINĖ ĮTAMPA

Jau kuris metas Marquette Parko apylinkės gyventojai pergyvena didėjančią rasinį spaudimą. Juodieji, vadovaujami savų kunigų, daro bandymus užgrobti patį Marquette Parką ir paversti saviems interesams. Šiuo metu sudaro tiesioginį pavojų Marquette Parko apylinkės gyventojams, kur tirščiausiai gyvena ir lietuviai. Šios apylinkės namų savininkų draugijos valdyba deda visas pastangas apsaugoti lietuvių interesus. Liečiamas didesnis plotas apgyventų baltųjų tarp Western ir Cicero ir tarp 47-tos ir 75-tos gatvių Sudaryta Southwest Parish and Neighborhood Federation, į kurią įeina 8 parapijos jų tarpe ir Gimimo Šv. M. Marijos Marquette Parke.

Federacija, remiama visų gyventojų, stengiasi atlaikyti juodukų spaudimą į šį rajoną. Birželio 19 d. Federacija suorganizavo demonstraciją prieš TALMAN taup. ir skol. bendrovę, reikalaujama įsijungti savo kapitalu ir padėti vietos gyventojams. Talman b-vė daro bilijoninę apyvartą iš vietos gyventojų indėlių, o išleidžia (skolina) tik kelis procentus savoje apylinkė. Lietuviai mažai

turi indėlių minėtoje b-jė, tad ir mažas jų skaičius, dalyvavęs šioje demonstracijoje, galėtų būti pateisintas. Ateityje, kai bus sprendžiami gyventojų rasiniai reikalai, lietuviai turėtų aktyviau dalyvauti ir ginti savo interesus. Viena Namų Savininkų valdyba, be visų gyventojų paramos, nepajėgs visų problemų išspręsti.

Sunku pasakyti, ar nacių turima būstinė lietuvių apylinkėje padeda, ar kenkia, rasinei įtampai mažinti. Iki šiol, policija neleido juodukams žygiuoti į Marquette Parką ir juos sulaukė prie Damen gatvės, bet leido piketuoti nacių būstinę.

Lietuviams nereiktų pasiduoti panikai, bet vieningai ginti savo turtą ir turimas institucijas. Didžiosios Chicago spaudos ir TV nuolatinis Marquette Parko linksniavimas nemažina įtampos, o padeda ugdyti rasinę neapykantą. Nėra media geriau padarytų šiuo reikalu dažniau patylėdama, o ne aistrindama ramius gyventojus. Lietuviai nėra nusistatę prieš rasę, bet prieš nešamą netvarką ir vykdomus nusi-kaltimus.

AUTO BODY

FRAME PERSON, SUSPENSION AND MECHANICAL. FIRST CLASS ONLY. TO WORK IN MODERN COLLISION CENTER. EXCELLENT WORKING CONDITIONS. LOADED WITH WORK. TOP SALARY, PAID VACATION, FULL H & A BENEFITS. CALL TODAY 609-227-0244. (24-26)

VLADO VAILIONIO partizaninis romanas

„LIKIMO AUDROSE“

jau išspausdintas. Knyga 344 pusl., kietais viršeliais, kaina 7 dol. Galima gauti pas spaudos platintojus. Užsisakant paštu, apmokėtus užsakymus prašoma siųsti autoriui.

V. Vailionis

248 Sunnyside Ave.

Munster, Ind. 46321

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gerai pažįstama firma, kuri per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant

DOVANAS - SIUNTINIUS

į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, UKRAINĄ ir t.t.

GAVEJAS NIEKO NEMOKA.

TOKSTANČIAI KLIJENTŲ PATENKINTI.

VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI.

GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS

PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštos kokybės prekių prieinamomis kainomis.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

488 MADISON AVE. (tarp 51 ir 52 g-vės)

FLOOR 21st NEW YORK, N. Y. 10022

SKYRIAI:

Apple-Valley, Min. 55124-7707 147St.
New York, N.Y. 10003 — 45 Second Avenue
New York, N.Y. 10011 — 135 W. 14 Street
So. Boston, Mass. 02127 — 389 West Broadway
Buffalo, N.Y. 14206 — 332 Fillmore Avenue
Chicago, Ill. 60622 — 2222 West Chicago Avenue
Chicago, Ill. 60629, 2501 West 69 St.
Cleveland, Ohio 44134 — 5879 State Road
Irvington, N.J. 07111 — 762 Springfield Avenue
Irvington, N.J. 07111 — 1082 Springfield Ave.
Grand Rapids, Mich. 49504 — 636-38 Bridge St. N.W.
Hartford, Conn. 06106 518 Park St.
Lakewood, N.J. 08701 — 241 Fourth Street
Los Angeles, Calif. 90022 — 960 S. Atlantic Blvd.
New Haven, Conn. 06511 — 1329 Boulevard
Newark, N.J. 07106 — 698 Sanford Avenue
Passaic, N.J. — 176 Market Street
Paterson, N.J. 07505 — 60 Broadway
Philadelphia, Pa. 19122 — 1214 N. 5th. St.
Philadelphia, Pa. 19141 — 4925 Old York Rd.
Pittsburgh, Pa. 15203 — 1307 E. Carson Street
San Francisco, Cal. 94115 — 1826 Divisadero St.
Waterbury, Conn. — 905 Bank Street
Fort Wayne, Ind. 46808 — 1807 Beimeke Rd.
Woodhaven, N.Y. 11421 — 94-08 Jamaica Ave.
Worcester, Mass. 01610 — 144 Millbury Street
Youngstown, Ohio 44503 — 309 W. Federal Street
Trenton, N.J. 08620 — 4 Quay Court

Tel.: 612-432-7083

AL 4-5456

CH 3-2583

268-0068

TL 6-2674

BR 8-6966

WA 5-2737

884-1738

ES 2-4685

374-6446

GL 8-2256

246-9473

FO 3-8569

AN 1-2994

LO 2-1446

373-8783

GR 2-6387

345-2028

PO 3-4818

CL 5-9586

HU 1-2750

FI 6-1571

PL 6-6766

432-5402

441-4712

SW 8-2868

RI 3-0440

609-585-4867

Tautinius šokius šoka "Žilvytis". Grupės vadovės solistė Vanda Stankienė ir Aniceta Maželkienė.

ANTANAS GRINIUS

Detroito lietuviai

NAUJAS LIETUVIS
ADVOKATAS

Adv. George L. Shukis, J.D.

Š. m. birželio 13 d. teko dalyvauti gausiame pobūvyje, į kurį Angelė ir inž. Alfas Šukiai sukvietė savo gražion gyvenvietės Allen Parke, Detroito priemiestyje, draugus bei pažįstamus pasidžiaugti jų sūnau Jurgio Liudo teisės mokslų daktaro laipsniu apvainikavimu. Angelė ir Alfas šukiai yra aktyvūs veikėjai Lietuvių Bendruomenėje ir šaulių Sąjungoje.

Jų sūnus Jurgis Liudas gimė Amerikoje 1951 m. 1969 m. čia baigė aukštesniąją mokyklą, o 1972 m. gavo bakalaurą (Bachelor of Arts) laipsnį iš ekonomijos mokslų su atžymėjimu summa cum laude Michigano Universitete. 1975 m. gale jis užbaigė Detroito Universitete Teisės Mokyklą (School of Law), įsigydamas teisų daktaro (Juris Doctor) laipsnį. Detroito Universitete jis buvo The Journal Urban Law vienas iš redaktorių ir Gamma Eta Gamma teisės draugystės narys.

Jurgis L. Šukys, oficialiai George L. Shukis, yra išlaikęs visus reikalingus baro egzaminus ir įgijęs teisės gynėjo, advokato, visas teises fedarinėse ir Michigano valstijos įstaigose. Šiuo metu jis dirba vienoje draudimo įstaigoje Southfield, Mich., kaip teisininkas (Attorney) ir kartu verčiasi privačia praktika.

J. L. Šukys karinę prievoles atliko Amerikos jūrų laivyne, žvalgybinės aviacijos daliniuose. Dirbo foto studijoje ir yra laimėjęs keletą premijų parodose už portretus.

Pobūvio metu svečiai jaunam teisės daktarui advokatui G. L. Shukiui pareiškė gražių sveikinimų ir lin-

kėjimų. Vincas Tamošiūnas, buvęs LŠST pirmininkas, jauną teisininką pakvietė įsijungti į lietuviškos visuomenės veiklą ir simboliškai jį apjuosė lietuvių tautine gražia juosta. Linkėtina, kad teisės daktaras G. L. Shukis, versdamasis advokato praktika, pasektų adv. Antano Olio keliu, neapleisť lietuvių visuomenės reikalų ir gintų Lietuvos bylą, kaip kad darė didis patriotas a. a. adv. A. Olis, kartu gražiai užsirekomenduodamas ir Amerikos politinėje veikloje. J. Šv.

ATEITININKAI STOVYKLAUJA

Birželio 20 d. moksleiviai-ateitininkai susirinko į Dainavos jaunimo stovyklą dviejų savaitėlių laikotarpiui.

IŠVYKA PILĖNUOSE

Tą pačią dieną Jūrų šaulių stovyklavietėje "Pilėnai" savo išvyką turėjo šv. Antano parapijos aukų rinkėjai. Oras buvo labai gražus ir atvyko daug žmonių.

NAUJA LB MICHIGANO APYGARDOS VALDYBA

Įvykusiame LB Michigano apygardos suvažiavime Kultūros Centre birželio 20 d. buvo išrinkta nauja apygardos valdyba: Jurgis Mikaila — pirmininkas, Pranas Tarūta (Grand Rapids) — vicepirmininkas ir sekretorius, Vita Mimėnienė — išdininkė. Suvažiavimą pravedė buvęs pirmininkas Vytas Petrulis, sekretoriaus Pranas Tarūta.

RUOŠIAMASI FESTIVALIUI

Pavergtų tautų festivalis, kuriame dalyvaus ir lietuviai įvyks liepos 9, 10 ir 11 d. prie Detroito upės. Atidarymas įvyks liepos 9 d., 6:30 val. vakare ir tęsis iki 11 val. šeštadienį ir sekma-

Gražusis Spyglių ežerėlis Dainavos vasarvietėje.

dienį nuo 12 iki 11.

Okupuotų tautų prisiminimas įvyks sekmadienį, liepos 11 d. 4 val. Dalyvaus keli kongresmanai ir Baltųjų Rūmų atstovas. Bus meninė programa ir pardavinėjimas maistas visas tris dienas.

Lietuviai turės maisto, gėrimų ir kultūrinį namelį. Minimiams darbams atlikti reikalinga daug talkininkų. DLOC visus lietuvius prašo įsijungti ir jiems talkininkauti. Reikalingas vienas: vairuotojas, kuris surinktų ir į festivalį pristatytų maistą. Moterys prašomos iškepti: kugelio, pyrago ar kito ko. Arba pagaminti dešrų, balandėlių, kaldūnų. Vairuotojui ir moterims už maisto produktus bus apmokėta. Visais festivalio ūkio reikalais rūpinasi: išdininkas Antanas Sukauskas tel. 561-1769, sekretorius Stasys Šimoliūnas tel. UN 1-5975, Jonas Maršalkovičius tel. 554-4253.

Talkininkėmis rūpinasi vicepirm. Elzbieta Paurazienė, o festivalyje namelių išdėstymu ir ryšį su tautybėmis dr. Algis Barauskas.

IŠVYKA-GEGUŽINĖ

ALT S-gos Detroito skyriaus išvyka-gegužinė įvyks irgi Onos ir Česio sodyboje rugpjūčio 8 d. Skyriaus valdyba narius ir visus lietuvius prašo iš anksto tą dieną atsižymėti ir dalyvauti ruošiamoje gegužinėje.

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

KAS YRA ALGIS ZAPARACKAS?

JIS YRA:

KANDIDATAS Į JAV KONGRESĄ
(Michigan — 18th district)

- Michigano Respublikonų partijos ketvirtasis vicepirmininkas
- aktyvus skautas, skautininkas
- Pasaulio lietuvių jaunimo pirmojo kongreso pirmininkas
- buvęs Amerikos Lietuvių Tarybos narys, JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos narys, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimo atstovas
- Detroito "Lietuviškų Melodijų" radijo programos vedėjas
- Ford Motor Co. inžinierius.

BRANGŪS TAUTIEČIAI,

Algiui Zaparackui reikia lėšų nugalėti savo oponentus. Atlikite lietuvišką pareigą. Į Washingtoną nusiųskite lietuvių interesų gynėją.

Aukokite Algiui Zaparackui šiandien !!!

CUT ALONG EDGES

A Federal statute requires us to request the following information:

Name _____

Amount of Contribution \$ _____

Home Address _____

City _____ State _____ Zip _____

Occupation _____

Business Address _____

City _____ State _____ Zip _____

Please make checks payable to Zaparackas for Congress Committee and send to 4120 Yorba Linda Dr., Royal Oak, MI 48072. Donations up to \$200 are tax deductible on joint returns. In accordance with federal legislation, we are unable to accept either a) any corporate checks, or b) any personal contributions over \$1000. A copy of our report will be filed with the Federal Election Commission and will be available for purchase from that office in Washington, D.C.

JAMES P. CLINE, Chairman

DARIAUS IR GIRĖNO PAMINĖJIMAS

Dariaus ir Girėno paminėjimas įvyks liepos 18 d. tokia tvarka: 10:30 šv. Antano šventovėje bus atnaušaujamos šv. Mišios ir organizacijos dalyvauja su vėliavomis. Ir vėliau pietūs ir programa Onos ir Česio sodyboje, 28975 Wellington Rd., Farmington, Mich. 48024. Rengia Dariaus ir Girėno klubas.

• Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

Tragiškojo birželio minėjimo Clevelande dalis dalyvių.

V. Bacevičiaus nuotr.

CLEVELANDE

Aurelija Balašaitienė

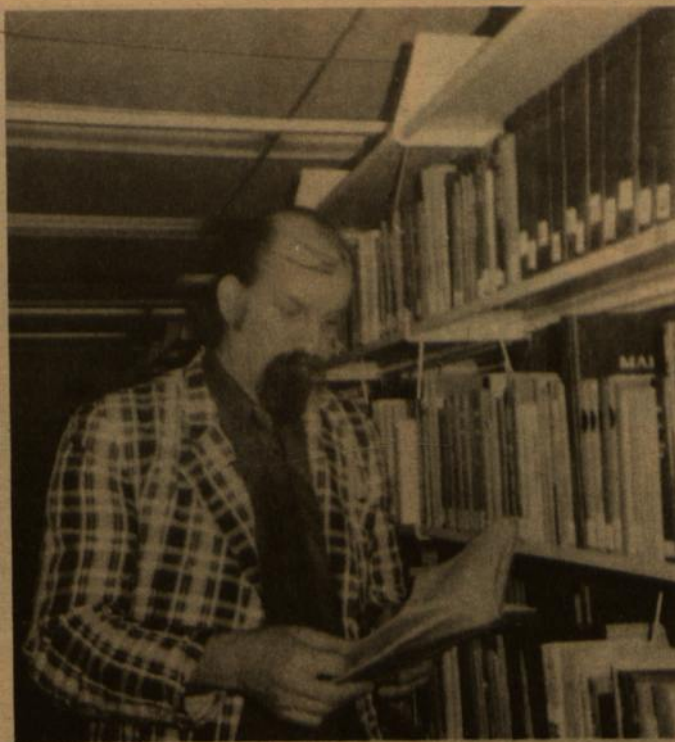
Mūsų kultūrinių turtų įamžinimas

Nuo Lietuvos nepriklausomybės praradimo jau praėjo 36 metai ir mūsų tauta, padalinusi savo jėgas tarp okupuotos Lietuvos ir visos eilės laisvojo pasaulio kraštų, savo kultūrinio gyvenimo ir istoriniams turtams sunkiai randa vietą, kurioje bešališkai, laisvai, nesuvaržytai politinėmis sąlygomis, nepriklausomai nuo finansinės naštos, tie turtai būtų apsaugoti, kad jais naudotųsi mokslininkai, istorikai ir visi tie, kuriems mūsų nuolat istorijos katastrofų žalojamos tautos dvasinės ir kūrybinės vertybės yra brangios. Kaip jau anksčiau buvo rašyta, Kento Valstybinio Universiteto profesorius dr. John F. Cadzow pastangos surinkti lietuvių archyvinę medžiagą įtraukti mūsų įvairių sričių literatūrą ir dokumentus į didžiulę modernią biblioteką, kurios kompiuterizuotas tarpuniversitetinis knygų rėdimo ir skolinimo tinklas būtų prieinamas visiems suinteresuotiems, jau yra gero kaimo pažengęs pirmyn. Pavardę prof. Cadzow pranešimą apie Pabaltijo Studijų konferenciją, įvykusią 1974 m. gegužės 16-19 dienomis Chicago Universitete, kurioje dalyvavo 450 atstovų iš 89 universitetų ir bibliotekų, 114 mokslininkų iš trijų žemynų, reikia stebėtis, kiek buvo jau iki tol įdėta darbo ir kokių nuostabių rezultatų buvo atsiekta. Stambokame pranešimo leidinyje yra pateiktas ilgas dešimties puslapių mūsų periodikos ir grožinės bei mokslinės literatūros sąrašas, jau tada įtrauktas į Kento Universiteto bibliotekos didįjį katalogą. Pradedant Acta Baltica ir Muenchene leistais 'Aidais', baigiant 'Žvaigžde' (Philadelphia, Bostonas, Kaunas), jau prieš du metus lietuviško rinkinys buvo turtingas kiekiu ir kokybe egzempliorių vertė ir retumu. Dabar, po dviejų metų, Dirvos bedradarbei teko garbė ir malonumas nuodugniai susipažinti su Kento Universiteto lietuviškais archyvais, knygomis ir specialia retenybių kolekcija kurią sudarė prof. Cadzow su dideliu pasišventimu ir užsispyrimu, padedamas geros valios lietuvių, mūsų spaudos ir mūsų pavienių kultūrininkų, jo darbą įvertinančių ir suprantančių lietuviško archyvo svarbą.

Impozantiškai moderniai, daugiaaukštei Kento Universiteto Bibliotekai vadovauja jos ilgametis direktorius Hyman Kritzer, kuris, artimai bendradarbiaudamas su profesorium Cadzow, yra daug prie jo darbo prisidėjęs tiek moraline, tiek konkrečia

technikine parama ir kuris Lietuvos archyvui rodo didelį dėmesį. Kaip gelžbetonis milžinas, patatas iš aukšto žvelgia žemyn į daugybę universiteto pastatų. Katalogų skyriuje lengvai randame lietuviškus katalogus. Antrajame aukšte yra milžiniška periodinių leidinių skyrius, kuriame lietuviškoji periodika yra nuo seniausių Auszros ir Varpo laidų iki šios dienos Dirvos, Draugo, Lietuvių Dienų ir kitų laikraščių bei žurnalų. Įdomu yra vartyti tokius periodinius leidinius, kaip Gydytojas – Mėnesinis Lietuvių Gydytojų žurnalas, redaguojamas dr. Montvido ir A.J. Karaliaus, Chicagoje. Pripuolamai pastebiu 1921 m. sausio mėn. numeryje susirašinėjimą su Lietuvos Raudonojojo Kryžiumi, patarimus apie kavos vartojimą, širdį, nosinautes ir t.t. Netrukus ir pramoginių pasiskaitymų bei anekdotų. 1935-37 m. Kultūros Barų rinkiniai, Vytis – senasis Vyčių oficiozas, leidžiamas Chicagoje, kurio 1915 metų laida jau dalinai mikrofilmuota, senas Šv. Pranciškaus Varpelis ir šimtai kitų leidinių rikiuojasi lentynose, bylodami apie mūsų įvairiaspalvį, dvikontinentinio gyvenimo rūpesčius, problemas ir džiaugsmus bei laimėjimus.

Didžiausią susidomėjimą manyje iššaukė trečiasis aukštas, kuriame knygos, brošiūros ir visa kita archyvinė bei bibliotekinė medžiaga yra klasifikuojama, katalogizuojama, mikrofilmuojama ir paruošiama galutinei paskirčiai. Seni leidiniai, nukentėję nuo laiko ir oro sąlygų, ypatingos vertės retos knygos yra dedamos į specialią koleksiją, iš kurios skolin-

Prof. dr. John F. Cadzow prie lentynos su katalogizuotais lietuviškais leidiniais Kent universiteto bibliotekoje.

tis neleidžiama, o galima tik naudotis vietoje arba naudoti mikrofilmo skaitymo mašiną. Speciali temperatūra, ypatingos apsaugos priemonės, kad vertingi egzemplioriai nedingtų, puikiai tam darbui paruoštas personalas – visa tai gali būti panaudota ir mūsų kultūriniais turtams apsaugoti ir išlaikyti. Specialūs kompiuteriai registruoja leidinius ir, kelių sekundžių laikotarpyje, gali pranešti, ar reikiama knyga yra ir kur ji randasi. Knygų skolinimo kompiuterių tinklas plačiai apima Amerikos universitetus ir jau gan didelis kiekis lietuviškų knygų randasi toje sistemoje. Prof. Cadzow su pasididžiuoimu pastebėjo, kad retos lietuviškos informacijos pareikalavimas gaunamas ne mažiau kaip 2-3 kartus per mėnesį. Užklašimų dėl specifinių lietuviškų leidinių gauta net iš Australijos Flinders Universiteto. Vienas profesorius iš Oregono valstijos pareikalavęs dviejų senų straipsnių apie kankles. Straipsniai buvo surasti 1890 metų Lietuva laidoje ir medžiaga skubiai pristatyta.

Tame pačiame aukšte randasi specialus techniškas skyrius (Technical Services)

į kurį įėjimas leidžiamas tik specialų darbą atliekantiems asmenims. Čia guli dar dalis didžiulės a.a. Petro Muliolio 65 įrištų tomų lietuviškos periodikos rinkinio, Jono Palučiaus spaudos komplektai, žemaitės raštų originali laida, knyga 'Apie vartojimą lietuviškų litarų lietuviškoje literatūroje', 1910 metų Baltrušaičio Dilgelių laida, spaudos draudimo laikais Otto Mauderodės spaustuveje Tilžėje leistų lietuviškų knygų nemažas skaičius ir ... originalūs Varpo ir Auszros komplektai. Ėmė virpėti rankos iš susijaudinimo, skaitant Vinco Kudirkos Atsišaukimą: 'Niekur ant viso pasaulio nėra kitos šalies, kaip Lietuva, kur kiekviena knygelė, kiekvienas raštas, atspausdintas prigimtoje tėvyniškoje kalboje, laikomas už aštriai uždraustą, kur kiekvienas skaitantis panašią knygelę, kad ir nekalčios italpos, yra baisiai persekiojamas caro činauninkų' ... Ir staiga, kadaise teoretiškai studijuotas spaudos draudimas virsta žiauria realybe ... Kyla mintis, ar mes savo laisvę šiandieną įvertiname? ar mes lietuvišką žodį sugebame bent dalinai taip branginti, kaip jį brangino Vincas Kudirka? Tame pačiame numeryje Vincas Kudirka kreipiasi į lietuvių, ragindamas dalyvauti Paryžiaus 1900 metais įvykstančioje tarptautinėje parodoje su savo kūriniais. Literatūriniai konkursai buvo svarbūs net ir tuo laiku – skelbiamas rašinių konkursas apie Lietuvą, už kurį skiriama stambi 50 rublių premija. Ten pat randame skelbimus, kur galima užsisakyti lietuviškų dainų gaidas ...

Šeštame aukšte, kurioje randasi grožinė literatūra, yra per 1200 lietuviškų knygų – nuo Vinco Kudirkos, Lazdynų Pelėdos senų raštų (leistų 1909 metais Tilžėje), Būgos, Basanavičiaus, iki šios dienos modernių rašytojų. Septintasis ir aštuntasis aukštai skiriami istorijai. Septintame aukšte randame lietuvių imigracijos istoriją. Čia guli Pruseikos 'Prisimini-

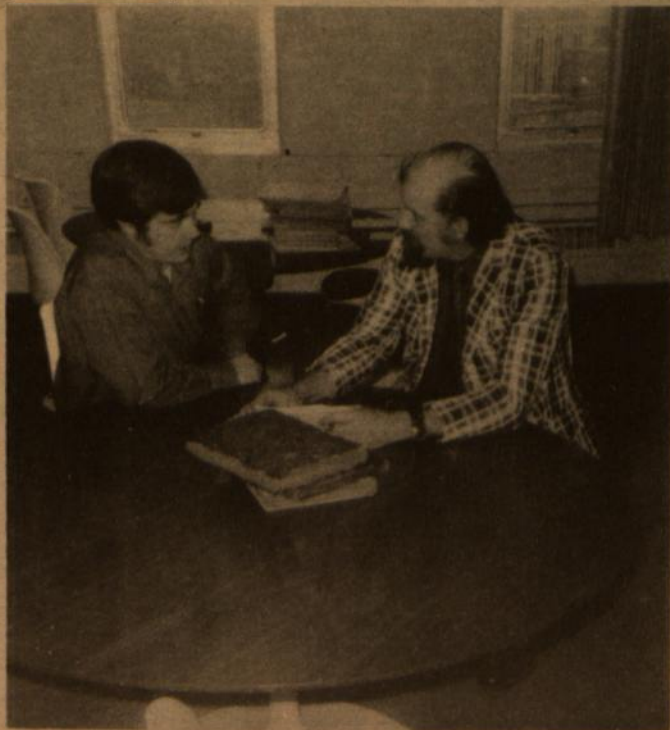
mai', radijo valandėlių programos, tautinių šokių švenčių aprašymai, parapijų istorijos ir t.t. Egzempliorių skaičius didelis ir medžiaga tiek įdomi, kad ir ištisos savaitės neužtektų su ja išsamiai susipažinti. Aštuntame aukšte, bendrosios istorijos skyriuje yra Daukanto Senovės Lietuvių Būdo' 1892 metų laida (Plymouth, PA.), dr. J. Šliupo 1904 m. Paryžiuje išleistas veikalas 'Lietuvių tauta', Valdemaro 'Lietuvių tauta ir jos problemos' prancūziškai (1933), Šapokos Lietuvos Istorija', per 20 knygų apie Vilnių ir ištisa eilė veikalų, kuriuose atsispindi mūsų tautos istorija, įskaitant ir Algio Rukšeno 'Day of Shame'.

Paruošiamų katalogizavimui knygų tarpe randu Dirvos išleistą 1899 metais 'Fyzikos rankvedį ... Adomo Jakszo gerai išsilaikiusi 'Dainų Knygelė' (1894 m. Tilžėje), kurioje 'Rauda Lietuvos' ir 'Rasziau Pasaulėje' gaudina širdį. Laukia savo paruošimo eilės su A. Lialio Anglų Kalbos žodynu (1904 m. Chicago), D.J. Daubaro 'Adomas Mickevičia, jo gyvenimas, raštai ir darbai' 1902 Biliūno raštai, Juozo Zavadsko novelėmis (Vilnius, 1905).

Elevatoriumi leidžiuosi žemyn, vis dar paskendusi giliose išpūdžioose – mūsų senųjų laisvės kovotojų žodžiai gyvomis senoviškomis raidėmis gražina mane į tą žiaurią istorinę tikrovę, apie kurią taip dažnai kalbame, bet kurios skausmingo tikro pulso nebejausime. Stebiuosiu pastangomis tų, kurie laisvosios Lietuvos nėra matę, bet kurių širdis, kaip kadaise Vinco Kudirkos, savyje rado atgarsį tų tolimos praeities aidų, be kurių neišliksime gyvi. Rūpinkimės, kad kada nors ateinančios kartos nekalbėtų apie 'seną, žlugusią lietuvių civilizaciją' ...

Dr. Cadzow yra laimingas kad į jo atsišaukimus jau yra atsilieję šimtai lietuvių. Tačiau jis skaito, kad tai tik jo darbo pradžia. Aiškindamas kad Kento Universiteto archyvai, biblioteka ir specialūs tarpuniversitetinio bendradarbiavimo skyriai esą, savo geografinę padėtimį patogūs lietuvių kolonijų centrams, jis pabrėžia, kad tų institucijų paslaugos turi neįvertinamos reikšmės, tačiau mums, lietuviams, nieko nekašuoja. Jis prašo visus peržiūrėti savo palėpes, stalčius, senas knygas, periodinės spaudos komplektus ir pan. ir juos padovanoti archyvams, kad vertingi egzemplioriai galėtų būti apsaugoti. taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į Lietuvių stipendijų fondą, kuriame labai reikalingi aukotojai, kad būtų sudaromos sąlygos norintiems studijuoti liuanistiką, sumažinant jų mokslo išlaidas.

Atsižvelgiant į prof. Cadzow darbą ir to darbo pasiektus rezultatus, kviečiu visus į talką - knygą, darbą, žodžiu, informaciją, ar net finansinę paramą Lietuvių Studentų Stipendijų Fondui.

Dr. John F. Cadzow su vienu archyvų specialistu.

Spaudoje pasižvalgius...

JUSTO PALECKIO MERIDIANAI

EUROPOS LIETUVIS

1976 m. gegužės 17 d. Nr. 21

Justas Paleckis, tapęs personaliniu pensininku, t. y. perėjęs iš vienos privilegijuotos klasės į kita, turi dar šiek tiek pamatų iš rašytojavimo. Paskutinis jo „bestselleris“ — „Ivairiuose Meridianuose“, išėjęs iš spaudos praėjusių metų pabaigoje, jau yra išparduotas.

Šioje 78 pusl. knygutėje J. Paleckis aprašo kai kuriuos epizodus iš savo kelionių po Vakarų pasaulį, kur jis kaip Sovietų Aukščiausios Tarybos narys atstovavo savo „plačiai tėvynei“ Tarparlamentarinės Sąjungos konferencijose ir šiaip „grynai taiką“.

Kaip žinoma, Sovietų „parlamentas“ susideda daugumoje iš melėjų ir traktoristų, kurie, palikę karves nemelžtas ir laukus neartus, suvažiuoja vieną kartą metuose į Maskvą, ir, kilnodami pagal komandą rankas, pasigimnastikuoja. Justas buvo Taryboje vienas iš labiausiai apsiirgusių europiečių, kurį rusams nebuvo gėda pasiūti į užsienį. Todėl jis buvo išrinktas sovietų parlamentarinės grupės vadovu, ir kaip toks dalyvavo konferencijose nuo pirmos dienos, kada po Stalino mirties komunistiniai kraštai buvo pritimti į Tarparlamentarinę Sąjungą.

Tai buvo 1955 metais Helsinkyje. Po to dar 18 kartų J. Paleckis buvo išvykęs į užsienį dalyvauti konferencijose, kurias jis apvėdžius sovietų spaudoje. Dabar tuos savo apvėdžius jis perredagavo ir išleido atskiru leidiniu (20.000 egz.). Knygutėje, kaip ir ankstyvesniuose aprašymuose, pilna sovietinės propagandos, todėl apie ją neverta būti ir kalbėti. Tačiau, aprašyme apie konferenciją, įvykusią 1957 m. Londone, yra šis tas nauja. Čia jis paličia susitikimą su Londono lietuviais, apie kurį anksčiau neminėjo nei jis, nei mūsų išėjvijos spauda.

Nuo to įvykio praėjo jau, beveik 20 metų. Bet Londone dar tebevyvena to susitikimo dalyvis, kuris savo dienoraštyje buvo užrašęs tą įvykį. Jo versija skiriasi nuo J. Paleckio. Todėl šia paduodame abi versijas, palikdami skaitytojui pačiam spręsti, kuri yra teisingesnė.

J. Paleckis „Ivairiuose Meridianuose“ rašo taip:

Anglija, 1975 metai.
I viešbutį man atnešė „Atlantiko“ klubo kvietimą dalyvauti diskusijose tarptautiniams klausimams. Kadangi TSRS pasiuntinio pareigas ėjęs A. Roščinas tą klubą apibūdino kaip rimtą ir įtakingą, nutariau kvietimą priimti, bet deleguoti ten kitą delegacijos narį. Tačiau klubo vadovybė, tai sužinojusi, primygtinai prašė, kad dalyvaučiau aš, kaip delegacijos vadovas.

Mums su A. Roščinu nuvykęs į klubą, buvome pakviesti pietų su klubo vadovybės ir jos svečiai. Po sočių anglišku pietu, kurių metu paragavome ir sodeviskio, t. y. viskio, labai atsiduodė sodos vandeniu, mus pakvietė į posėdžių salę. Solidūs ponai ir ponios skendėjo patogiuose, oda apmuštuose foteliuose. Ant nedidelio puslėnkinio sėdėjome mes — Prancūzijos, Jungtinių Amerikos Valstybių ir TSRS parlamentariai. Politškai aštriu, bet originalia forma suredaguotų klausimų sąrašą gavome prieš pat susirinkimą. Juos davinėjo savo nuolatinis vadovas, vadinamas „klausimų meistru“. Atsakinėdavo kas nors arba kam „meistras“ pasiūlydavo. Vykę atsakymai buvo sutinkami plojimai.

Kas turėjo didesnę reikšmę istorijoje — Čerčilio cigaras ar Stalino pyktė? — toks buvo vienas klausimų.

Man rodos, — atsakiau aš, — svarbiausia buvo tai, kad, nors Čerčilis rūkė cigarą, Stalinas pyktė, o Ruzveltas visai nerūkė, jie visi sugebėjo veikti sutartinai ir drauge kovoti prieš Hitlerį iki jo sužuvimo.

Publika palankiai sutiko atsakymus, kuriuose buvo pabrėžtas taikos sambūvio reikalingumas, nors „Atlantikos“ laikomas NATO šalininkų klubas.

Kol Prancūzijos atstovas dėstė samprotavimus dėl Suez kanalo statuso, atsakymams klausimui ryškum su Egiptu užpuolimo aplinkybėmis, vertėja T. Sirotina man pažibėjo:

— Matote ten senyva misterį, sėdintį trečioje eilėje. Jis nuo jūsų nemelėdžia akių. Ar pažįstate jį?

Dar disputo pradžioje, apveidgamas susirinkusiųs, aš pažinau tą poną, nors jo seniai nebuvo matęs. Vidutinio ūgio, liesas, elegantiškai apsiręjęs — lyg tikras anglų dšientelmenas. Jis įtemptai sekė kiekvieną diskusijos žodį.

Tai gi su B. Balučiu nesimačiau apie dvidešimt metų. Su tuo pačiu buvusiu Lietuvos užsienio reikalų ministerijos politinio departamento direktorium, kuris buvo mano viršininkas, kai 1926 metais dširbuo telegramų agentūroje „ELTA“. Turėjome omenyje tarnybinių reikalų tol, kol po tautininkų perversmo Balutis, kaip visada mandagiai ir šorektiškai, pasiūlė man pasitraukti iš ELTOS. Vėliau jis buvo paskirtas pasiuntiniu Londone, kur jis ir liko gyventi. Dabartinė profesija — bedarbis diplomatas.

Be Balučio, salėje sėdėjo dar du buvę Lietuvos buržuazinės pasiuntinybės bendradarbiai. Dabar supratau, kodėl mane taip primygtinai kvietė į klubą. Klubas pirmininkui paskelbus, jog disputas baigtas, Balutis staiga atsistojo ir išejo. Kiti du buvę diplomatai iš buvusios pasiuntinybės prėjo prie manęs. Vienas jų kreipėsi į mane:

— Gal leisite užduoti jums vieną klausimą?

Ar jūs pats sugalvojote atsakymus į šiuos dispute pateiktus klausimus, ar atsakymus parengė jūsų žmonės iš anksto? Ar esate įsitikinęs tuo, ką kalbėjote?

— Disputo klausimus pirmąsyk pamačiau tik atvykęs į klubą, — atsakiau. — Jokiams pasiruošimams nebuvo laiko, taigi teko improvizuoti. O jūsų klausimas dėl įsitikinimo tiesiog naivus.

(Toliau J. Paleckis pasakoja apie kitus priėmimus Londone.)

Londoniečio dienoraštyje tas pat epizodas buvo užrašytas taip:

1957 m. rugsėjo 16 dieną European-Atlantic Group (Vakarų valstybių parlamentarių ir diplomatų klubas Londone) surengė priėmimą Tarparlamentarinės Sąjungos konferencijos dalyviams, kartu pakviesdami Pavergtųjų Europos Tautų Londono delegacijos narius ir kai kuriuos Rytų Europos egzilių veikėjus bei Baltijos valstybių diplomatus atstovus.

Priėmime dalyvavo Rytų ir Vakarų Europos parlamentariai, nors rengėjai labai abejojo, ar atvyks Sov. Sąjungos delegacijos nariai. Programoje buvo „Brains Trust“ klausimai, kurių komunistiniai delegatai galėjo bijoti.

Delegacijos vadovai, jų tarpe J. Paleckis, vadovavęs sovietų delegacijai, buvo pakviesti į rostrumą. Svečių buvo pilna salė, girdėjosi rusiška kalbančių, matėsi egzilai, Estijos pasiuntinys Torma, Lietuvos pasiuntinys Balutis (pastaruoju laiku dėl sveikatos niekur nesirodęs) ir kt.

„Smegenų Trestui“ buvo patiekta eilė klausimų, liečiančių Rytų-Vakarų santykius. Sėdėje rostrume, kiekvienas savaip atsakinėjo. Pradėjo labai rimtas klausimas, kaip „Rinkimų laisvė“, „Adenauerio laimėjimo Vokietijos rinkimuose galimos pasekmės“ ir pan., ir baigė jumoristinis. J. Paleckis į visus klausimus atsakinėjo rusiškai per savo vertėją, kuri vertė į anglų kalbą. Visi jo atsakymai turinio ir stiliaus atžvilgiu buvo grynai bolševikiški, niekuo neskirėsi nuo Chruščiovo pasakymų, girdėtų per televiziją.

— Komunistiniai parlamentariai buvo sumišę, kai juos paklausė:

— Kokią įtaką į pasaulio politinę padėtį turi Čerčilio cigaras, Eisenhowerio golfo lazdos ir Chruščiovo vodka? (Abu pastarieji tuo laiku buvo prie savo valstybių vairo).

Paleckis pabijojo atsakyti į tą klausimą. Jis tik sumurmėjo:

— Aš žinau tą jūsų anglišką jumorą...

O greta jo sėdėjęs Austrijos delegatas atsakė taip:

— Čerčilio cigaras jokios įtakos į pasaulio politiką nedaro, nes jis cigaro nerūko, o tik kramto. Eisenhowerio golfas turi teigiamos įtakos, nes sportas teikia sveikatą, o sveikame kūne — sveikata dvasia. Kokią gi įtaką į pasaulio politiką turi Chruščiovo vodka, man atrodo, ir sakyti nereikia. Reikia tik pažūrėti, kas vyksta Sov. Sąjungoje.

Pasibaigus šiai programai, klubo pirmininkas Lord Birdwood pakvietė svečius pasivaikinti ir pasakė, kad svečiai šia galės susitikti su kuo nesitikię. (Sovietų ir satelitų delegatai nebuvo perspėti, kad į priėmimą pakviesti ir egzilai).

Paleckį apsupo rusai, sveikindami jį už „gudrūs“ atsakymus. Rusų grupė pradėjo trauktis durų link, aš prisilartinau prie Paleckio, pasveikinau lietuviai ir paklausiau, ar jis nesutikęs pasimatyti su vieto lietuviais. Jis paklausė mano pavardės. Pasakiau. Jis pasakė girdėjęs apie tokį.

Pasakiau, kad buvau nustebsęs jo atsakymais programinėse dalyje, ir todėl man norisi paklausti, ar jis vadinęs, ar tikrai tą galvojęs, ką sakė.

— Neturiu jokio reikalo vaidinti. Ką galvoju, tą ir sakiau. Argi manai, kad esu girtas, ar ką? — pasakė Paleckis.

— Mes pažinojom Tamstą kaip rimtą žurnalistą ir liberalinių pažiūrų žmogų, ir todėl gerbėm Tamstą. Niekad negalėjau tikėti, kad Tamsta tiek pasikeitė, — pasakiau diplomatiškai.

— Taip galvoju todėl, kad esu įsitikinęs, jog jeigu Lietuva būtų nuėjusi kitu keliu, tai ją būtų ištikęs toks likimas, koks ištiko Rytų Prūsiją. Jūs, tur būt, nežinot, — aiškino jis, — nes jums neteko matyti, kas liko iš Prūsijos. Visą Prūsiją pavieto griuvėsiais, o iš jos 4 milijonų gyventojų ten neliko nei vieno! Toks pat likimas, esu įsitikinęs, būtų ištikęs ir Lietuvą. Gera padarytute, kad grįžtute, kas nėra čia gerai įsikūręs, tada pamatytute, kas yra daroma visose srityse Lietuvoje.

Prie mūsų prisilartinio kitas londonietis ir atnaujino pažintį. Jį pažinojo kartu dirbdamas prieš karą ELTOJE. Paleckis toliau pasakoja apie „laimėjimus“ literatūros ir švietimo srityje.

— Bet Lietuvai atimta laisvė, — įsiterpiu.

— Laisvė — sąlyginė sąvoka, — sako jis. — Vienam laisvė, o kitam nelaisvė. Tie, kurie ko nors nustojo, yra nepatenkinti. Kiti gi laimėjo, ir yra patenkinti. O kiek Lietuvoje buvo laisvės? — klausia ir tuoj pat atsako, — tik iki 1926 m.

Pakartotinai kviečiu jį užėiti į Lietuvos Namus, arba į mano butą, kur galėtume plačiau iškalbėti. Perduodu jam linkėjimus iš H. Blazo. Paleckis apsidžiaugė ir klausia:

— O kur jis?

— New Yorke, bet jis seniai buvo atvykęs čia.

— Kur aš jo nepažinočiau, jis buvo mano geriausias draugas. Žinau, ką jis veikia.

Rochesterio LB choras su vadovu muz. J. Adomaičiu per metinį koncertą birželio 19 d. V. Bacevičiaus nuotrauka

Mes skaitome visą jūsų spaudą. Žinome, kaip jūs pešatės, — sako Paleckis.

— Mes nesipeilam, — aiškino jam, — tik kiekvienas laisval pareiškiam savo nuomonę. Tai yra leidžiama laisvame pasaulyje.

Sovietų ambasados žmonės, nesuprasdami mūsų pasikalbėjimo, bet matydami, kad Paleckis nervingai kalba, prieina ir bando mandagiai jį „išvaduoti“ iš neaiškių pinklių. Viena iš šeimininkių kviečia jį prie baro. Aš taip pat jį kviečiu, bet jis svyruoja. Aplink stovi rusai ir laukia jo. Klausiu dar kartą, ar jis nesutikęs pasimatyti su Londono lietuviais.

Jis sako, kad labai esąs užimtas visą laiką. Dar nei negalėjęs apžiūrėti Londono. „Žinau, būti delegacijos vadovu, tai ne paprastu delegatu“, — aiškino jis. Paskui jis vėl grįžta prie aiškinimo apie jo pasirinktą „teisingą kelią“. Sako, kad nėra jokios garantijos, jog su „vaduotojais“ negrįžti į Lietuvą prieškarinį diktatūrą.

Raminančiai atsakau, kad „su jūsų pagalba, mes tikrai įgyvendintume demokratine santvarką“. Toliau sakau:

— Jeigu jūs jau paečėt tiek daug gero lietuvių tautai, tai padarykit dar vieną gerą darbą: leiskit visiems išstremtiems į Sibirą lietuviams grįžti į tėvynę.

Trečias palėkė kovas patvirtina, kad tai tikrai būtų geras darbas. J. Paleckis atsako:

— Daug išstremtųjų jau grįžo, kiti nuolat dar grįžta. Vilniuje posėdžiauja specialioji komisija, kuri peržiūri bylas.

Aš dar kartą pakartoju, kad jis pasitarė lietuvių tautai labai daug, jeigu pakubintų išstremtųjų grąžinimą.

— O, čia ir Balutis yra! — Paleckis pamatė kitame salės gale stovintį ir kalbantį su kitais svečiais ministrį.

— Taip, yra, — patvirtiname, — gal norėtumėt pasikalbėti?

— Ne. Tai man nepatogu. Tad mes, tur būt, ir atsiveikiname, — pasakė J. Paleckis, ir pradėjo eiti durų link.

Čia priešo dar vienas senas pažįstamas. Tai dabartinis Pavergtųjų Europos Tautų Londono įstaigos vedėjas, lenkų žurnalistas A. Dargas. Jie prisiminė prieškarinį susitikimą. Lenkijoje, kur jie abu dalyvavo lenkų-lietuvių žurnalistų pobūvyje ir neblogai ten ilgėrė. Dabar vienas iš jų, pagal svieto lygintojų terminologiją, „gimė taika“, nes nori apsaugoti tai, ką laimėjo, o kitas — „karo kurstytojas“, nes nori atgauti tai, ko nustojo — tėvynę.

Norint įvertinti Tarparlamentarinės Sąjungos darbus per pastaruosius 20 metų, pirmiausia tektų pagalvoti, ko buvo siekta, primate komunistinių kraštų parlamentarus ir jų organizaciją. Parlamentarinės demokratijos šalininkai tikriausiai tikėjosi, kad po Stalino mirties Sov. Sąjungoje ir jos satelituose prasidės demokratizmo procesas. Tam procesui pagreitinti buvo galvota, bus naudingos laisvos diaskusijos. Tuo būdu gal pavyktų išrešti ir Rytų Europos problemą. Todėl tur būt buvo sugalvotas ir tas britų eksperimentas: pakviesti į tą patį pobūdį komunistinių kraštų parlamentarus ir jų priešius.

Tačiau šiurint iš istorinės perspektyvos, galima pasakyti, jog tas bandymas tik tiek pavyko, kad komunistai išmoko Nelsono gudrybių. Tas britų admirolas, nenorėdamas matyti priešo, pridėdavo šiurint prie savo aklos akies. Panašiai elgtis išmoko ir komunistinių kraštų parlamentariai: nenorėdami konferencijose girdėti, ką kalba Vakarų kolegos, jie pridėdavo konferencijų ausines prie savo kurtos ausies.

Grįžę į namus, Paleckis ir Ko. savo krašto gyventojams piešė „Ivairius meridianus“, tikrai ne tokius, kokie yra realybėje.

J. Rudaitis

Modern woodworking plant

established 1935, doing topgrade architectural woodwork and store fixtures, located in Houston, Texas, has openings for the following craftsmen:

Moulder operator: Shaper operator; Custom Veneering Superintendent; Millwright.

Hourly Scale — \$5.50, \$5.75, \$6.00. Time and one-half for overtime. Seven paid holidays, 1 & 2 week paid vacation, group medical insurance. Company paid pension plan. Write or phone

BROCHSTEINS, INC.

11530 So. Main, Houston, Texas 77025
Phone A/C 713 666-2881

(24-26)

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

• LIEPOS 11 D. 2 val. p. p. Kariui paremti gegužinė. Rengia L.K.V.S. "Ramovė".

• LIEPOS 18 D. Žalgirio šaulių kuopos gegužinė.

• LIEPOS 25 D. Gegužinė. Rengia ALT S-gos Clevelando skyrius.

• RUGPIŪČIO 15 D. Lietuvių klubo gegužinė kroatų sodyboje ant Mulberry Rd., prie Chardon Rd.

• RUGSĖJO 11 IR 12 D.D. Tautos šventės minėjimas — koncertas dalyvaujant solistams D. Stankaitytei, St. Barui, J. Vazneliui ir muz. Vasaičiui. Rengia LB Clevelando Apylinkės valdyba. Rugsėjo 12 d. abiejose šventovėse pamaldos už Lietuvą.

• RUGSĖJO 12 D. Šiluvos Marijos metinė šventė Šv. Jurgio lietuvių parapijoje.

• RUGSĖJO 18-19 D. Clevelando skautijos 25 metų sukaktis.

• RUGSĖJO 23-26 D. Tautybių karavanas lanko Clevelando lietuvių koloniją Bicentennial proga.

• RUGSĖJO 25 D. Birutinių parengimas.

• SPALIO 2 D. Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijos 20-tos kultūrinės premijos įteikimas ir jaunimo susipažinimo balius Lietuvių Namuose.

• SPALIO 9 D. LRK Moterų Sąjungos 336 kuopos parengimas.

• SPALIO 10 D. Naujosios parapijos rudens šventė.

• SPALIO 17 D. Aktoriaus H. Kačinsko ir pianisto A. Kuprevičiaus rečitalis. Rengia Skautininkų Draugovė.

• SPALIO 23 D. Abiturientų pristatymo balius Lietuvių Namuose. Rengia LB Ohio apygarda.

• SPALIO 24 D. CCC Theatre Grandinėlės koncertas.

• SPALIO 30 D. Čiurlionio ansamblio tradicinis balius Lietuvių Namų salėje.

• SPALIO 31 D. Aldonos Stempuženės-Švedienės ir Jono Švedo koncertas The Cleveland Music School Settlement.

• LAPKRIČIO 4 D. Koncertas. Rengia LMK Sąjunga.

• LAPKRIČIO 6 D. G. Čapkauskienės koncertas Naujos parapijos salėje.

• LAPKRIČIO 13-14 D.D. Lietuvių Dienos. Rengia LB Clevelando Apylinkės valdyba.

• LAPKRIČIO 20 D. Kariuomenės šventės minėjimas Lietuvių Namų salėje. Rengia L.K.V.S. Ramovė.

• LAPKRIČIO 21 D. Lehara operetė "Grafas Liuksemburgas" Slovėnų auditorijoje. Atlieka Pirmyn choras iš Chicago ir simfoninis orkestras. Rengia Dirva.

• LAPKRIČIO 21 D. Kristaus Valdovo šventė Dievo Motinos Nepaliaujamos Pagalbos parapijoje. Ruošia ateitininkai.

• LAPKRIČIO 28 D. Prof. J. Brazaičio minėjimas. Rengia LFB.

1977 M.

• BALANDŽIO 16 D. 1977 m. Grandinėlės balius Slovėnų Auditorijoje.

• BALANDŽIO 30 — GEГУŽĖS 1 D. Ateitininkų šeimos šventė Dievo Motinos Nepaliaujamos Pagalbos parapijoje.

SPAUDOS VERPETUOSE

Filosofijos daktaro "išmintis"

Visi mes mirsime. Nickas kitas to už mus nepadarys. Bronius Genzelis Švyturys, nr. 8

"Pagerbė" M. K. Čiurlionį
Ant blogų degtukų dėžučių fabrikas "Startas" padėjo M. K. Čiurlionio atvaizdą.

J. Drazdauskas
Valstiečių laikraštis, IV. 17

Tarybinė "lituanistika"
Mums rusų kalba yra ant-ra gimtoji kalba.

A. Rimkus
Tarybinė Mokykla, IV. 2

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

CLEVELANDE ir apylinkėse

CLEVELANDO LIETUVIŲ FILMO REIKALU

Š.m. balandžio 4 d., 'Salos' premjeros metu, visuomenei buvo pristatyta Clevelando lietuvių filmo sukimo idėja: istorinis-dokumentalinis filmas apimtų šimtmečio laikotarpį mūsų kolonijos gyvenimo, išryškinant – tęstinumą, organizacijas ir ryškiuosius veidus, tyliąją daugumą ir kolonijos charakterį. Tam atlikti būtų sudaryta komisija, atsakinga už filmo paruošimą ir pristatymą.

Projekto priimtino užtikrinimui, buvo numatyta kreiptis į organizacijas ir pavienius asmenis prašant \$25 aukos, kad filmo rėmimas galėtų būti prieinamas visiems.

Idėjai radus visuomenėje pritarimo, šiuo metu rėmėjų sąrašas yra 104 vardai, jų tarpe 30 organizacijų.

Surinkta pradinė suma (iki šiol nepaliesta) yra įnešta į specialiai atidarytą Clevelando Lietuvių Filmo sąskaitą Superior Savings ir Loan Assn. Norime atkreipti dėmesį, kad filmui auksama suma gali būti nurašoma nuo taksų. Kartu yra daromi žygiai paramos gavimui iš amerikiečių fondų.

Į komisiją buvo pakviesti, ir sutiko įeiti, savo srityje kompetetingi asmenys: rašytoja, lituanistinės mokyklos direktorė A. Balašaitienė, istorikas prof. dr. J. Cadzow, fot.-filmuotojas J. Dunduras Clevelando Miesto Viešųjų Įmonių Direktorių inž. R. Kudukis, rašytojas-žurnalistas A. Rukšėnas ir patariamuoju balsu - radio valandėlės vedėjas J. Stempužis. Iniciatorės – Skautininkių D-vė – komisijoje atstovauja Regina Nasvytienė ir Stefa Gedgaudienė. Pagal darbų eigą ir reikalingumą vėliau bus kviečiami kiti reikalingi asmenys.

Birželio 22 d. viešame susirinkime buvo pristatyta Clevelando Lietuvių Filmo sukimui pakviesta Komisija, rėmėjų sąrašas ir perduota turimos informacijos. Buvo pasisakyta ir diskutuota iškelti klausimai.

Skautininkių Draugovė, užbaigdama savo pradėtąjį Clevelando Lietuvių filmo paruošimo etapą, širdingai dėkoja Komisijai, sutikusiai įsi-

jungti į šį taip svarbų, daug laiko ir pastangų reikalaušiantį darbą, tuo pačiu projektą perkeltant visos kolonijos reikalų plotmėn.

Dar didesnė padėka priklauso Rėmėjams, kurie, nelaukdami planų išbaigimo ir pristatymo, tuo išreiškė savo pasitikėjimą ir pritarimą, kartu įgalindami konkrečią idėjos įgyvendinimo pradžią.

Clevelando Lietuvių Filmo GARBĖS RĖMĖJAI

A.L.I.A.S.; ALT Clevelando Skyrius; ALTS Cleve. Sk.; Apanis, V. ir L.; Ateities Klubas; Augulytė, V.; Augustinavičius, J. ir A.; Babickas, R. ir A.; Balašaitienė, A.; BALFAS - Cleve. Sk.; Barniškaitė, M.; Barzdukas S.; Bielskus, A.; Blinstrubas, V.; Bložė, dr. V. ir L.; Bublys, R. ir I.; Budrienė, J. Butkus, dr. A. ir V. Chalko, P.P.; Cipkus realty; Čiurlionis, V. ir L. .

Dautartas, Z.; Degesys, dr. D. ir R.; DeRighter, J.T.; Dirva, DLK Birutės D-ja; Dučmanas, Z. . Gedgaudas, V. ir S. . Ivanauskas, Kleb. B. Jakštas, prof. J.; Jakubs and Son Funeral Home; Jakubs, D.; Jakubs, Wm.; Jokūbaitis, v.s. V.; Jonaitienė, I.; Juškėnas, G. ir dr. N.; Karklius, A.; Katalina, E.; Kavaliūnas, A. ir A.; Kijauskas, SJ Kleb. G.; Kižys, D. ir M.; Konservatorių Klubas Korp! Giedra; Korp! Neo-Lithuania; Kubiliūnaitė, R.; Kudukis, R. ir G.; Kultūriniai Darželiai; Kuzmanienė, Teresė.

LB Cleve. Apylinkė; Lenkauskas, dr. E. ir M.; Lietuvių Amerikos Piliečių Klubas Lietuvių Krikščionių Demokratų Cleve. Sk.; Lietuvių Pensininkų Klubas; Lietuvių Teisininkų D-ja; LKVS Ramovė; LRK 139 Kuopa; LRKM 36 Kuopa; LSB JS Klaipėdos Vt.; LSB Pilėnų Tn.; LSB Skautininkų Ramo Iss Neringos Tn.; LSS Skautininkių D-vė; LTM Čiurlionio Ansamblis.

Mainelis, P. ir B.; Martus, dr. A. ir p.; Mašiotas, P. ir P.; Matas, dr. S. ir dr. G.; Meilus, A. ir p.; Mockus, J. ir N. Moksleivių Ateitininkų Mai-

ronio Kuopa; Mull, D.D.; Nainys, B. ir E.; Nasvytis Enterprises Inc.; Nasvytis, dr. A. ir B.; Nasvytis, J.P.; Nasvytis, J. ir R.; Nasvytis, V. ir M. .

Obelenis, Z. ir p. Palukaitis, J. ir p.; Peckus, Z. Puškorienė, M. .

Radzevičiūtė, S.; Ramūnas, V. ir J.; Rukšėnas, A.;

Skrinska, dr. J. ir p.; SLA 14 kuopa; Stankus, dr. V.; Stempužis, J.; Stepas, E. ir p.; Stravinskas, J.; Superior Savings & Loan Assn. .

Širvaitis, A. ir D.; Šniolis, V. Švarcas, J. ir M.; Šukys, K.P. Taoras, G.A.

Vaičieliūnienė, K.; Vienybės Sąjūdis; Vilniečių Sąjunga; Vinclovas, V. ir I.; Vysk. Valančiaus Lituanistinė Mokykla.

Žalgirio šaulių Kuopa; Žemaitytė, D.; Žitkus, M. .

Kviečiame visus savo auka prisidėti prie filmo realizavimo, siunčiant jas R. Nasvytienei, 17618 Ingleside, Cleveland, O. 44119. Čekius rašyti: Lithuanian Scouts Assn.—CLF. Gautos aukos bus skelbiamos vėliau.

ARONAS E. AŽELIS — MAGNA CUM LAUDE BAKALAUREATAS

Dr. Antano ir Eugenijos Aželių sūnus Arūnas John Carrol Universitete gegužės mėn. 30 d. gavo bakalauro diplomą iš biologijos.

Baigęs Gesu pradžios mokyklą, lankė šv. Ignacijaus aukštesniąją mokyklą, buvo garbės studentas ir baigė geriausiais pažymiais. Dainavo Aukuro chore, mokėsi muzikos, šoko Grandinėleje ir gastrolėms vyko Europon.

John Carroll Universitete gavo THE AMERICAN HEART ASSOCIATION stipendiją ir dirbo Clevelando Klinikose Dr. A. Butkaus vadovaujamame lipidų tyrinėjime. Universitete pakviestas į tarptautinę garbės korporaciją ALPHA EPSILON DELTA ir buvo aktyvus valdybos narys.

Jaunam bakalaureatui ir tolimesnėse studijose linkime geriausios sėkmės.

• **Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gaukite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.**

Jonas Nasvytis, aktyviai besireiškiantis lietuvių ir amerikiečių tarpe, buvo plačiai aprašytas š. m. gegužės 31 d. The Cleveland Press Bob Selzer skiltyje "He built from the ruins", apie jo pasitraukimą iš Lietuvos nuo komunistų persekiojimo ir kaip iš nieko įsikūrė Clevelande, o šiandien jau yra Nasvytis Enterprises Inc. prezidentu.

• **Lithuanian Village, Inc.** vadovybė pradeda naują intensyvų Clevelando Lietuvių Namų akcijų platinimo vajų. Liepos 1 d. šaukiamas vajeaus talkininkų pasitarimas.

• **Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.**

• **Draudimas jums ir jūsų šeimai — namų, automobilių, apartamentų, įstaigų, prekybos, gyvybės ir sveikatos. Pilnam draudimo patarnavimui kreipkitės pas Kęstutį Gaidžiūną, telef.: 289-2128.**

TRAVEL AGENCY

Needs Lithuanian speaking men and women to represent a fast growing travels firm in Boston. Person selected will book Lithuanian programs in Cleveland area. Successful applicants will receive commission and travel benefits. Please call collect: (617) 237-5502, ask for Mr. A. Mitkus or Mr. Valentino. (27-28)

OPPORTUNITY FOR REGISTERED MEDICAL TECHNOLOGIST
Needed for Laboratory of a 100 bed hospital on the coast.
Salary commensurate with experience and ability. Liberal personnel policies.
Apply call or write to: Pathologist
CARTER GENERAL HOSPITAL
Morehead City, N. C. 28557
919-726-7886 (21-27)

LICENSED WATCHMEN

Earn up to \$2.70 an hour for full or part time shifts. Weekly pay, permanent assignments, transfer fee paid.

HUDSON SECURITY

2233 Washington

St. Louis, Mo. 63103

314-621-3440

(24-28)

IMMEDIATE OPENINGS VALLEY STEEL PRODUCTS COMPANY, TALLULAH, LOUISIANA

Has openings for:
1ST CLASS SKILLED
HELL-ARC
(TIG) WELDERS
Must have code experience with Alloy Pipe and Tubing
Salary \$7.00 per hour.

ALSO STRUCTURAL STEEL FITTERS

LAY OUT MEN: SALARY OPEN.

For 1st & 2nd Shift

Overtime available. All benefits.

Call: RICHARD BAILEY at

VALLEY STEEL PRODUCTS COMPANY

TALLULAH, LOUISIANA

318-574-0706

An Equal Opportunity Employer

(25-27)

JEI JUMS REIKIA UZDENGTI STOGĄ, PATAISYTI AR PAŠALINTI VARVĖJIMĄ, KREIPKITES Į

LATVIAN ROOFING

Telefonas (216) 521-2182

DARBAS ATLIEKAMAS GREITAI IR SĄŽININGAI.

Dengiame stogus apartamentams, įmonėms, krautuvėms.

Tvarkome kaminus ir vandens nutekėjimo vamzdžius.

MARTINS ir GUNARS KAULINS

Lakewood, Ohio

DELLA E. JAKUBS & SON

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖSINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandoje suteikia rimtą ir simpatinę patarnavimą.

DIRVA

• Dirva ateinančią savaitę, dėl JAV nepriklausomybės šventės, neišeis.

• Mikas Vaidyla, Sanda-daros redaktorius, gavęs širdies smūgį, paguldytas ligoninėje.

RAMOVĖNŲ VYRŲ CHORO KONCERTAS

Clevelando ramovėnų vyrų choro koncertas įvyks š. m. 18 d. Chicagoje, Jaunimo Centro didžiojoje salėje. Koncertą rengia L.K.V.S.

"RAMOVĖ" Centro Valdyba ir Chicagos Skyriaus ramovėnai. Pelnas skiriamas Laisvės Kovų Muziejaus įrengimui.

Chicagos visuomenė kviečiama koncerte dalyvauti.

AUSTRALIJA

MIRĖ A. PLŪKAS

Birželio 10 d. Sydney, Australijoje, staiga mirė Algis Plūkas. Velionis buvo nepaprastų gabumų žmogus: jis harmonizavo ir kūrė lietuviškas dainas; vadovavo chorams ir oktetams; akompanuodavo pianinu ar okordeonu tautinių šokių ir minėjimų metu; dekoruodavo scenas "Atžalos" teatrui; vadovavo skautams ir juos atstovavo už Australijos ribų (atžymėtas "Už Nuopelnus" ir "Tėvynės Sūnaus" vardu); bendradarbiavo spaudoje ir iliustruodavo skautų "Pėdsakį", ir yra sukūręs eilę originalių reljefinio meno ir auksakalio kūrinių. Iš tikro, retas tautinis pasirodymas apsidavė be Algio Plūko.

Velionis buvo kilęs nuo Kupiškio. Mirė peržengęs pusšimtį, atidirbęs su kau-pu.

V. K. Vilkaitis

• R. Spalis. MERGAITE IŠ GETO. Romanas. 366 psl. Išleido Vilties leidykla. Kaina 5 dol. Gaunama Dirvoje ir pas knygų platintojus.

• Vyt. Alantas. ROMAS KALANTA. Gyvieji Deglai Nemuno slėnyje. Iliustruotas leidinys. Kaina 3 dol. Išleido Vilties leidykla. Gaunama Dirvoje ir pas knygų platintojus.

A. † A.

VIOLETAI YČAITEI-WILSON

mirus, mūsų mielas seses HYPATIJA Y. ŽIŪRIENĘ ir HYPATIJA PET-KIENĘ ir visas kitas gimines nuoširdžiai užjaučia ir liūdi

Lietuvos Dukterys
Los Angeles Skyrius

Mielam kolegai

A. A.

Agr. ALFONSUI INDREIKAI

mirus, jo liūdinčiai žmonai kolegei agr. KAZIMIERAI, dukrai DALIAI su šeima, sūnui GEDIMINUI ir visiems giminėms nuoširdžiausią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Detroitė gyvenantieji agronomai:

A. Musteikis, J. Baublys,
A. Bliūdžius, Vl. Bublys,
Al. Gilvydis, Al. Juška,
Ig. Kaunelis, Vyt. Čižauskas,
P. Dalinis, J. Mikulionis.

A. A.

VALERIJAI GRAŽIENEI

mirus, jos sesutėms: LUCIJAI PUSKE-PALAITIENEI ir ADAI RUDYTEI reiškia gilią užuojautą

Stasys, Polė ir Algis
Skorupskai
Genius ir Milda
Skorupskai
Česys ir Ona
Šadeikai

PADĖKA

A. A.

VILIUS VALDUKAITIS.

Mūsų mylimas vyras, tėvas, senelis ir uošvis mirė 1976 m. birželio 6 d. ir buvo palaidotas birželio 9 d. Visų Sielų kapinėse, Clevelande.

Nuoširdžiai dėkojame Tėv. Gediminui Kijauskui už maldas ir atsisveikinimo žodžius laidotuvių namuose.

Dėkojame Tėv. Jonui Kidykui ir Tėv. Ged. Kijauskui už atlaikymą šv. Mišių už jo sielą. Dėkojame Tėvui J. Kidykui, kuris palydėjo velionį į kapines.

Nuoširdus ačiū p. Eidimtui, kapinėse tarus atsisveikinimo žodį Clevelando Bendruomenės vardu.

Dėkojame visiems dalyvavusiems laidotuvėse, visiems kurie užprašė šv. Mišias už velionio sielą, kurie atsiuntė gėles ir tarė užuojautos žodį.

Dėkojame grabnešiams ir laidotuvių direktoriui W. Jakubui už malonų ir rūpestingą patar-navimą.

Visiems nuoširdžiai dėkojame.

Žmona Česlova, sūnus Edmundas,
dukros Irena Kijauskienė,
Rita Valdukaitytė
ir Beata Strunk,
žentai Juozas ir Ričardas,
marti DeLaine ir anūkai
Mykolas, Jimmy Robert, Susan,
Tada ir Edas